

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV BOHEMISTIKY

BĚŽNÁ MLUVA V OBCI SUDOVO HLAVNO

AN ANALYSIS OF COMMON LANGUAGE SPOKEN IN SUDOVO HLAVNO

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

Autor bakalářské práce: Tereza Fantová, Bohemistika, 3. ročník

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2011

Anotace

Běžná mluva v obci Sudovo Hlavno

Tématem práce je rozbor běžné mluvy v obci Sudovo Hlavno, okres Praha - východ, patřící do nářeční podskupiny skupiny středočeské, v níž se vyskytují prvky podskupiny severovýchodočeské. Materiál k analýze byl čerpán z nahrávek běžně mluvené řeči tří generací (nejstarší, střední a nejmladší). Nejprve je provedena analýza prvků severovýchodočeského nářečí, hláskoslovná a tvaroslovná, poté analýza jevů obecné češtiny, opět hláskoslovná a tvaroslovná, nakonec následuje syntaktický rozbor vybraných jevů mluveného jazyka.

Cílem práce je posoudit míru vlivu nářečních rysů a nadnářečního útvaru, obecné češtiny, v této lokalitě.

Abstract

An Analysis of common language spoken in Sudovo Hlavno

This study analyses the actual state of the common language in Sudovo Hlavno, region Praha - west. This place belongs to the middle-bohemian dialectal subgroup, in which are elements of northwest-bohemian dialectal subgroup. The material comes from recordings of spoken language of three generations (the oldest, middle, the youngest). At first, the analysis of phenomena of northwest-bohemian dialectal subgroup was done, the phonetic and the morphological, than the analysis of phenomena of the vernacular Czech language was done, also the phonetic and the morphological, and at least the syntactic analysis of chosen spoken language phenomena was made.

The work aims to judge measure of the influence dialectical phenomena and overdialectal form, the vernacular Czech language.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc., za odborné vedení, pomoc při realizaci práce, cenné rady i příjemné chvíle strávené na konzultacích.

Dále děkuji všem respondentům za poskytnuté rozhovory a ochotu spolupracovat.

Touto cestou bych chtěla poděkovat i svému partnerovi, který mě po celou dobu vytváření bakalářské práce všestranně podporoval.

Nakonec děkuji své mamince, bez které bych se ve studiu tak daleko nikdy nedostala.

Obsah

Úvod	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
Sudovo Hlavno	9
Obecné informace	9
Historie	9
Původ názvu obce	9
Místní pověsti	10
Místní obyvatelé	10
Poloha Sudova Hlavna vzhledem k nářečním územím	11
Dialektologie a její vývoj	12
Dialektologie	12
Vznik dialektologie	13
Nářečí, národní jazyk, obecná čeština	14
Nářečí	14
Národní jazyk	15
Obecná čeština	16
Charakteristika severovýchodočeské podskupiny	17
Hláskoslovné znaky	17
Tvaroslovné znaky	18
Základní prvky obecné češtiny	19
Hláskoslovné znaky	19
Tvaroslovné znaky	20
II. VÝZKUMNÁ ČÁST	22
Úvod	23
Metody práce	26
Nejstarší generace	27
Úvod	27
Severovýchodočeské prvky	28
Prvky obecné češtiny	31
Výsledky dotazníkového šetření	33
Syntaktický rozbor	35
Závěr	37
Střední generace	39
Úvod	39

Severovýchodočeské prvky.....	40
Prvky obecné češtiny	42
Výsledky dotazníkového šetření	45
Syntaktický rozbor.....	46
Závěr	49
Nejmladší generace	51
Úvod	51
Severovýchodočeské prvky.....	52
Prvky obecné češtiny	54
Výsledky dotazníkového šetření	56
Syntaktický rozbor.....	57
Závěr	59
Závěr	61
Seznam literatury.....	64
Seznam obrázků	65
Seznam tabulek	65
III. PŘÍLOHY	66
Nejstarší generace.....	67
Střední generace	88
Nejmladší generace.....	120
Mapy	137

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám analýzou běžné mluvy v obci Sudovo Hlavno. Cílem mé práce je posoudit míru vlivu nářečních rysů a nadnářečního útvaru, obecné češtiny, u tří generací (nejmladší, generace mých vrstevníků, střední, generace rodičů, a nejstarší, generace prarodičů) a popsat charakteristické rysy jejich mluvy. Respondenty jsem vybírala podle věku a v úvahu jsem také brala jejich aktuální společenské postavení, popřípadě pracovní zařazení – student, pracující (profese), důchodce. Pro posouzení jejich vyjadřování jsem také nesměla opomenout jejich místo bydliště (zda strávili celý svůj život v naší obci či nikoliv), vzdělání a místo, kde pracují (lidé pracující v Praze jsou vlivu obecné češtiny vystaveni více než ti, kteří pracují přímo v obci).

Svou práci jsem rozdělila na dvě dílčí části – teoretickou a výzkumnou.

Hned po úvodu jsem zařadila teoretickou část, ve které vycházím z literatury (viz Seznam literatury). Nejprve uvádím základní informace o obci, které se práce týká – poloha obce, počet obyvatel, dále její historie, na konci této kapitoly je dialektologická mapa s rozdělenými nářečními územími, do které jsem zakreslila přibližnou polohu Sudova Hlavna. Dále charakterizuji dialektologii a její historický vývoj. Poté následuje kapitola, ve které se věnuji vysvětlení pojmů nářečí, národní jazyk a obecná čeština. V závěrečných dvou kapitolách podrobně charakterizuji severovýchodočeskou nářeční podskupinu, její hlavní znaky, a základní prvky obecné češtiny.

Ve výzkumné části začínám úvodem, který informuje o postupu mého výzkumu. Poté navazuji kapitolou, jež popisuje metody mé práce. Poté přistupuji k samotnému popisu výsledků výzkumu. Začínám nejstarší, poté pokračuji střední a končím nejmladší generací. Výsledky jsou shrnuty v závěru na konci práce.

Součástí bakalářské práce jsou i textové přílohy, které přesně zachycují zaznamenanou mluvu komunikantů, CD s nahrávkami řízených rozhovorů a mapy z Jazykových atlasů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Sudovo Hlavno

V této kapitole charakterizují obec Sudovo Hlavno, ve které provádím svůj výzkum. Všichni respondenti jsou s touto vesnicí nějakým způsobem spojeni - většina z nich se zde narodila a stále tady žije i pracuje, někteří se sem přistěhovali, jiní tady tráví převážnou většinu svého dne v práci, atd.

V podkapitole týkající se obecných informací o obci jsem vycházela z informací získaných od místních obyvatel a na obecním úřadě, historické údaje jsem získala z bakalářské práce paní starostky, Bc. Lenky Houdkové, *Obec Sudovo Hlavno* (2010) a z *Kroniky obce*, kterou vede Marie Hružová.

Obecné informace

Tato obec se nachází ve Středočeském kraji, v bývalém okrese Praha – východ, necelých pětadvacet kilometrů od Prahy. Nalezneme ji přibližně v těžišti trojúhelníku měst Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Mělník a Benátky nad Jizerou. K 1. lednu 2010 je v obci přihlášeno 457 obyvatel k trvalému pobytu.¹ Z převážné většiny se jedná již o několikátou generaci místních starousedlíků.

Historie

Původ názvu obce

Název *Hlavno* je velice neobvyklý, v okolí naší obce se však objevují další dvě vesnice nesoucí ve svém názvu toto zvláštní jméno - je to *Kostelní Hlavno* a *Hlavenec*. Dříve bývaly všechny tři obce pojmenovány *Glawen*, později *Hlaven* bez bližšího označení. O vzniku samotného jména *Hlavno* (nejprve *Glawen* r. 1189, *Glauen* r. 1199, *Hlawen* r. 1337², *Hlaven* r. 1454)³ existuje mezi starousedlíky několik výkladů:

První říká, že název *Hlavno* byl odvozen od *Kobyli hlavy*, blízkého návrší. Byl to tedy šlechtický dvůr, který ležel nedaleko *Kobyli Hlavy*. Později pak maskulinum *Hlaven* přešlo do kategorie neuter, dostalo tedy podobu *Hlavno*. K tomuto výkladu se přiklání i Profous ve své knize *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*.

¹ Evidence obyvatel, Obecní úřad Sudovo Hlavno

² GbSlov uvádí heslo *Hlavno* od adjektiva *hlavný* jako jméno místní s poznámkou Reg IV. už k roku 1337.
Zdroj: <http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>

³ HOUDKOVÁ, Lenka. *Obec Sudovo Hlavno*. Kolín, 2010. 39 s. Bakalářská práce. VŠ politických a společenských věd, s.r.o. v Kolíně.

Druhá teorie předpokládá, že byl tento název odvozen od druhu uhlířské práce, která se na tomto místě vykonávala. Podle této teorie je tedy původcem slovo *hlaveň*⁴, jež označovalo nedopalek polena, ze kterého se v milíři pátilo uhlí. Můžeme se pouze dohadovat, který z výkladů by mohl být pravdivý.

Místní pověsti

Lidová pověst, předávaná v ústní podobě z generace na generaci, vypráví, že obec v nejbližším okolí nesou názvy podle životního osudu vladyky Sudy⁵, který byl v těchto místech přepaden při návratu z lovu. V Konětopech, sousední obci vzdálené necelé tři kilometry ve směru na Mělník, mu lupiči údajně utopili koně, v Kostelním Hlavně uložili jeho kosti, v Hlavenci prý zanechali jeho hlavu a Sudovo Hlavno nese přímo jeho jméno podle místní tvrze, ve které sídlil.

Realita se v případě Sudova Hlavna od pověsti příliš neliší - vladyka Suda byl majitelem této vesničky. Aby se sousední Hlavna od sebe odlišila, Kostelní Hlavno dostalo své jméno díky tamnímu kostelu.

Přesné datum založení Sudova Hlavna není nikde písemně zaznamenáno, první písemná zpráva týkající se Sudova Hlavna vznikla v roce 1348 v Zakládací listině Staroboleslavské kapituly. Za své trvání vystřídala obec několik majitelů, vlastnil ji například Ryneš, Jan z Hlavence, Řehoř z Hlavna nebo již zmiňovaný vladycký rod Sudů.

Jak tomu bývá ve všech městech či vsích, i k Sudovu Hlavnu se váže řada pověstí, některé z nich se zároveň týkají s sousedního Kostelního Hlavna a Hlavence, například legenda *O bezhlavých mužících*, kteří se zjevují na Krchovské cestě mezi Sudovým a Kostelním Hlavnem, dvě různé verze *O Fekstovi* či *O Bílé paní hlavnovské*. Tyto pověsti byly zaznamenány panem učitelem Václavem Hykou ze Dříš.

Místní obyvatelé

Jak bylo již řečeno, obec je složena především z několika generací místních starousedlíků. Již od nepaměti se místní obyvatelé díky vhodné poloze obce živí zemědělstvím, hospodařením na velice úrodných polích.

Po druhé světové válce zde bylo v roce 1951 založeno jednotné zemědělské družstvo. Po roce 1955 se podle nařízení vlády týkající se hospodářsko-technických úprav pozemku

⁴ *Hlaveň*, *hlavně* je hořící, nebo ohořelé poleno. Dostupné z WWW: <<https://madla.ujc.cas.cz>>.

⁵ ESSČ má heslo *suda*, -y, f., které vysvětluje jako označení dvojice (osob, zvířat či věcí) nějakým způsobem k sobě patřících, pár, sudý počet. Zdroj: <http://vokabular.ujc.cas.cz>.

Podle Profouse bylo osobní jméno *Suda* domácí zkratkou osobních jmen *Sudimír* nebo *Sudivoj* apod. (*Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, Díl II, CH-L, 1949)

V letech 1992 – 1993 došlo k vyrovnání majetkových poměrů, od roku 2003 působí místní zemědělské družstvo jako akciová společnost, ve které stále pracuje valná většina nejstarší generace a nepatrná část generace střední. Většina obyvatel obce v produktivním věku dojíždí za prací do blízkých měst, nebo se věnuje soukromému podnikání, ale povědomí zemědělství zůstalo v každém buď jako jistý druh koníčku, anebo doplněk obživy. Tato situace se odráží i v postupném vytrácení místního nářečí.

Map of the Czech Republic with regional grammar callouts:

- Northwest (Brown):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ (šep, stálo)
 - „j“ místo „š“ (šepel, slovo)
 - „j“ před podmětkem „j“ (nešel)
 - „a“ jako „sch“ (schán)
 - žánk „j“ v příloze minulosti (neš, ved)
 - „j“ jako jediná koncovka 1. pádu množného čísla přítomných jmen (Budeš ženský) (stágo)
 - „neš“ jako jediná koncovka 1. pádu množného čísla podstatných jmen (š čtrnáctník) (š kováři)
 - „a“ a „j“ ve 3. pádu množného čísla sloves (žánk, šlo)
- North (Green):**
 - Podkupkové slovesnosti:**
 - „j“ v přechodku (prošl, kosoš)
 - „a“ před samohláskami (žalárna, kosoš)
 - „j“ v „j“ (žalárna, kosoš)
 - „a“ místo „j“ u sloh slov (žalárna, kosoš)
- Northeast (Red):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ na konci sloh (žánk, stálo)
 - „j“ v 1. pádu podstatných jmen ženského rodu (žánk, stálo)
 - „a“ ve 3. a 6. pádu podstatných jmen mužského rodu (žánk, stálo)
 - koncovka „j“ a „j“ (žánk, stálo)
 - sloužením kromě souhlásek (žánk, stálo)
 - „a“ v 1. pádu podstatných jmen mužského rodu (žánk, stálo)
- East (Orange):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
- Southeast (Yellow):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
- Southwest (Blue):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
- South (Purple):**
 - Národní státnost:**
 - „a“ místo „j“ (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)
 - žánk v příloze minulosti (žánk, stálo)

Jak je vidět na mapě, Sudovo Hlavno spadá do území se středočeským nářečím. Pravděpodobně díky tomu, že leží blízko izoglosy spojující Mladou Boleslav a Poděbrady, užívá především starší generace prvky severovýchodočeského nářečí.

Dialektologie a její vývoj

Dialektologie

Dialektologie je jazykovědná disciplína zabývající se studiem nářečí (dialektů) a jejich fungování. Slovo *dialekt* má svůj původ v řečtině. Český ekvivalent tohoto slova, nářečí, podtrhává fakt, že jde o mluvenou formu jazyka, o řeč.

Dialektologie zkoumá pouze teritoriální dialekty, tj. územně vymezená nářečí (sociální nářečí - slangy, profesní mluva, argot už jejím oborem nejsou). Zabývá se tedy strukturními útvary národního jazyka, které mají své zvláštnosti ve všech jazykových rovinách (fonologické, morfologické, lexikální i syntaktické).

Rozdíly téhož jazyka na jistém území, rozdíly mezi jednotlivými dialekty, nazýváme areálové. Rozdíly způsobené příslušností k jinému národnímu jazyku nazýváme systémové.

Každé nářečí má svou normu, své hranice, jádro a periferii. Jednotlivá území s různými nářečími oddělují na mapě čáry zvané izoglosy. Spojení izoglos se často shoduje s překážkami geofyzikálními, jako jsou například pohoří, lesy, řeky atd., správními, církevními či politickými. Vzájemná izolovanost jazykových společenství přispívá k zachování nářečních odlišností. Každý dialekt měl svou oblast centrální a oblasti periferní, kde se už nářeční úzus tolik nedodržoval, nebo se mísil se sousedními dialekty. Každý uživatel jazyka zná nejen spisovnou podobu národního jazyka, ale také nadnářeční útvary, interdialekty (především obecnou češtinu), nebo nějaké určité nářečí. Každý uživatel jazyka tedy zná minimálně dva útvary národního jazyka, je tedy diglosní (Bogoczová 2009: 102–105).

Prvky z konkrétního dialektu či interdialektu, dialektismy, se mohou objevovat i ve spisovné češtině, například v případě, kdy ve spisovném jazyce neexistuje pojmenování pro určitou jazykovou skutečnost, třeba pro součást kroje. Dialektismy se, stejně jako samotné dialekty, týkají všech jazykových rovin: fonologické (*coubat*, *bejci*), morfologické (*s klukama*, *na kolách*, *chovat králíci*), lexikální (*madloch*, *fašírka*, *vejmrda*) i syntaktické (*jestli - esi*, *protože - bo*).

Předmět dialektologie má také svoje subdisciplíny. Patří mezi ně například dialektologie synchronní (popisná, deskriptivní), dialektologie diachronní (historická), dialektologie komparativní (srovnávací), dialektologie typologická (typologické rozdíly mezi dialekty) nebo dialektologie urbánní, mluva měst (Bogoczová 2009: 106–107).

Vznik dialektologie

Dialektologie vznikla v polovině 19. století, je to tedy obor celkem mladý. Ale již dříve se u některých autorů objevovaly určité pokusy týkající se této disciplíny (např. Dante Alighieri ve 14. století nebo v Čechách Jan Blahoslav v 16. století). O vzniku dialektologie jako vědy lze mluvit až po vzniku důkazy podloženého vědeckého popisu historického vývoje jazyků a po položení základů jazykovědné geografie. Moderní evropská dialektologie započala svůj vývoj především v Německu, kde bylo provedeno první dotazníkové šetření. Slovanské nejstarší ucelené práce jsou monografie ruského lingvisty a etnografa Vladimíra Ivanoviče Dala.

České dialektologii předcházela tvorba respektující nářeční mluvu postav (zejména B. Němcová, K. Světlá, K. V. Rais, J. Š. Baar, A. Jirásek, G. Preissová aj.). Předmětem zájmu se zpočátku staly jednotlivé dialekty, např. Josefa Jirečka *Podřečí východních Čech* (1863). Nejstarším uceleným dialektologickým dílem je práce Aloise Vojtěcha Šembery *Základové dialektologie československé* (Videň, 1864). Jeho následovníky v období před rokem 1895 byli pak například František Bartoš či Jan Gebauer, významný český bohemista.

Od roku 1895 se dialektologie začala začleňovat do české jazykovědy. Významnými dialektology této doby jsou: Vavřinec Josef Dušek, který představil první *Dialektickou mapu Čech*, Ignác Hošek, Jan František Hruška a další. Ze známých lingvistů se dialektologii zabývali třeba František Trávníček, Bohuslav Havránek, autor studie *Nářečí česká*⁶, nebo Václav Vážný. Antonín Frinta se například v roce 1913 zasloužil o korespondenční výzkum pěti východočeských nářečních znaků včetně obouretného w, které popsal v samostatné publikaci. Významným mezníkem pro tuto disciplínu je rok 1952, kdy bylo v Brně zřízeno dialektologické pracoviště. Zformovala se úspěšná brněnská škola dialektologů, jejíž práce postupně vedla k vydání jazykových atlasů, které jsou pro současnou českou dialektologii nepostradatelné. Jako další významné počiny této etapy mohu uvést publikace autorů, z nichž vycházím ve své práci: Jaromír Bělič, *Nástin české dialektologie* (1972); František Cuřín, *Vývoj českého jazyka a dialektologie* (1964, 1977); *Studie z historické dialektologie a toponomastiky Čech* (1967) a Arnošt Lamprecht a kol.: *České nářeční texty* (1976). V současné době pracuje brněnská škola, jejímž střediskem je *Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR*, na dalším Jazykovém atlase, již šestém v pořadí. (Bogoczová 2009: 111 – 122)

⁶ *Nářečí česká*. In: Československá vlastivěda III. Jazyk. Praha 1934: 84–218.

Nářečí, národní jazyk, obecná čeština

Ve své práci vycházím především z Českých nářečních textů Arnošta Lamprechta a kolektivu (1976) a z Běličova Nástinu české dialektologie (1972), pro doplnění současné situace nářečí používám Český jazyk na přelomu tisíciletí Františka Daneše a kolektivu (1997) a pro rozšíření informací neopomínám ani Cuřínův Vývoj českého jazyka a dialektologie (4. vydání, 1977).

Nářečí

„Nářečím rozumíme víceméně ustálenou místní obměnu celonárodního jazyka, zeměpisně vymežitelný soubor jazykových prostředků, které jsou společné pro celou jazykovou jednotku, k níž dané nářečí patří, jednak znaky, jimiž je charakterizováno jako samostatná nářeční jednotka.“⁷ Jak z této definice vyplývá, územně různá nespisovná mluva se označuje jako místní nářečí, dialekt. Podle míry vzájemných shodných prvků (jak v jejich zvukové stránce či mluvnické stavbě, tak i ve slovní zásobě) se tato nářečí seskupují do větších celků. Arnošt Lamprecht v Českých nářečních textech rozlišuje tyto skupiny a dále jejich podskupiny:

1. NÁŘEČÍ ČESKÁ V UŽŠÍM SLOVA SMYSLU (v Čechách a na jihozápadě Moravy)
 - a. nářečí středočeská
 - b. nářečí jihozápadočeská
 - c. nářečí severovýchodočeská
 - d. nářečí jihovýchodočeská (neboli přechodný pás česko-moravský)
2. NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÁ (neboli hanácká)
 - a. centrální středomoravská podskupina
 - b. jižní středomoravská podskupina
 - c. západní středomoravská okrajová podskupina
 - d. východní středomoravská podskupina
3. NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÁ (neboli moravskoslovenská, s nářečími kopaničářskými)
 - a. severní (valašská) podskupina
 - b. jižní (slovácká) podskupina
 - c. západní podskupina
 - d. jihovýchodní (kopaničářská) nářečí

⁷ CUŘÍN, F. a kol. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. Vyd. 4., Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 157.

4. NÁŘEČÍ SLEZSKÁ (neboli slezskomoravská, tj. lašská se smíšeným pruhem česko-polským)
- a. západní (opavská) podskupina
 - b. jižní (frenštátská) podskupina
 - c. východní (ostravská) podskupina
 - d. slezskopolská nářečí (nářečí česko-polského smíšeného pruhu)

Vyrovňáváním místních rozdílů, které se vytvářely v průběhu historického vývoje našeho jazyka, vznikají v rámci těchto skupin oblastní útvary nadnářeční, tzv. obecná nářečí, interdialekty, jež vedou k pozvolnému vytvoření univerzální nespisovné mluvy. (České nářeční texty 1976, 11)

Dialekty se rozrůžňovaly především v dobách, kdy byl pohyb obyvatelstva z různých důvodů omezený. Jednotlivé obce si proto vytvářely svá jazyková specifika, v různých obcích vznikaly různě velké rozdíly. Po zrušení nevolnictví se obyvatelstvo dalo do pohybu, lidé z různých míst přicházeli do jazykového kontaktu, původně diferencovaná nářečí se postupně nivelizují.

Nářečí jako takové se předává přirozenou cestou osvojování jazyka již od dětství, především v nejbližší rodině vlivem rodičů a prarodičů, zatímco vlivem školy, přátel, ale i médií bývají nářeční rozdíly stírány. Daneš vidí nevýhodu používání nářečí v tom, že prozrazuje geografický původ mluvčího (tím, že je vázáno na lokalitu) a odkazuje zkreslené vnímání Čechů k tomu, že mluvčí je venkovan a že to je něco špatného. Tento předsudek zůstal v městském člověku zachován ještě z dob přelomu devatenáctého a dvacátého století, kdy byli venkované považováni za méně vzdělané.

Ačkoliv nářečí spojuje příslušníky jednoho geografického celku a je pro běžnou denní komunikaci vhodné, nejsou v dnešní době stejně živá jako v minulosti a jak už bylo řečeno, nivelizují se, ztrácejí postupně svá specifika, vzájemně se sbližují a vytváří novou formu - interdialekt. Stabilizovaným a všemi uvědomovaným interdialektem je obecná čeština, viz níže. (Český jazyk na přelomu tisíciletí 1997: 163–165)

Národní jazyk

Komplex českého národního jazyka je podle Běliče tvořen spisovnou češtinou a souhrnem nářečí, jež jejich uživatelé považují za česká. Cuřín tuto definici ještě rozšiřuje: „*O národním jazyku mluvíme dnes tam, kde se určité společenství na základě shodných podmínek ekonomických, politických a kulturních vyvinulo v samostatný národ a pociťuje svou kulturní a historickou odlišnost. Uživatelé každého nářečí se cítí příslušníky národa, v jehož rámci se*

vyvíjejí, a své nářečí pociťují jako jednu z místních podob, obměn nadřazeného národního jazyka.“⁸

Ve všech oblastech lidské činnosti je tedy jazyk nástrojem dorozumívání všech členů daného společenství, národa, zatímco nářečí je určeno jen části toho daného společenství především pro běžnou denní komunikaci.

Obecná čeština

Stíráním jednotlivých rozdílů mezi nářečími dochází k vytvoření nadnářečních útvarů, interdialektů. Ty se objevují především ve větších městech. Jednotlivé interdialekty mohou mít různé místní, krajové odchylky, jež jsou způsobeny tím, že podoby těchto interdialektů nejsou tak pevné jako podoby nářečí. Jak již bylo řečeno, obecná čeština je výsledkem nivelizace českých nářečí.

Obecná čeština je původně nadnářečním útvarem českých nářečí v užším slova smyslu, ale vlivem sil pražského centra získávala postupně převahu nad ostatními nadnářečními útvary a postupně pronikla i mimo svou geografickou oblast. Stala se všeobecně užívanou běžnou mluvou, její prvky pronikají také do spisovné češtiny, především do její mluvené podoby. (Příruční mluvnice češtiny 2008: 93–94). Ovlivnila všechny jazykové roviny, z nichž každá má své charakteristické rysy.

Toto rapidní rozšíření obecné češtiny má vliv na postupný ústup nářečí. Charakteristické prvky nářečí se odsouvají z měst na venkov a podle mého názoru bude i odtud vytlačováno vlivem obecné češtiny až k úplnému zániku. Nejmladší generace, která by ho měla do budoucna zachovat, ovlivněna médií, školou i přáteli z větších měst nářečí vůbec neužívá.

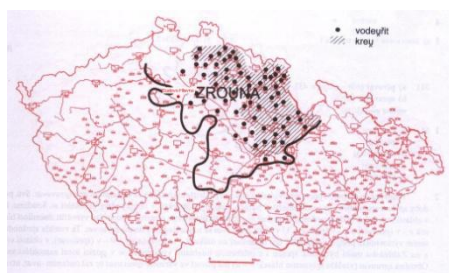
⁸ CUŘÍN, F. a kol. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. Vyd. 4., Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s 160.

Charakteristika severovýchodočeské podskupiny

Severovýchodočeské nářečí plynule navazuje na sousední středočeské nářečí, jeho hranice vede zhruba kolem izoglos spojujících Mladou Boleslav, Poděbrady, hřeben Železných hor a Svratku. Zaujímá tedy přibližně území Boleslavska, Nymburska, Chrudimska, Jičínska, Hradecka, okrajově pak Semilska, Náchodska, Rychnovska a Litomyšlska. (České nářeční texty 1976: 88–89).

Hláskoslovné znaky

1. Obouřetná výslovnost souhlásky *v* na konci zavřených slabik (budu ji ve své práci značit *w*). Podle Českých nářečních textů se tento charakteristický prvek zachovává v různé míře, blíže ke středočeskému kraji jen v zažitých slovech, př. *krew*, *zrowna*, *rowně*...

Obrázek 2 Nářeční znak *zrowna*⁹

2. Diftongizace *í*, *ý* v *ej* ve větším rozsahu než ve středočeském nářečí, především v instrumentálu podstatných jmen ženského rodu, př. *ulicej*, *cibulej*, *fólijej*, *sňídaňej*...
3. Krácení samohlásek *í*, *ú* především ve slovtvorných příponách a v koncovkách jmen i sloves, př. *rohlik*, *knedlik*, *košík*, *trenirki*...
4. Krácení samohlásky v kmeni jednotlivých slov, př. *řikat*, *podřivat*, *uřikat*, *pomahat*,...
5. Dloužení kmenové samohlásky u dvojslabičných podstatných jmen a v některých tvarech sloves, nejčastěji se to týká souhlásek *é*, *ó*. (Mluva českých reemigrantů z Ukrajiny 2004, 36 - 37) Př. *bóli*, *pívo*, *póle*, *d'éda*...¹⁰
6. Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami. Př. *z maminkou*, *ze sestrou*, *z Láďou*... (Jančáková – Jančák 2004: 58).
7. Změny předložek, v této práci zejména časté vynechávání předložky *s*. Jde o změny fakultativní, které nejsou vymezeny izoglosami a zatím nejsou ani komplexně popsány

⁹ BALHAR, J. a kol. *Český jazykový atlas 5*. Praha : Academia, 2005.

¹⁰ Mapy užívání těchto prvků příkládám v příloze.

v rámci severovýchodočeské oblasti.¹¹ Př. *nudle mákem, pojedu maminkou, pudu tam Vášou, tlačenka cibulej*,... Obvyklé je i vynechání předložky *v*, př. *děala sem babinci, ani hubje sem nemňela, bil tam pátek*,... (Jančáková – Jančák 2004: 59).

Tvaroslovné znaky

1. Zakončování podstatných jmen mužského rodu životného v dativu a v lokálu na *-oj* místo *-ovi*, př. *tatínkoj, sedlákoj, strejcoj*...
2. Místy skloňování typu *hoši, hošú, hošúm, hošma; kluci, klucú, klucúm, klucima*. (Cuřín 1977: 177). (Tento prvek se v příložených textech nevyskytuje, proto se o něm již nebudu dále zmiňovat.)
3. Nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem, př. *Já mám tři sinové., Hráli si na vojáci., Chovám králíci.*
4. Tvary osobních a rodinných jmen jako např. *Pepík Mařejcu, Franta Šolcu, Anda Barešova, paňi Jandovje*...(České nářeční texty 1976: 89).
5. Analogické uniformní plurálové tvary zájmena *ten* ve prospěch podoby základního tvaru (*tech, tem, tema*). Tvary se zrušenou měkkostí jsou charakteristické jak pro severovýchodočeskou oblast, tak pro oblasti středočeské. (Mluva českých reemigrantů z Ukrajiny 2004: 40) Př. *do tech hospod, k tem kozám, s tema d'etma*,...
6. Tvar *mně* v dativu osobního zájmena *já* v nepřízvučném postavení. Tento jev výrazně odlišuje severovýchodočeské nářečí od středočeského, kde převažuje stará příklonná podoba *mi*. Př. *koupil mně to, museli mně pomahat, dej mně to*,...
7. Přejít adjektiva *cizí* k tvrdému vzoru „dobřej“ (*cizej, cizejch, cizá*) v rámci diftongizace *í* v *ej* po ostrých sykavkách. Př. *bil to cizej človjek, u cizejch lidí, to je cizá paňi*...
8. Nahrazování přídavného jména přivlastňovacího tvrdým adjektivním tvarem tohoto jména. Př. *maminčini šati, manželovi rodiče, f Sudovim Hlavně*,...

Znaky okrajových úseků zde neuvádím, protože se v sebraných textech nevyskytují. Nejsou pro tuto práci podstatné.

¹¹ Důvod užívání tohoto prvku by mohl být čistě fonetický anebo zachovaný z dob brusičství (tak se ještě zachovává v obchodu): „Původní vazba ve starší češtině byla *obchod s něčím* podle toho, že obchodník se svým zbožím obcházel zákazníky: obcházel/chodil např. se stuhami. Později brusiči namítali, že jde o germanismus, a prosazovali *obchod něčím*. Námitka byla nesprávná jednak s ohledem na starší češtinu, jak jsme uvedli, jednak proto, že při shodě prostředků ve dvou jazycích nemusí vždy jít o jednosměrný vliv. Za správnou se uznává i bezpředložková vazba: *obchod zbožím smíšeným* i *obchod se smíšeným zbožím, obchod (s) uhlím, obchod (s) elektromateriálem*. Podoby bez předložky jsou staromilské, připomínají „staré dobré časy“ a ve spojení s elektromateriálem ap. jsou groteskní; zapovídat je však nelze.“ (<http://www.ujc.cas.cz/poradna/porfaq.htm>)

Základní prvky obecné češtiny

V této kapitole vycházím zejména z Českých nářečních textů Arnošta Lamprechta a kolektivu (1976) a z Běličova Nástinu české dialektologie (1972). Znaký týkající se asimilace popisují podle Vybraných kapitol z fonetiky a fonologie (1991) od Bohumily Junkové a v závěru jsem vyšla z publikace manželů Jančákových Mluva českých reemigrantů z Ukrajiny (2004).

Hláskoslovné znaky

1. Diftongizace *ý, í* v *ej* je jeden ze základních prvků obecné češtiny, v běžné mluvě se objevuje stále častěji. Zároveň je to celočeský nářeční rys v české skupině v užším slova smyslu. Př. *bejci, dobrej strejc, sejtko, vejsluška...* Předpona *vý-* se téměř důsledně nediftongizuje (výjimku jsem uvedla v příkladech) - *víhoda, víluka,...*
2. Úžení *é* v *í* patří stejně jako diftongizace k velice rozšířenému jevu, jak v koncovkách, tak v kmeni. Př. *kiseli zéli, postílka, sukínka, kolípka, ...*
3. Protetické *v-* používané před *o-*. Tento prvek je třetím nejvýraznějším rysem celočeské mluvy. Je rozšířený u všech generací. Př. *vokínko, vopilec, vo tom nevím, vopravdu, ...*
4. Zánik hiátového *j*, př. *eště...*
5. Výslovnost *sh* jako *sch*. Tato progresivní asimilace se objevuje jak v obecné češtině, tak v českých nářečích v užším slova smyslu. Př. *naschledanou, schoďil to, schoduje se, schňilo nám to, ...*
6. Zánik koncového *-l* v minulém přičestí j. č. mužského rodu s kořenem na souhlásku. Př. *Petr to přines., Kdo to řek?, Uš sem to upek,...*
7. Náslovné *ou-* za staré *ú*. Diftongizace *ú > ou* byla provedena ve všech pozicích, na počátku slova je však spisovným českým jazykem považována za nářeční. Př. *ouroda, ouplně, ouský,...*
8. Znělostní asimilace. Platí pro sousední párové souhlásky znělé a neznělé. Nejčastější je asimilace zpětná (regresivní). Př. *takgže, fšecho, gde, svadba,...*
9. Artikulační asimilace. „Rozdíl mezi dvěma souhláskami s odlišnou artikulací je vyrovnáván buď spodobou artikulace místa nebo spodobou artikulace způsobu.“¹² Tato otázka se týká především souhláskových záměn typu *č > š* (*čtíři > štíři*), *š > č* (*vjetší > vječí*), *s > c* (*ženská > žencká*), *ts > c* (*dětské > decké*), *ds > c* (*lidské > lické*).

¹² JUNKOVÁ, B.: *Vybrané kapitoly z fonetiky a fonologie*. České Budějovice: PF, 1991, s. 62.

10. Afereze, tzn. příležitostné či trvalé odsouvání počátečních hlásek nebo slabik, zejména z ekonomických nebo metrických důvodů (Nový akademický slovník cizích slov 2005: 26). Př. *kí dif (jaký dif) , sem (jsem),...*

Elize, tj. jistý druh afereze, je vypouštění jednotlivých hlásek či jejich skupin v proudě řeči. Př. *pže (protože), páč (poněvadž), japko (jablko)...*

Tvaroslovné znaky

1. Hojný výskyt koncovky *-ove* v nominativu množného čísla životných podstatných jmen mužského rodu. Př. *lumpove, špačkově, strejdově...*
2. Vyrovnávání tvarů tvrdých přídavných jmen v lokálu a instrumentálu čísla jednotného mužského a středního rodu. Př. *na nějakim takovim velkim autě, je ve třicátim tejdnu, s nějakim takovim velkim autem,...*
3. V nominativu plurálu adjektiv jediná koncovka *-í*. Př. *ti milí lidé, dobří kluci, pješní ženská, růže sou moc drahí, ... Koupilas ti rohlíky?*
4. V instrumentálu koncovka *-ma*. Př. *s klukama, holkama i s d'etma, Tak je to s kúzlatama, koťatama i šřeňatama., Jdu s chlapama do hospody., Pojedem tam autama,....*
5. Ve 3. osobě plurálu indikativu přezenta sloves je zakončení na *-aj, -ej*. Př. *volaj, vozej, kropjej, nosej, dávaj, ...*
6. Tvar zájmena 3. osoby po předložce v genitivu a akuzativu j. č. mužského rodu. Př. *do něj, na něj, bez něj, před něj,...*
7. Vynechávání pomocného slovesa v 1. osobě čísla jednotného i množného v případě, že je osoba vyjádřena zájmenem. Př. *já tam byla, my to nevěděli,...*
8. Používání *abysme* místo spisovného *abychom*.
9. V genitivu, dativu a lokálu jednotného čísla ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen zobecněla hláskově náležitá koncovka genitivu *-í/-i*. Př. *bez tí dobří, k tí dobří, vo tí dobří,...*
10. Skloňování analogických tvarů podstatných jmen podle adjektivního vzoru jarní. Př. *hodně cukrovího, kolik zbožího, málo pitího,...*
11. Přípona *-ino* ve jmenných tvarech přičestí minulého trpného. Př. *Máte neska f krámně vodevríno?, Uš mám vaříno,....*
12. Přípona *-ejc* v komparativu příslovčí. Př. *přešel pozdějc, neska je teplejc,...*
13. Přejech maskulin od vzoru hrad ke vzoru pán, tzv. expresivní zživotňování. „Záměna neživotného tvaru za tvar životný ve 4. pádě je v češtině velmi častá. Životná

koncovka *-a* se užívá u řady jmen mužského rodu skloňovaných podle vzoru *hrad: dát si ruma, frťana, buřta; hrát ferbla; najít hřiba, klouzka; koupit opla* apod. Životnost je zde znakem expresivity, v neutrálním projevu proto volíme skloňování podle vzoru *hrad: např. dát gól*“ (Veronika Štěpánová, Ústav pro jazyk český, 12. 7. 2010).

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

Úvod

V této části práce, nazvané výzkumná, předkládám výsledky konečné fáze celkového výzkumu, fáze analytické či prezentační. Metodiku své práce popisuji v následující kapitole.

Veškerý jazykový materiál, který je v této práci použit, jsem nahrávala od prosince 2010 do začátku dubna 2011 na diktafon. (Tyto záznamy přikládám na CD.) Celkem jsem pořídila patnáct záznamů, pět z každé generace – nejstarší (58 – 86 let), střední generace (35 – 48 let) a nejmladší generace (20 – 24 let). V každé kapitole týkající se jednotlivých generací je podkapitola, která se věnuje pouze sociálnímu popisu komunikantů a vlivů, které mohou působit na jejich mluvu. Se všemi komunikanty se osobně známe, to mou práci značně ulehčovalo, nicméně někteří jedinci byli značně svázáni ostychem. Některé rozhovory jsou již od začátku suverénním monologem respondentů, do nichž jen občas zasáhnu nějakou otázkou, některé jsou zpočátku váhavé, mluvčí se snažili o spisovné vyjadřování, ale po několika minutách z nich ostych spadl a rozhovor byl přirozený, nakonec některé rozhovory jsou velmi váhavým a krátkým dialogem, jenž byl výsledkem nepřekonatelné trémy z pocitu, že by se mohl jedinec třeba nějakým nevhodným vyjádřením zesměšnit. Všichni komunikanti s nahráváním souhlasili.

Tématem nahrávek byl řízený rozhovor. Všichni respondenti odpovídali na sérii stejných otázek, u některých se odpovědi téměř nelišily. Seznam otázek si mohli prohlédnout těsně před rozhovorem, ale promluvy nebyly připravené, vždy šlo o běžnou komunikaci. Projevy každé generace popíšu v jednotlivých kapitolách.

Poté jsem nahrávky převáděla do psané podoby, pro jasné a zřetelné vidění výskytu nářečních prvků a jevů obecné češtiny jsem použila pravopis fonetický. Ačkoliv jsem se snažila o objektivitu, některé zvukové jevy mohou být značně subjektivní, záleží na uchu autora, jestli například slyší ještě neznělou nebo už znělou hlásku, pokud je spodoba nedůsledná. V psané podobě nahrávky však chybí zvukové prostředky sloužící k členění souvislé promluvy, jako jsou například přízvuk, ráz, pauza, intonace, důraz nebo tempo řeči. Zároveň v nahrávkách i prepisech chybí neverbální prostředky komunikace, jako jsou proxemika, kinezika a haptika, které jsou pro celkový dojem z projevu také velmi důležité.

Mým úkolem bylo zkoumat především hláskoslovnou a tvaroslovnou stránku promluvy. Postupuji podle bodů, které jsem vymezila v teoretické části, aby bylo dosaženo co nejlepší přehlednosti. Některé prvky se objevují v textech velmi často, proto jsem vybírala jen omezené množství příkladů. Ze syntaktického hlediska se zaměřuji především na zevrubný popis vyjadřování každého komunikanta – které věty používá, je-li jeho vyjadřování ucelené,

jaké výrazy často užívá, zda v textech najdeme nějaké kontaktní prostředky a především bych se zaměřila na odchylky od pravidelné větné stavby, zejména anakolut, apoziopcezi a samostatný větný člen, občas zmíním i kontaminaci.

Každý prvek uvádím s odkazem na jeho výskyt v přepsaném textu. První číslo v závorce udává, ve kterém textu tento prvek najdeme, druhé odkazuje k určitému řádku tohoto textu. To znamená (T3, 131. ř.) ukazuje, že uvedený jev je v textu 3 na 131. řádku.

Dotazník

Dotazník jsem vytvářela na základě jevů, o kterých jsem věděla, že je obyvatelé naší obce užívají, ale které by se v obvyklé promluvě neobjevily. Bohužel i výsledky dotazníku mohou být zkreslené, pokud si respondent není svého nářečí vědom, anebo se k němu nechce přiznat. Pak uvádí, že užívá pouze prvky spisovné češtiny, ačkoliv v nahrávce je slyšet, že tomu tak není.

1. Teče mi	b. snouborda.
a. kreu.	8. Letos na Vánoce jsme napekli
b. kref.	hodně
2. Půjdeš touhle	a. cukroví.
a. ulicí.	b. cukrovího.
b. ulicej.	c. cukrátek.
3. Tlačenku jím jedine	9. Rozvoz jezdí jen v pondělí.
a. s cibulí.	a. pití, zboží
b. s cibulej.	b. pitího, zbožího
c. cibulí.	10. Mám rád/a chleba
d. cibulej.	a. ze sádlem a s cibulí.
4. Soused chová	b. sádlem a cibulí.
a. králíky.	c. sádlem a cibulej.
b. králíci.	11. Maminka uvařila nudle
c. králíky.	a. s mákem.
5. Paní Nováková má tři	b. mákem.
a. syny.	c. z mákem
b. synové.	12. Pojedu tam
6. Odpoledne si dám	a. Pepou.
a. větrník.	b. s Pepou.
b. větrníka.	13. Po večeri rád/a piju
7. Petr si koupil	a. pivo.
a. snoubort.	b. pívo.

14. Půjdeš na

a. pole?

b. póle?

15. Vezmi s sebou

a. dědu.

b. d'ědu.

16. Dám to zejtra

a. našemu strejdoj.

b. našemu strejdovi.

17. To je Kuba

a. Pavlík.

b. Pavlik.

c. Pavlíkú.

d. Pavlíkúf.

18. Ty jsi vot

a. Súrových?

b. Súru?

c. Súruf?

19. Jako děti jsme jezdily

a. na kolech.

b. na kolách.

Metody práce

Slovo metoda je svým původem z řečtiny a znamená: „*způsob, jak dosáhnout nějakého teoretického i praktického cíle.*“¹³.

Ve své práci užívám standardní postup výzkumné práce ve třech etapách – přípravnou, poznávací, empirickou a analytickou, prezentační.

Fázi přípravné jsem věnovala asi tři roky, hned od počátků svého přestěhování do Sudova Hlavna v roce 2008 jsem byla rozhodnuta nářečí této obce popsat. Sbírala jsem materiály při styku s místními obyvateli, nářeční prvky či neobvyklé morfologické tvary a lexikální zvláštnosti jsem si zaznamenávala, abych z nich mohla v další fázi výzkumu vytvořit dotazník s uzavřenými odpověďmi, ze kterých respondenti vybírali tu, která je pro ně nej přijatelnější. Dále bylo nutné vytvořit soubor otázek k řízenému rozhovoru tak, aby se dotazovaní mohli bez přípravy rozpovídat a zároveň je téma dostatečně zaujalo. K těmto rozhovorům jsem vybírala vhodné prostředí tak, aby se respondenti cítili příjemně, neovlivňovalo je okolí ani jiné rušivé elementy, ačkoliv v mnohých případech byl svazujícím, rušivým elementem už jen na stole položený diktafon.

K realizační fázi jsem přistoupila dvěma různými metodami. Nejprve jsem provedla kvantitativní výzkum. Vybrala jsem reprezentativní soubor respondentů, se kterými jsem vedla řízený rozhovor na dané téma. Tento rozhovor jsem nahrávala na diktafon a přepisovala jej do fonetické podoby. Vzhledem k subjektivitě tohoto přepisu příkládám ke své práci CD s těmito nahrávkami. Dotazovaných mluvčích bylo celkem patnáct, pět z každé generace. Snažila jsem se o rovnoměrný počet mužů a žen. Vzhledem k malému počtu obyvatel obce a k jejich slabší ochotě spolupracovat nebylo možné vybrat zástupce absolutně různých profesí a různé míry vzdělání. Mým dalším krokem bylo, že každý z této skupiny lidí dostal dotazník s již dříve vypořizovanými jevy, ve kterém jsem zjišťovala četnost užití různých nářečních prvků. K tomuto způsobu práce jsem přistoupila z několika důvodů – některé charakteristické jevy se v řízené komunikaci neobjevily, někteří respondenti nechtěli na nahrávce vypadat hloupě, proto se snažili mluvit spisovně atd. (Bogoczová 2009: 125–136.)

Výsledky konečné fáze, analytické i prezentační, předkládám v následujících kapitolách.

¹³ *Nový akademický slovník cizích slov*. Studentské vydání, dotisk, A – Ž. Praha : Academia, 2007, s. 517.

Nejstarší generace

Úvod

Texty 1 – 5 zaznamenávají rozhovory se zástupci nejstarší generace. Vybírala jsem takové respondenty, aby byla zastoupena nejen obě pohlaví, ale i různý stupeň vzdělání, které také samozřejmě rozhoduje o tom, jakým způsobem se člověk vyjadřuje. Nyní krátce „představím“ jednotlivé respondenty.

V textu 1 odpovídal na mé otázky dvašedesátiletý traktorista, který celý svůj život strávil v Sudově Hlavně. Vyučil se opravářem zemědělských strojů a od té doby pracuje v zemědělském družstvu přímo v Sudově Hlavně (ZES). Nyní už je v důchodu, přesto ještě stále v ZES vypomáhá.

V textu 2 hovořím s nejstarší zástupkyní této generace, šestaosmdesátiletou důchodkyní, která se narodila v Sudově Hlavně, pak žila několik let spolu s rodiči v šest kilometrů vzdálené vesnici Mečeříž, odkud se nakonec vrátili zpět do Sudova Hlavna, kde žije dodnes. Po absolvování obecné školy nastoupila na dva roky do zemědělského učiliště, poté až do důchodu pracovala celý život v zemědělství.

Rozhovor pro text 3 mi poskytl dvašedesátiletý důchodce, který prožil své dětství a věk dospívání v Čechelicích, šest kilometrů vzdálené vesnici od Sudova Hlavna. Poté žil krátkou dobu v Praze, nakonec se po svatbě usadil na celý život v Sudově Hlavně. Vystudoval střední zemědělskou školu, jeho profesí se pak stalo učitelství v učňovském středisku, kde dělal mnoho let mistra strojního zámečnictví a nástrojařství. Díky této profesi vystudoval ještě bakalářský obor učitelství na vysoké škole. Poslední rok je v důchodu.

V textu 4 jsem rozmlouvala s osmapadesátiletou prodavačkou, narozenou v Benátkách nad Jizerou, městečku vzdáleném necelých čtrnáct kilometrů od Sudova Hlavna. Tam strávila i své dětství, v pubertě se přestěhovala do Lhoty (5 km od Sudova Hlavna), kde žije se svým manželem dodnes. V Sudově Hlavně pracuje již od svého vyučení prodavačkou (s několikaletou pauzou, kdy pracovala jako sanitární sestra) v místním Smíšeném zboží.

Závěrečný dialog pro tuto generaci, text 5, jsem vedla s šestašedesátiletou učitelkou v důchodu. Prožila celý svůj život v Sudově Hlavně. Její vysokoškolské vzdělání a učitelská, následně ředitelská praxe mají velký vliv na její vyjadřování, především oficiální. V běžném rozhovoru používá prvky jak severovýchodočeského nářečí, tak prvky obecné češtiny. V „oficiálním“ rozhovoru, kdy věděla, že se náš rozhovor nahrává, používala (pouze v omezeném množství) prvky obecné češtiny, převážně se však vyjadřovala spisovně.

Severovýchodočeské prvky

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Obouretné w

Hele, mňela si zahrnout, takle rowňe (T4, 113. ř.)

Tento jev není pro místní nářečí tolik typický, používá se pouze omezeně v již zažitých slovech, je tedy spíše lexikalizovaný.

Diftongizace *í* v *ej* v instrumentálu podstatných jmen ženského rodu

V sebraných textech se tento jev neobjevuje, ačkoliv je používán celkem často. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že asi tak 60% nejstarší generace tento nářeční prvek užívá. Při běžném hovoru sem ho zaslechla, především v obyčejných rozhovorech s důchodkyní z textu 4. Př.: *Hance to končí snídaňej. Přikrejvaj tu řekvičku fólíjej. Dám si to cibulej. Pudeš tou ulicej rowňe.*

Krácení samohlásek *í, ú* především ve slootovorných příponách a v koncovkách jmen i v zakončení sloves

sem ještě pomahala tem sedláku (T2, 21. ř.); *tatinek* (T2, 25. ř.); *něco je lepšího, něco je horšího* (T2, 78. ř.); *jenom domácí králíki* (T3, 48. ř.); *pocházím* (T3, 3. ř.); *f králíkárně* (T4, 66. ř.).

Krácení samohlásky v kmeni jednotlivých slov

já sem jim pomahala (T2, 4. ř.); *v le'e ždicki* (T2, 75. ř.); *zmačknul* (T1, 17. ř.); *začínala sem* (T4, 70. ř.); *podívat* (T4, 95. ř.); *mi sme se podívali* (T1, 129. ř.).

Dloužení kmenové samohlásky

póle (T2, 26. ř.), (T3, 32. ř.), (T1, 38. ř.), (T4, 10. ř.); *Jéžišek* (T2, 33. ř.); *pívo* (T3, 96. ř.), (T4, 117. ř.); *nebóli mne to* (T3, 164. ř.); *Barbóra* (T1, 52. ř.); *nebójim* (T1, 103. ř.); *dólu* (T4, 12. ř.); *zbóži* (T4, 40. ř.); *fčéra* (T4, 80. ř.); *k móři* (T4, 95. ř.); *nahóre* (T4, 143. ř.); *doléní* (T4, 113. ř.).

Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami

z manželem (T2, 56. ř.); *z našim víučním listem* (T3, 139. ř.); *z nejmlačím bráchou* (T4, 18. ř.).

Tento prvek je užíván velmi nedůsledně, většinou jde o konkrétní komunikační situaci. Jednou stejný člověk použije znělou variantu, jednou neznělou.

Změny předložek

Vynechávání předložky **s**: *tak sem chodila klukama chvíli* (T2, 17. ř.); *d'etma sem jezdila do Krkonoš* (T2, 74. ř.); *matkou sem zas chodil* (T1, 42. ř.); *sedel vlasne Magda Milošem* (T4, 50. ř.); *táto mne Vášou ves taki domu* (T4, 139. ř.); *připálili Magdou brambori* (T4, 141. ř.).

Vynechávání předložky **v**: *Marjánkách sem byla* (T2, 71. ř.); *diš sem dělala babinci* (T4, 83. ř.).

Vynechávání předložky **k**: *chodili..., ale na to sedlákoj* (T2, 26. ř.).

Vynechávání předložky **jako**: *učil sem se vopravář zemnědělskejch strojů* (T1, 94. ř.); *začínala sem uklízečka* (T4, 70. ř.).

Vynechávání předložky **na**: *mi sme se požívali Moravu* (T1, 129. ř.).

Další změny: *sloužili po deputát* (T2, 4. ř.).

Hláskové změny

coubat (T4, 116. ř.); *klimpnout si*; *počta* (v textech se nevyskytuje, ale v běžné mluvě se často užívá).

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

Zakončování podstatných jmen mužského rodu životného v dativu a v lokálu na -oj

ale na to sedlákoj (T2, 26. ř.).

Tento jev není pro tuto obec typický, jeho jediný výskyt byl spíše náhodný.

Nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem

no mñeli prasata, králíci, kozu (T2, 24. ř.); *sourozenci jsem měl dva* (T3, 5. ř.); *připravoval nejlepší učňové* (T3, 129. ř.); *mám heské ptáčkové* (T3, 159. ř.); *tajdle krmil bejci* (T1, 32. ř.); *kluci dělali čert'i* (T1, 55. ř.); *sme si hráli na četníci a zlod'ejové* (T1, 94. ř.); *voňi voliči znaj* (T1, 150. ř.); *mñela sem štiri sourozenci* (T4, 3. ř.); *tříkrát potkali policajt'i* (T4, 117. ř.)

Tvary osobních a rodinných jmen typu *Pepik Matějcu, Franta Šolcu*

Fanda Vrapcůf (T1, 118. ř.); *teť uš hlídá Nepomuckůf dědeček* (T2, 68. ř.); *na púd'e u Vokartůf* (T1, 6. ř.);

V severovýchodočeském nářečí je starší zakončení rodinných jmen jako u přídavných jmen přivlastňovacích na *-ův*. V Sudově Hlavně se toto zakončení u mužských nositelů (*Fanda Vrapcůf*) také vyskytlo. Jinak je i v severovýchodočeském nářečí typické zakončení na plurálovou genitivní, ale zkrácenou koncovku *-u*. V příkladech *teť uš hlídá Nepomuckůf dědeček* (T2, 68. ř.), *na půd'e u Vokartůf* (T1, 6. ř.) se tvar rodinného jména vztahuje ke všem členům rodiny, je tedy na místě genitivu plurálu, ale má tvar také na *-ůf*. U ženských nositelek jména dochází u nejstarší generace pouze výjimečně ke krácení *pani Vrapcova*, u dalších generací už se užívá tradičně dlouhého *-á*, tedy *pani Vrapcová*, v dalších pádech pak dochází k úženi *é* v *í*: *bes pani Vrapcoví, k pani Vrapcoví apod.*

Analogické uniformní plurálové tvary zájmena *ten* ve prospěch podoby základního tvaru

pomahala tem sedlákum (T2, 21. ř.); *vot tech žákú* (T3, 12. ř.); *s tema koňma* (T3, 41. ř.); *při tech zvířatech* (T3, 51. ř.); *mimo tech d'eří* (T3, 160. ř.); *tech nápadů bi bilo víc* (T3, 181. ř.). Tento jev je užíván celkem nedůsledně, alternuje se změkčenými *těm, těch, těma*.

Tvar *mně* v dativu osobního zájmena *já* v nepřízvučném postavení

jako Jidáš mňe dal (T5, 88. ř.).

Přechod adjektiva *cizí* k tvrdému vzoru „dobřej“

V našich textech se tento jev neobjevuje, ale je velice často používán. Objevuje se hojně u všech třech generací. Je to důsledkem diftongizace *í* po sykavce.

Přídavné jméno přivlastňovací má tvary podle složeného tvrdého adjektivního skloňování

v Hlavně Sudovim (T2, 2. ř.); *f Sudovim Hlavně* (T1, 2. ř.) – navíc zde dochází ke krácení.

V sebraných textech se neobjevuje více přivlastňovacích tvarů, z běžné mluvy obyvatel je ale užívání tohoto prvku zřejmé. U některých respondentů se objevuje i v názvu obce, viz výše.

Prvky obecné češtiny

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftongizace ý v ej

V základu slova: *bejvali* (T2, 57. ř.); *tejden* (T5, 26. ř.); z *Brandejsa* (T5, 94. ř.).

V koncovkách adjektiv, číslovek a zájmen složené deklinace: *průšvihů něákej* (T5, 23. ř.); *bila sem v Ňískejch Tatrách, Vysokějch Tatrách,... ve Františkovejch Lázních...f Karlovejch Varech sem bila* (T2, 71. - 72. ř.); *nepsanej zákon* (T5, 34. ř.).

Úžení é v í

V základu slova: *abi potom mohli napíc* (T5, 59. ř.); *oproti mímu mládí* (T5, 114. ř.); *svího* (T3, 8. ř.).

V příponě slov: *halířů* (T3, 97. ř.).

V koncovkách adjektiv a zájmen: *každímu* (T2, 6. ř.); *do zeměd'elskí* (T2, 13. ř.); *fšecho možní* (T2, 64. ř.); *tam to nebilo takle upravení* (T5, 10. ř.); *aš pátího ročníku* (T5, 16. ř.); *moc volního času* (T5, 43. ř.); *celí d'ectví* (T3, 4. ř.); *to bilo takoví chudí* (T2, 34. ř.).

Protetické v-

sme se voctěhovali (T2, 4. ř.); *vono už to teřka tak nepude* (T2, 61. ř.); *votamtut* (T2, 76. ř.); *voňi* (T5, 45. ř.); *votpoledne* (T5, 54. ř.); *nevotpustila* (T5, 88. ř.); *vokolo* (T3, 84. ř.); *neš sem se vožeňil* (T3, 5. ř.); *nevodešel* (T3, 121. ř.).

Zánik náslovného j

ešře (T5, 68. ř.), (T3, 144. ř., 159. ř.).

Zánik koncového -l v minulém přičestí s kořenem na souhlásku v sg. mužského rodu

pan Čeunús nás jako vet (T2, 48. ř.); *já sem se nemoch s tou školkou zzít* (T3, 16. ř.).

Náslovné ou- za staré ú-

V mluveném jazyce se objevuje, nicméně s velmi malou frekvencí. Z nejstarší generace tento prvek občas někdo použije, zejména ve slovech týkajících se zemědělství. Př. *ouroda*, *oukrop*, *ouval*.

Znělostní asimilace regresivní

Na začátku slova: *gdibi* (T5, 121. ř.), *fšecho* (T1, 102. ř.); *spívalo se* (T2, 42. ř.) apod.

V základu slova: *tagže* (T1, 4. ř.); *heskí* (T3, 174. ř.); *fodbal* (T1, 5. ř.); *vopcházeli* (T3, 55. ř.); *ňíská* (T3, 77. ř.) apod.

Na konci slova: *teť* (T2, 67. ř.); *nerat* (T3, 15. ř.); *aš* (T5, 17. ř.) apod.

Na švu slova: *přes provázek* (T1, 6. ř.); *přímo f Čechelicích* (T3, 16. ř.); *f tom* (T5, 36. ř.) apod.

Výslovnost *sh* jako *sch* (celočeská progresivní znělostní asimilace)

sme museli schazovat řepu (T3, 31. ř.); *scháňel místo jinde* (T3, 40. ř.).

Artikulační asimilace

štiri (T3, 129. ř.); *f počtaťe* (T5, 44. ř.); *vocťehovali* (T2, 4. ř.); *přectavit* (T5, 93. ř.) apod.

Afereze, elize

učil sem se na housle (T1, 5. ř.); *jak se to menovalo* (T4, 117. ř.); *spomňela* (T4, 141. ř.) apod.

Vynechávání jednotlivých hlásek je v příložených textech způsobeno zejména nepečlivou výslovností. V rychlém tempu některé hlásky zanikají v proudu řeči, stává se tak zejména u neplnovýznamových slov, především spojek a předložek, které vlastní obsah promluvy spíše dokreslují, proto je možné je „zadrmolit“, a přesto bude smysl pochopen.

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

V nominativu plurálu adjektiv jediná koncovka *-í* pro všechny gramatické rody

nebili rodiče přísní (T5, 4. ř.); *nejakí zážitki* (T5, 18. ř.); *mi sme bili takoví sešňerovaní* (T5, 115. ř.); *takoví tí domácí zemňed'elské práce* (T3, 26. ř.); *ňeakí ti skromní dárki* (T3, 59. ř.).

V instrumentálu jednotná koncovka *-ma*

s kamarádama (T3, 7. ř.); *s tema koňma* (T3, 41. ř.); *sem chod'ila klukama chvíli* (T3, 17. ř.); *hráli sme si s panenka* (T5, 6. ř.); *d'etma sem jezd'ila* (T2, 74. ř.).

Ve 3. osobě plurálu indikativu prezenta sloves 4. a 5. třídy je zakončení na *-ej*, *-aj*

Velikonoce... tak jako se slavěj teťka (T5, 55. ř.); *že mňe propoušťej* (T3, 39. ř.); *žáci nemaj znalost'i* (T3, 77. ř.).

Vynechávání pomocného slovesa v 1. osobě čísla jednotného i množného času minulého v případě, že je osoba vyjádřena zájmenem

já musela chodit na hodini (T2, 18. ř.); *já tak chodila* (T2, 38. ř.); *já mňela akorát bráchu* (T2, 38. ř.); *já blafala přet krámem* (T4, 50. ř.).

Používání *abysme, bysme* místo spisovného *abychom, bychom*

A co ještě bisme k tomu mňeli říc? (T3, 141. ř.); *tak abisme fšichňi bili zdraví* (T5, 111. ř.).

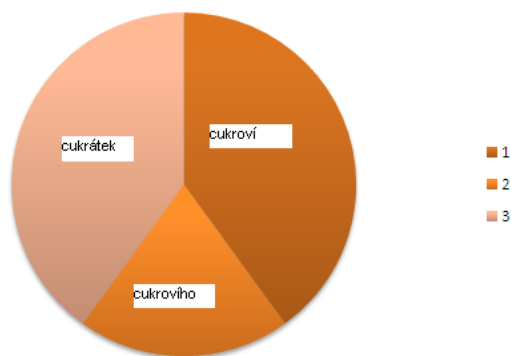
V genitivu, dativu a lokálu j. č. ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen koncovka genitivu *-í/-i*

mohli sme bidlet v Mladí Boleslavi (T2, 55. ř.); *chodila sem do mateřské školki* (T5, 11. ř.); *tam sme jezdili do chati čeesád'áckí* (T2, 75. ř.); *f tí slepičárne* (T5, 42. ř.).

Skloňování analogických tvarů podstatných jmen podle adjektivního vzoru *jarní*

Tento jev je v naší obci velice častý, nicméně v sebraných textech se neobjevuje. Podle vzoru *jarní* se zde důsledně skloňuje podstatné jméno *dříví*. Př. *dříví, bez dřívího, k dřívímu, o dřívím, s dřívím*.

Na grafu níže můžeme vidět, že 20% respondentů skloňuje podstatné jméno *cukroví* analogicky podle vzoru *jarní*. U tohoto slova je četnost výskytu analogické deklinace snížena používáním místního slova *cukrátek*, které svým významem zahrnuje *cukroví* jako takové (např. vánoční), ale také různé sladkosti.

Obrázek 3 Graf výskytu "cukrovího"

Přípona *-íno* ve jmenných tvarech přičestí minulého trpného

votevříno (T4, 43. ř.).

Výsledky dotazníkového šetření

Některé prvky se v řízeném hovoru neobjevily, proto jsem provedla ještě dotazníkové šetření četnosti výskytu jednotlivých jevů. Výsledky jsem zpracovala do tabulky, v níž řádky

obsahují jednotlivé otázky, sloupce odpovědi. (Celý dotazník najdete v úvodu výzkumné části práce.) Z těchto výsledků jsem u některých jevů vypracovala grafy četnosti výskytu.

	a.	b.	c.	d.
1.	kreu 20%	kref 80%	-	-
2.	ulicí 40%	ulicej 60%	-	-
3.	s cibulí 60%	-	-	cibulej 40%
4.	-	králíci 80%	králiky 20%	-
5.	syny 40%	synové 60%	-	-
6.	větrník 60%	větrníka 40%	-	-
7.	snoubort 80%	snouborda 20%	-	-
8.	cukroví 40%	cukroviho 20%	cukrátek 40%	-
9.	piří 80%	piřího 20%	-	-
10.	-	sádlem a cibulí 60%	sádlem a cibulej 40%	-
11.	s mákem 20%	mákem 60%	z mákem 20%	-
12.	Pepou 40%	s Pepou 60%	-	-
13.	-	pívo 100%	-	-
14.	-	póle 100%	-	-
15.	-	dědu 100%	-	-
16.	strejdoj 20%	strejdovi 80%	-	-
17.	-	Pavlik 40%	Pavlíkú 20%	Pavlíkúf 40%
18.	-	Súrú 40%	Súrúf 60%	-
19.	na kolech 20%	na kolách 80%	-	-

Tabulka 1 Nejstarší generace

Syntaktický rozbor

Text 1:

Mluvčí používá zejména věty jednoduché, které ale nejčastěji řadí za sebou bez intonačního ukončení věty, v důsledku toho často vznikají dlouhá souvětí, která jsou spojena asyndeticky. Ze začátku byl jeho projev trochu nejistý, po několika minutách se rozmluvil a jeho projev byl pak ucelenější.

Hodně vzpomínal, často tedy používal vycpávková slova, především *jako*. Věty často začíná částicemi *nó, tak, tagže*. Pro nepřipravené promluvy je také typické nadměrné užívání odkazovacích zájmen *ten, ta, to* a jejich rozšířených podob, často i s hláskovými obměnami *tendle, tenhle, tadle, tadleta, todleto* apod. Zároveň, v důsledku vzpomínání, často některá slova, či celé fráze opakoval.

Mezi kontaktní prostředky, které užíval, bych zařadila ukončování vět částicí *jo?* nebo slovesným tvarem *viť?* s intonací stoupavou (antikadencí). Také věta *Ti si bila tudle v Budějovicích taki*. (T1, 131. ř.) je kontaktním prostředkem.

Apoziopeze, neboli neukončená výpověď, může nastat ve dvou případech. V tom prvním mluvčí svou výpověď nedokončí úmyslně, nebo ji přeruší sám – *Nó, nebude, to nebude, to jako...* (T1, 144. ř.), v tom druhém je promluva přerušena adresátem, tedy mnou – *Krkajdou sme choďívali, no tam bylo...* (T1, 12. ř.). Často také svou výpověď přestavuje, opravuje se, doplňuje to, co již začal: *Vono, ta babička dicki jako si mňe.. vona bila tea s Kostelního Hlavna, bila ta babička, viť a vona si...*

Samostatný větný člen se v tomto textu vyskytl jednou: *Nó, průšvihi z domova a ze školi, ťech sem zažil dost*. (T1, 13. ř.).

Vzhledem k tomu, že mluvčí mluvil spíše v jednoduchých větách, anakolut se v jeho promluvě objevil pouze jednou: *No tak sme, dicki f sobotu, se učilo mň.* (T1, 70. ř.).

Text 2:

Mluvčí používá především věty jednoduché, občas nevěděla, jak pokračovat a musela jsem ji vhodnými otázkami vést k navázání hovoru. Občas používala vycpávková slova a opakovala některá slova, či fráze.

Užívala kontaktní prostředky, jako jsou otázky – *A co jinak ešće?* (T2, 5. ř.), *že jo?* (T2, 25. ř.).

Apoziopeze je v tomto textu velice častá, především ta, kdy promluvu přeruší sám adresát. Např. *Ano, bili sme tak vichovávaní vod mali... no a...* (T2, 8. ř.).

Samostatný větný člen zde také není příliš obvyklý, př. *Tadi sem se narodila, v Hlavne Sudovim.* (T2, 2. ř.).

Vzhledem k tomu, že mluvčí používá pouze jednoduché věty, anakolut se neobjevuje, ale vyskytla se zde jedna kontaminace neboli směšování vazeb, *dříf nám to bilo fšechno vd'eční* (T2, 40. ř.).

Text 3:

Mluvčí tohoto textu používá dlouhé věty, které ze začátku asyndeticky spojuje. Jak se rozpovídá, věty neustále prodlužuje, přidává vedlejší věty, neustále někam odbočuje, něco upřesňuje, vysvětluje, občas se v tomto složitém souvětí ztrácí, proto se zde často vyskytuje právě anakolut, např. *tud'íš ten žák, kterej prošel s t'ím učilištěm, tak prošel všecki obori, kteří pro to učeňi jako je, sou potřeba, to znamená zámečničina, é svařování, kovařina, ovládání strojů, to znamená frézi, soustruhi, to sme prošli...* (T3, 72.–74. ř.) nebo *protože sem musel k tomu, abich mňel nejenom víučňi list, nejenom středňi školu, tak sem ešče d'elal é bakalářski skouški* (T3, 144. ř.). Často používá vycpávková slova, nepřehlédnutelné fráze jsou: *jak bich řek* (v textu se objevuje čtyřikrát), *jak se říká* (pětkrát), *já řeknu* (osmnákrát) a *můžu říc* (jednou).

Kontaktivních prostředků mnoho neuvívá. Zajímavé je, že především zpočátku, odpovědi na otázky vytváří formálně přesně podle položené otázky. To se týká i otázek zjišťovacích, na které by mohl jednoduše odpovědět ano či ne. Př. *Chodil jste do mateřský školky? Chod'íl sem do mateřski školki...* Přímó v Čečelicích? *Přímó f Čečelicích.* *Vodila Vás tam maminka? Vod'ila mňe tam maminka...* (T3, 15.–17. ř.)

Apoziopeze se zde objevuje především ve chvílích, kdy si komunikant nemůžé na něco vzpomenout. Samostatný větný člen se v tomto textu neobjevil. Několikrát se v jeho promluvě objeví vsuvka, např. *sme viučivali i místňi zařízení, jako f sokolovně, kerí bilo dobře vibavení* (T3, 10. ř.).

Text 4:

Tato promluva obsahuje hodně syntaktických odchylek a chyb. Mluvčí se vyjadřuje spíše kratšími větami, v některých případech, když vytváří delší větu, se do textu „zamotá“ a vynechá sémanticky důležitou část věty, celá promluva pak pozbývá smyslu. Některé věty zakončuje vycpávkovou replikou *to jako to* a posluchač si musí domyslet, co „jako to“. Zpočátku byla mluvčí rozpačitá, nechtěla tolik vyprávět, v tématech, která ji zajímala, se rozmluvila více. Při vyprávění často používá spojení *já povídám* a jeho alternace *já poám, já*

povíám, apod. jako vycpávková slova, celkem asi třináctkrát. Kontaktové prostředky užívá velice zřídka.

Apoziopezi také užívá velice často, když vzpomíná, nebo když je smysl zbytku věty jasný, např. *Nó, ti trávili na po* (na poli), *no...*(T4, 32. ř.). Samostatného větného členu užije hned z počátku: *v baráku, no, tam sem bidlela* (T4, 3. ř.). Jak už bylo řečeno, syntaktických chyb se zde objevuje opravdu hojné množství, pro příklad uvedu jeden anakolut: *tak sem mňela místo chleba, sem si přivezla cihlu* (T4, 43. ř.).

Text 5:

Díky své předchozí profesi se tato mluvčí vyjadřuje kultivovaně, zejména spisovnou češtinou, užívá jednoduché věty i rozvitá souvětí, parataktická i hypotaktická. Občas se zamyslela, aby si vzpomněla, proto v některých chvílích používala vycpávková slova, zejména *no*. Na rozdíl od ostatních komunikantů neopakuje slova ani fráze. Používala stejné kontaktové prostředky jako předchozí mluvčí.

V našem dialogu docházelo k apoziopézím motivovaným i nemotivovaným, občas se mluvčí zastavila, buď aby přemýšlela, nebo byl konec promluvy jasný, někdy došlo k přerušení výpovědi smíchem, jednou se náš hovor musel pozastavit v důsledku telefonního hovoru.

Samostatný větný člen se v textu neobjevil, anakolut pouze jeden: *dospívala sem v dobje, gdi nebili Velikonoce volno na Zelenej čtvrtek, Velkej pátek, Bílou sobotu, bilo jenom to pondělí* (T5, 51. ř.).

Závěr

V mluvě nejstarší generace (58 – 86 let) se mísí prvky jak severovýchodočeského nářečí, tak středočeského nářečí a interdialektu obecné češtiny z hlediska hláskoslovného i tvaroslovného. Postupovala jsem podle bodů, jež jsem si vymezila v teoretické části, tak, aby závěrečná analýza byla přehledná.

V hláskosloví jsem u respondentů textů 1 – 4 zaznamenala řadu prvků ze severovýchodočeského nářečí. Nejčastější je dloužení kmenové samohlásky; zejména ve slově *póle* se tak děje téměř důsledně. Dále se velice často objevuje krácení samohlásek v příponách, v koncovkách a ve kmeni. U většiny subjektů se jako příznakové jeví užívání, nebo neužívání předložek, příznakové je jejich vynechávání. Prvky středočeského nářečí a

obecné češtiny užívají všichni respondenti shodně, i když se některé z nich v některých v textech neobjevily.

V tvarosloví jsem prvky severovýchodočeského nářečí zaznamenala opět pouze v textech 1 – 4, některé jsou však postupně vytlačovány obecněčeskými. Pouze jednou jsem v promluvách zachytila zakončování podstatných jmen mužského rodu životného v dativu a v lokálu singuláru na *-oj* (z původního *-ovi*), naopak velice častým prvkem je užívání nominativu plurálu podstatných jmen rodu mužského v platnosti akuzativu, jak je vidět v rozboru výše. Stejně jako v hláskosloví, tvaroslovné prvky obecné češtiny jsou v běžné řeči respondentů významně zastoupeny, ačkoliv se v našich textech třeba neobjevují.

V syntaktickém rozboru jsem u všech respondentů zaznamenala odchylky od pravidelné větné stavby. Nejprve jsem celkově popsala projev každého z mluvčích, poté jsem se zaměřila na jejich odchylky od pravidelné větné stavby. Přerušení věty, neboli apoziopce, jsem zaznamenala u všech respondentů. Jednalo se jak o motivované, tak o nemotivované přerušení toku výpovědi. Samostatné větné členy se vyskytovaly spíše náhodně, anakolut se objevil u čtyř subjektů, u dvou spíše náhodně, u dvou byl obvyklý. U dvou respondentů se vyskytuje i směšování vazeb, neboli kontaminace.

Mluvčí často opakují slova či celé fráze a užívají nadbytečně ukazovacích zájmen. Oba tyto jevy jsou typické pro nepřipravené projevy.

Jak jsem uváděla v úvodu, v syntaktickém rozboru jsem upozornila pouze na vybrané jevy především vzhledem k rozsahu projevů. Text by byl pak na bakalářskou práci příliš dlouhý.

Střední generace

Úvod

Texty 6 – 10 zaznamenávají rozhovory se zástupci střední generace. Vybírala jsem takové respondenty, aby byla zastoupena obě pohlaví, ale také různý stupeň vzdělání, ačkoliv je u respondentů rozdíl pouze ve vzdělání středoškolském (gymnázium či ekonomická škola) a na učilišti. Vysokoškolsky vzdělaného mluvčího jsem do vzorku nezařadila

V textu 6 odpovídal na mé otázky osmačtyřicetiletý podnikatel, který v dětství a v době dospívání žil ve Dřísech, vesnici asi tři kilometry vzdálené od Sudova Hlavna. Sem se přestěhoval po svatbě. Vyučil se zámečníkem v Čelákovících, nyní podniká v autodopravě se zaměřením na zemní práce.

V textu 7 hovořím s pětatřicetiletou učitelkou z mateřské školy, která celý svůj život prožila v Sudově Hlavně. Vystudovala brandýské gymnázium a nyní učí v mateřské škole v Kostelním Hlavně. Její vyjadřování je ovlivněno v první řadě její maminkou, která byla celý život učitelka, v druhé řadě její profesí. Svou mluvou ovlivňuje malé děti, proto se musí vyjadřovat co nejlépe a co nejkultivovaněji. I když do její promluvy občas pronikne nějaký prvek obecné češtiny nebo severovýchodočeského dialektu, mluví v „oficiálním“ projevu spíše spisovnou češtinou (stejně jako její maminka v textu 5).

Rozhovor pro text 8 mi poskytl dvačtyřicetiletý automechanik, který také prožil celý svůj život v Sudově Hlavně, s výjimkou tří let strávených na učilišti a v internátu v Čáslavi. Vyučil se automechanikem a od té doby se této profesi věnuje. V dnešní době pracuje v autoservisu v Praze, kde jej ovlivňuje pražská varianta obecné češtiny.

V textu 9 jsem rozmlouvala s šestatřicetiletým skladníkem, narozeným v Oldřišově u Opavy, odkud se ještě v dětství přestěhoval s maminkou a bratry do Sudova Hlavna. Od té doby žije tady. Vyučil se zedníkem v Říčanech, ale této profesi se věnuje jen občasně, „melouchově“, jak sám říká. Spolu se svou ženou pracuje jako skladník v jednom podniku ve Dřísech, občas si také přivydělává jako číšník. Je nejmladším pyšným dědečkem z celého okolí.

Závěrečný dialog, který se často stával spíše monologem, text 10, jsem vedla se sedmačtyřicetiletou kosmetičkou. Celé své dětství a dospívání prožila v Sudově Hlavně, pak žila nějaký čas v Praze, po svatbě žila několik let v Mladé Boleslavi, po několika letech se však spolu s rodinou přestěhovala zpět do Sudova Hlavna. Vystudovala střední školu ekonomickou, poté pracovala nějaký čas jako sekretářka. Po svatbě a po narození dětí se

věnovala profesím, které časově vyhovovaly rodině, i když neodpovídaly jejímu vzdělání. Před několika lety si splnila sen a otevřela si v obci kosmetický salón.

Severovýchodočeské prvky

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Krácení samohlásek *í, ú* především ve slootovorných příponách a v koncovkách jmen i v zakončení sloves:

rohlik (T6, 15. ř.); *králikúm* (T8, 34. ř.); *knedliki* (T9, 55. ř.); *do bedinek* (T10, 137. ř.); *viloučeňim* (T8, 59. ř.); *tátum* (T10, 126. ř.); *se všim* (T7, 35. ř.); *chodim* (T8, 85. ř.); *kouřim* (T10, 78. ř.); *musim* (T9, 42. ř.).

Krácení samohlásky v kmeni jednotlivých slov

pomahali (T7, 41. ř.); *řikala máma* (T8, 41. ř.); *podřivat* (T8, 93. ř.); *povidat* (T9, 12. ř.); *musim mít* (T9, 42. ř.); *segra* (T10, 46. ř.); *muj manžel* (T10, 346. ř.).

Dloužení kmenové samohlásky

pívo (T6, 43. ř.); *móře* (T6, 66. ř.); *spólu* (T8, 26. ř.); *póle* (T8, 30. ř.); *d'éda* (T8, 102. ř.); *péřim* (T10, 358. ř.).

Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými tvary

z našima (T6, 36. ř.); *z máminou sestrou* (T7, 44. ř.); *z manželem* (T7, 82. ř.); *z mámou* (T8, 3. ř.); *z ňekim* (T8, 88. ř.); *z mlačim* (T9, 13. ř.); *z Ivanou* (T9, 36. ř.); *z ňečim* (T10, 92. ř.) apod.

Tento prvek se vyskytuje u střední generace mnohem častěji než u generace nejstarší, zřejmě to bude také tím, že střední generace tuto předložku na rozdíl od generace nejstarší nevynechává.

Změny předložek

Vynechávání předložky *na*: *třeba Katapult sme jezdili* (T6, 47. ř.); *tenkrát sem d'eala generální ředitelství kovohuři* (T10, 323. ř.) – v této větě dochází s vynecháním předložky také k následné absenci deklinace.

Další znaky

depalatalizace: *čarodejnice* (T7, 49. ř.);

zjednodušování souhláskových skupin: *(ples) hasickí* (T7, 73. ř.);

haplogogie: *tenkrát sem d'eala* (T10, 323. ř.);

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

Nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem

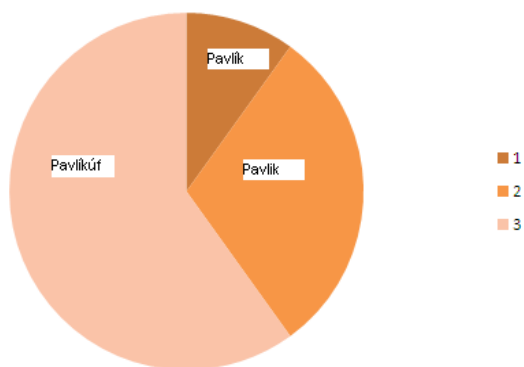
Já mám dva, respektive tři králíci... (T8, 37. – 38. ř.); *pozvali ti teti, strejdové* (T10, 144. ř.).

Jak můžeme pozorovat, tento prvek se zde vyskytuje mnohem méně, než u nejstarší generace.

Tvary osobních a rodinných jmen typu *Pepík Matějcu, Franta Šolcu*

V textu se tento jev neobjevil, ačkoliv je v běžné mluvě velice často užíván. I název místního hostince nese tento prvek, *hostinec U Sedláčků*. Je to jev natolik zažitý, že si nikdo neuvědomuje jeho užívání; někdy koncovka *-u/-ů* alternuje s místním tvarem *-uf/-úf*. Př. *ti si ot Sedláčků, přide Pepa Súrúf* apod. Takový tvar je potom nesklonný.

Jiný tvar rodinného jména *vod Láďi Marečkovího* (T7, 44. ř.) je zde také velice obvyklý. Rodinné jméno Mareček se užije ve tvaru adjektiva přivlastňovacího (nom. *Láďa Marečkův/Marečkůf*) a dále pak má skloňování složené s úžením *é>í* (*vod Láďi Marečkovího, k Láďovi Marečkovímu* atd.).

Obrázek 4 Graf výskytu "Pavlíkúf"

Analogické uniformní plurálové tvary zájmena *ten* ve prospěch podoby základního tvaru

vot tech patnácti (T6, 31. ř.); *u tech aut* (T8, 86. ř.); *s tema d'etma* (T10, 19. ř.); *s tema staršíma* (T10, 285. ř.) apod.

Tento jev je častěji používán v mluvě střední generace, než u generace nejstarší.

Tvar *mně* v dativu osobního zájmena *já* v nepřízvučném postavení

protože mne bilo šest (T9, 3. ř.);

– v ostatních případech se *mne* ocitlo na začátku promluvy a má důrazné postavení: *mne se hrozne líbilo* (T9, 60. ř.); *mne přide to mňesto* (T9, 137. ř.); *mne i kníšky hodně kompenzovali* (T10, 114. ř.); *mne to vadí* (T10, 268. ř.) apod.

Přechod adjektiva *cizí* k tvrdému vzoru „dobrej“

Zde nastala diftongizace po sykavce (*cizí* > *cizej*); shodný tvar s *dobrej* je jen v nominativu, jinak se to od druhého pádu skloňuje podle vzoru *jarní*:

pro mne f poptaťe cizej človjek (T10, 172. ř.).

Přídavné jméno přivlastňovací má tvary podle složeného tvrdého adjektivního skloňování

moje rodiče, ti manželoví (T10, 171. ř.)

Tento jev se často vyskytuje při jmenování naší obce, místo *Sudovo Hlavno*, užije mnoho mluvčích ***Sudoví*** *Hlavno*, při skloňování pak důsledně dodržují tvary podle tvrdého adjektivního skloňování: *sem ze Sudovího Hlavna, jedem k Sudovímu Hlavnu, mám Sudoví Hlavno ráť, píšeš o Sudovim Hlavně?, Sudovim Hlavnem to nepovede*.

Vyrovňávání 2., 3. a 6. pádu adjektiv a zájmen složené deklinace ženského rodu analogicky podle 3. a 6. i 2. pád sg. fem. s *tej ekonomky*, *k tej ekonomce*, *f tej ekonomce*

s tej ekonomki (T10, 295. ř.).

Zároveň zde také ale můžeme pozorovat vyrovňávání typické pro středočeskou podskupinu: *s tí ekonomki, k tí ekonomce, vo tí ekonomce*.

Prvky obecné češtiny

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftongizace *y, í* > *ej*

V základu slova: *vomejval* (T6, 5. ř.); *bejvá* (T6, 8. ř.); v *Brandejse* (T8, 55. ř.); *pozalejvat* (T8, 94. ř.); *vymejšlela* (T9, 69. ř.); *tejden* (T9, 188. ř.); *vejleti* (T9, 208. ř.) apod.

V koncovkách adjektiv a zájmen: *sestavenej jídelníček* (T7, 69. ř.); *ze svejch mladejch* (T8, 47. ř.); *takovej pojízdněj autobus* (T9, 23. ř.) apod.

Úženi é v í

V základu slova: *píc* (T10, 154. ř.); *nevislíknete* (T10, 237. ř.).

V koncovkách adjektiv a zájmen: *povolení kouřeňi* (T6, 41. ř.); *takoví to ještě starí vajíčko* (T9, 23. ř.); *v bílim* (T10, 211. ř.) apod.

V textu 7 se objevuje i prvek středočeského nářečí z okolí Benešovska: *ve svom volnim čase* (T7, 98. ř.). Na Benešovsku je toto zakončení u zájmen i adjektiv: *ve svom malom modrom hrnečku*. Mluvčí zkombinovala čistě středočeský prvek s jevem, který se v okolí vůbec nevyskytuje. S určitostí mohu říct, že tento jev se zde nevyskytuje, ani sama mluvčí jej nepoužívá, dovolila bych si tedy předpokládat, že šlo spíše o neopravené přechnutí.

Protetické v-

vomdlela (T6, 6. ř.); *voproťi* (T7, 105. ř.); *vokno* (T8, 17. ř.); *vopsazená* (T9, 93. ř.); *vodmaturovala* (T10, 9. ř.) apod.

Užívání protetického v- je u střední generace mnohem častější než u generace nejstarší.

Zánik náslovného j

sem (T10, 177. ř.); *sme* (T9, 97. ř.); *ešře* (T10, 349. ř.); *méno* (T8, 109. ř.).

Zánik koncového -l v minulém přičestí s kořenem na souhlásku v sg. mužského rodu

moch (T8, 128. ř.); *řek* (T8, 62. ř.); *vodnes* (T8, 103. ř.) apod.

Náslovné ou- za staré ú-

ouskí (T10, 239. ř.).

Tento jev není pro střední generaci vůbec obvyklý, objevil se zde spíše náhodou.

Znělostní asimilace regresivní

Na začátku slova: *fšechno* (T10, 368. ř.); *gdiš* (T6, 32. ř.); *fkus* (T7, 5. ř.);

V základu slova: *králofství* (T7, 10. ř.); *proskoumávali* (T7, 10. ř.);

Na konci slova: *moch* (T8, 128. ř.); *jelikoš* (T8, 3. ř.);

Na švu slova: *f Sudovje Hlavně* (T7, 2. ř.); *z rodiči* (T7, 95. ř.).

Výslovnost sh jako sch (celočeská progresivní znělostní asimilace)

scháníme (T8, 124. ř.); *schoda* (T10, 306. ř.).

Artikulační asimilace

štiri (T6, 54. ř.); *spomínky* (T7, 64. ř.); *mlačím* (T8, 67. ř.); *přectavit* (T10, 333. ř.); *hod'ně* (T10, 398. ř.)

Afereze, elize

kám (T10, 370. ř.); *pže* (T8, 61. ř.); *idiš* (T9, 139. ř.) apod.

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

V nominativu plurálu adjektiv jediná koncovka -í pro všechny gramatické rody

rodiče bili přísní (T7, 3. ř.); *společní zážitki* (T7, 11. ř.); *padesátikiloví pitle* (T9, 97. ř.) apod.

V instrumentálu jednotná koncovka -ma

přet asi osma rokama (T6, 64. ř.); *z holkama* (T7, 101. ř.); *s kolegama* (T8, 60. ř.); *domluvama* (T8, 65. ř.); *s kamarádama* (T9, 19. ř.); *s panenkama, jezd'ili sme kočárkama* (T10, 11. – 12. ř.) apod.

Ve 3. osobě plurálu indikativu přezenta sloves 4. a 5. třídy je zakončení na -ej, -aj

chválej (T9, 27. ř.); *závid'ej* (T8, 126. ř.); *daj* (T10, 117. ř.); *maj* (T7, 60. ř.); *volaj* (T7, 113. ř.); apod.

Vynechávání pomocného slovesa v 1. osobě čísla jednotného i množného v případě, že je osoba vyjádřena zájmenem

já prost'e mñel dobrej pocit (T9, 26. ř.); *já añi průšvihi snat ned'eal* (T9, 40. ř.); *já to vid'el doma* (T9, 125. ř.) apod.

Používání *abysme, bysme* místo spisovného *abychom, bychom*

abysme bili fšichñi zdraví (T7, 103. ř.); *že bysme vúbec mñeli ñákí velkí konflikti* (T9, 129. ř.)

V genitivu, dativu a lokálu j. č. ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen koncovka vyrovnaná podle genitivu -í/-i

do sví první práce (T10, 9. ř.); *s tí Mladí Boleslavi* (T10, 348. ř.); *k tí puse* (T10, 78. ř.) *vo tí vesñici* (T8, 125. ř.); apod.

Skloňování analogických tvarů podstatných jmen podle adjektivního vzoru jarní

Stejně jako u nejstarší generace se tento jev objevuje nejčastěji u podstatného jména *dříví*.

Přípona -ejc v komparativu příslovčí

příšňejc (T7, 5. ř.); *častějce než nečastějce* (T9, 203. ř.);

Přinastavený je tvar *dřívávjejc* (T6, 71. ř.).

Přechod maskulin od vzoru *hrad* ke vzoru *pán*, tzv. expresivní zživotňování

veme ti dudlíka (T10, 218. ř.); *dva paneláci* (T8, 123. ř.) – v tomto případě se mluví o mužích, kteří žijí v paneláku. Expresní zživotňování užívá tato generace například: *našla sem hřípka, koupim si snouborda, mám hlada...*

Výsledky dotazníkového šetření

Stejně jako u nejstarší generace, i v této jsem provedla dotazníkové šetření četnosti užívání jednotlivých prvků mluvy. Výsledky jsem zpracovala opět do tabulky, ze které vychází i výše použitý graf.

	a.	b.	c.	d.
1.	-	kref 100%	-	-
2.	ulicí 100%	-	-	-
3.	s cibulí 100%	-	-	-
4.	-	králíci 40%	králíky 60%	-
5.	syny 40%	synové 60%	-	-
6.	větrník 60%	větrníka 40%	-	-
7.	snoubort 80%	snouborda 20%	-	-
8.	cukroví 20%	cukrovího 60%	cukrátek 20%	-
9.	pití 60%	pitího 40%	-	-
10.	se sádlem a s cibulí 100%	-	-	-

11.	-	-	z mákem 100%	-
12.	-	s Pepou 100%	-	-
13.	pivo 40%	pívo 60%	-	-
14.	pole 40%	póle 60%	-	-
15.	ďedu 40%	ďědu 60%	-	-
16.	-	strejdovi 100%	-	-
17.	Pavlík 10%	Pavlik 30%	-	Pavlíkúf 60%
18.	Súrovích 20%	-	Súrúf 80%	-
19.	na kolech 60%	na kolách 40%	-	-

Tabulka 2 Střední generace

Syntaktický rozbor

Text 6:

Mluvčí střídá jednoduché věty, jejichž frekvence je nejčastější, a souvětí podřadná. Zpočátku odpovídal na otázky jednoslovně, styděl se a déle povídat se mu nechtělo. Vycpávková slova zde téměř žádná nenajdeme, pouze občas užívá citoslovce *nó*. Je to z velké části způsobeno i strohostí jeho promluvy, pokud nevěděl, co říkat, raději mlčel. Často začíná obvyklým *No tak,...* nebo nedůrazně slovesem *sme*. Stejně jako ostatní mluvčí užívá často odkazovací zájmena *ten, ta, to* a jejich alternace, která mají v promluvě různé funkce.

Kontaktové prostředky mnoho neužívá, jen jednou snad použil kontaktovou otázku *že jo?* (T6, 20. ř.). Apoziopse se u něj neobjevuje často, také to je způsobeno strohostí jeho odpovědí, avšak zde můžeme postřehnout výpovědi neúplné a, protože jde o projevy nepřipravené, také rozházený pořádek slov, př. *Sourozence sestru starší vo dva roki* (T6, 4. ř.); *proto já svi d'eti, ještě sem aňi jednou neuhod'il* (T6, 8. ř.); *jenže to nesmñes bili gdiš sem chod'il já nealkoholickí* (T6, 45.–46. ř.) apod.

Výskyt samostatného členu už je frekventovanější, v textu se objevil minimálně třikrát: *ségra,..., tak tu sem dicki vomejval* (T6, 5. ř.); *Máma, ta jezd'ila na kole do práce* (T6, 25. ř.); *No tak na chmelu, tam ud'elali kukluksklan* (T6, 40. ř.). Kromě nich užívá mluvčí také

dodatečně připojené výpovědi, např. *do dneška vycházíme ze ségrou* (T6, 4. ř.); *mňe taki dicki seřezal, táta* (T6, 6. ř.); *spíš to pole. Nejvíc teda.* (T6, 23. ř.) apod.

Vzhledem k jeho vyjadřování především v jednoduchých větách se anakolut v našem rozhovoru neobjevil ani jednou, ale kontaminace už ano: *g zahradě mám takovej octup* (T6, 24. ř.); *To bili taki jako živá kapela* (T6, 47. ř.).

Text 7:

Mluvčí se vyjadřuje uceleně, kultivovaně, zejména spisovnou češtinou s občasným užitím prvků obecné češtiny, užívá jak věty jednoduché, tak oba druhy souvětí, souřadné i podřadné. Občas se jí stalo, že začala něco říkat a v půlce slova si uvědomila, že je to jinak a rovnou přeskočila ke správné odpovědi: *pje, autem* (T7, 15. ř.). Jako kontaktní prostředky používala otázky, kterými si upřesňovala, na co se jí ptám, občas užila ve vyprávění druhou osobu jednotného čísla, aby mne vtáhla do děje. Velice často užívá spojku *tagže*, která uvozuje věty podřadné důsledkové. V převážené většině vět ji tak skutečně užívá, občas ji ale užije také nadbytečně, např. ve větě předmětné: *co sem vnímala, tagže mi to máme takoví uspjechaní* (T7, 106. ř.).

Apoziopeze se u ní objevuje častěji než u předchozího mluvčího. Občas se zamyslí, jak má pokračovat, často ji také přeruším já nějakou svou doplňující otázkou. Motivovanou apoziopezi zde nenajdeme. Př. *jezdili sme na dovolenou, v léte, ale...* (T7, 43. ř.).

Samostatné větné členy se v její výpovědi také objevují: *ve skále, tam sme si hráli* (T7, 10. ř.); *jako čerťi, to sme se vždicki na ně jenom těšili* (T7, 55. ř.). Anakolut se v tomto textu několikrát objevil: *sme jakobi odešli stanovat pouhích tajdle tři kilometri* (T7, 28. ř.); *Prostě gdiš tadi videme ven, tak než dojdú s Kožeš, vod baráku ke Kožešnickí, tak potkáš deset lidí, s každím pohovoříš, coš f tom mňestě tak neňí.* (T7, 90.–92. ř.)

Text 8:

Mluvčí se z počátku bál a styděl, nahrávku jsme začínali třikrát. Teprve když odešla z místnosti jeho přítelkyně, byl schopen mluvit. Z počátku se snažil mluvit spisovně, neopakovat stejná slova, mluvit uceleně. Ve chvíli, kdy z něj ostych trochu opadl, rozmluvil se. Užíval všechny druhy vět, občas opakoval slova, či fráze, pomáhal si vycpávkovými slovy, zejména *no, é, jako*. Kontaktních prostředků užíval víc než předchozí respondenti: např. otázky *jo?, že jo?, vit?* Pokud mě chtěl vtáhnout do děje, užil ve vyprávění druhou osobu jednotného čísla: *gdo chodil do první třídi bil bažant, gdiš chodila do štvrti* (T8, 16. ř.).

Apoziopeze se u něj objevuje docela často, zejména bývá způsobená smíchem, občas respondentu přeruším nějakou svou doplňující otázkou: *kuli dojíždění, tak sem tam musel...* (T8, 57. ř.). Občas se v jeho promluvě objeví i samostatný větný člen, př. *bilo jich tam niekoľik, ženckejch* (T8, 75. ř.); *tam sme se poprvé seznámili, f práci* (T8, 77. ř.).

Anakolut u něj tolik obvyklý není, můžeme ho najít spíše výjimečně: *gdo choďil do prvňi třídi bil bažant, gdišs choďila do štvrti, tak už to bil mazáček* (T8, 16. ř.); *jedna ze zážitek skončila* (T8, 58. ř.). Jednou se v této promluvě objevuje i kontaminace: *mňe to aňi ňák netouží* (T8, 117. ř.).

Text 9:

Tento text má neucelenou podobu. Mluvčí neustále opakuje některá slova, často i celé fráze, nesčetněkrát používá vycpávková slova typu *jako, prostě* nebo fráze *já nevím*, což vše velmi narušuje koherentnost jeho výpovědi, občas se ztrácí i smysl takového sdělení. Výpovědi tvoří spíše delší věty, do kterých se občas sám mluvčí „zamotá“.

Kontaktové prostředky jsou u něj celkem obvyklé, přestože náš rozhovor přechází občas do monologu, snaží se udržovat se mnou kontakt, stejně jako předchozí dva komunikanti užívá druhou osobu jednotného čísla, otázky zjišťovací (*viť?, že jo?*), větu: *diť to vid'íš sama, že jo, prostě* (T9, 141. ř.).

Apoziopeze se u něj téměř vůbec neobjevuje, je to způsobené především rychlostí jeho mluvy, spojuje věty, které k sobě nepatří, chvíle, kde by mohlo vzniknout přerušení výpovědi, vyplní vycpávkovými slovy.

Samostatného větného členu užívá pouze výjimečně, např. *do Egipta, tam chce Ivana* (T9, 229. ř.). Díky rozsahu jeho výpovědi a použití dlouhých souvětí dochází u tohoto mluvčího k častému vybočení z vazby, pro příklad uvedu pouze jeden: *A zážitek muj bil takovej, že mňel, hlavňe já sem vodruhí třídi chťel bejt zedňik.* (T9, 88. ř.).

Text 10:

Závěrečný dialog, respektive monolog s mými občasnými zásahy, je nejrozsáhlejší. Mluvčí používá dlouhé věty, odbočuje, zase se vrací k původnímu začátku věty, vkládá do výpovědi další věty, ve kterých dále dodatečně vysvětluje. Souvětí obsahují často i kolem deseti vět. Užívá vycpávková slova (*jako*), objevují se hezitační zvuky (*é*) nebo celé fráze (*řekla bich, já si misim*).

Kontaktové prostředky nejsou v její promluvě vůbec obvyklé, vnímala mě především jako posluchače, občas promluvila konkrétně ke mně, např. *já se Vám můžu říci* (T10, 219. ř.).

V této výpovědi se objevuje řada odchylek od pravidelné větné stavby. Asi nejčastějšími jsou anakolut a kontaminace. Samostatný větný člen se občas objeví, ale moc častý není, př. *segra vo deset let, tak ta vim, že mi prostě pomáhala* (T10, 46. ř.); *třeba na záklatce, tam se tak scházíme* (T10, 260. ř.).

Anakolut: *sem inklinovala ke starším d'etem, já sem se ždicki bavila se staršíma, ne vjekovje, aňi mlačíma už vůbec, ti mňe vůbec nezajímali, ale ždicki starší* (T10, 74.–76. ř.); *nejdříf že jo jako malá, tak to si pamatuju, že sme si hodně hráli* (T10, 11. ř.) apod.

Kontaminace: *mňe zařezujou do svejch problémů* (T10, 278. ř.) apod.

Závěr

V mluvě střední generace (35 – 48 let) se mísí prvky jak severovýchodočeského nářečí, tak obecné češtiny, z hlediska hláskoslovného i tvaroslovného. Prvky obecné češtiny se objevují častěji než u nejstarší generace, naopak nářeční jevy jsou pomalu zatlačovány do pozadí.

V **hláskosloví** jsem u všech respondentů zaznamenala většinu prvků severovýchodočeského nářečí. Nejčastěji užívané a nejobvyklejší u střední generace je krácení samohlásek, dloužení kmenové samohlásky a zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami. Naopak úplně chybí vynechávání předložky *s*, jež bylo typické pro nejstarší generaci. Hláskoslovné prvky obecné češtiny jsou užívány důsledně všechny, frekventovaněji než u nejstarší generace.

V **tvarosloví** jsem u všech respondentů zaznamenala osobní a rodinné tvary jmen typu *Pepík Súrúf*, ale skloňování rodinných jmen je v dalších pádech složené, což je střes. vliv, který můžeme vidět v Textu 7 – *vod Láďi Marečkovího* (T7, 44. ř.). V ženském rodě se užívají celočeské tvary: *Anča Surová, Eva Pavlíková* apod. Dalším tvaroslovným znakem, který jsem zaznamenala u všech respondentů jsou uniformní plurálové tvary zájmena *ten*, které se vyskytují mnohem častěji než u nejstarší generace. Naopak pouze tři mluvčí užívají v běžné mluvě nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem – *Já mám dva, respektive tři králíci...* (T8, 37.–38. ř.), v textech je tento prvek zachycen pouze dvakrát. U poslední mluvčí jsem zaznamenala vliv severovýchodočeského nářečí na vyrovnávání tvarů adjektiv a zájmen ženského rodu v gen., dat., lok. singuláru (z *tej, k tej o tej ekonomce*). Tvaroslovné prvky obecné češtiny se, stejně jako hláskoslovné, užívají téměř všechny důsledně. Jsou to zejména jevy: V nominativu plurálu adjektiv jediná koncovka *-í* pro všechny gramatické rody, v instrumentálu jednotná koncovka *-ma*, ve 3. osobě plurálu indikativu přezenta sloves 4. a 5. třídy je zakončení na *-ej, -aj*, vynechávání

pomocného slovesa v 1. osobě čísla jednotného i množného v případě, že je osoba vyjádřena zájmenem, používání *abysme*, *bysme* místo spisovného *abychom*, *bychom*, v genitivu, dativu a lokálu j. č. ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen koncovka vyrovnaná podle genitivu *-í/-i*, skloňování analogických tvarů podstatných jmen podle adjektivního vzoru *jarní*, přípona *-ejc* v komparativu příslovci a přechod maskulin od vzoru *hrad* ke vzoru *pán*, tzv. expresivní zživotňování.

V **syntaktickém rozboru** se u všech mluvčích objevily odchylky od pravidelné větné vazby. Nejprve jsem celkově popsala projev každého z respondentů, poté jsem se zaměřila na konkrétní odchylky. Apoziopse se u střední generace tolik neobjevovala, mluvčí nemuseli tak často vzpomínat, jako nejstarší generace. Samostatné větné členy se naopak vyskytovaly častěji než u nejstarších mluvčích. Stejně tak anakolut se objevil u čtyř subjektů, u dvou byl spíše náhodný, u dvou obvyklý. Kontaminace se vyskytovala zejména v textu 10, jednou jsem na ni narazila i v textu 6 a 8. V textech se často jako aktualizační prostředek vyprávění objevuje přímá řeč, kontaktní prostředky.

Nejmladší generace

Úvod

Texty 11 – 14 zaznamenávají rozhovory se zástupci nejmladší generace, v textu 15 hovořím sama. Vybírala jsem takové respondenty, aby byla zastoupena obě pohlaví, ale také různý stupeň vzdělání. Mladá generace není ochotná nechat se nahrávat na diktafon, právě proto jsem poslední nahrávku pořídila sama.

V textu 11 odpovídal na mé otázky třiadvacetiletý kuchař, který od svých dvou let žije v Sudově Hlavně. Vyučil se kuchařem v Praze, nyní pracuje jako zástupce šéfkuchaře restaurace v Brandýse nad Labem.

V textu 12 hovořím s osmnáctiletou studentkou ekonomiky cestovního ruchu. Od narození žije v Sudově Hlavně, ale její mluva je ovlivněna tím, že se ve škole musí vyjadřovat spisovně, proto se v každém oficiálním rozhovoru snaží neužívat dialektické prvky, občas ji „unikne“ některý z jevů obecné češtiny.

Rozhovor pro text 13 mi poskytl čtyřadvacetiletý kuchař, který se narodil v Mečeřiži, nedaleké vesnici, ale ještě v dětství se spolu s rodiči a bratrem přestěhoval do Sudova Hlavna. Vyučil se kuchařem v Praze a nyní pracuje v restauraci v Brandýse nad Labem. Nemálo času tráví s hochem z textu 11, svým kamarádem a spolupracovníkem, proto se oba vyjadřují dost podobně, používají stejné nářeční prvky, ačkoliv v nahrávce se stydí a nechce moc vyprávět.

V textu 14 jsem rozmlouvala s dvaadvacetiletým servisním technikem, jenž žil zpočátku ve Dřísech, ještě před nástupem do mateřské školy se s rodinou přestěhoval do Sudova Hlavna. Vystudoval střední elektrotechnickou školu a od té doby pracuje ve svém oboru.

Závěrečný text 15 jsem nahrála sama. Jsem dvaadvacetiletá studentka, narodila jsem se v Benešově u Prahy, kde jsem bydlela až do svých devatenácti let, poté jsem se přestěhovala do Sudova Hlavna. Vystudovala jsem osmileté gymnázium v Benešově a nyní studuji bohemistiku a obchodní podnikání na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, zároveň pracuji v regionálních novinách. Ačkoliv jsem se snažila mluvit přirozeně, moje vyjadřování je ovlivněno právě mým studiem, občas použiji severovýchodočeský nebo obecně český prvek, ale je to spíše výjimečné.

Severovýchodočeské prvky

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Krácení samohlásek *í, ú* v zakončení jmen i sloves a ve slovotvorných příponách

s tím starším jo, s tím mlačím uš tolik ne (T11, 11. ř.); *čertum* (T11, 51. ř.); *fšechno* v *naprostím pořátku* (T11, 55. ř.); *chodím* (T12, 40. ř.); *učením* (T12, 69. ř.) apod.

Nejčastěji toto krácení postihuje foném *-í-* v zakončení substantiv, adjektiv i zájmen, v osobních koncovkách sloves i ve slovotvorných příponách, a to nejen u nejmladší generace, ale také u generací předchozích.

Krácení samohlásky v kmeni jednotlivých slov

pomahal sem (T11, 33. ř.); *řikal* (T11, 107. ř.); *podívat* (T11, 123. ř.), (T12, 50. ř.); *segra* (T12, 22. ř.); *povidat* (T13, 20. ř.) apod.

Dloužení kmenové samohlásky

k móři (T13, 37. ř.).

Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami

z mámou (T11, 8. ř.); *z něákim* (T11, 116. ř.); *z mlačím* (T13, 9. ř.); *z Lád'ou* (T15, 43. ř.).

Změny předložek

Vynechávání předložky *s*: *chodili sme mámou určíte* (T11, 22. ř.).

Vynechávání předložky *v*: *pracuju Brandejse* (T13, 66. ř.); *bil sem pár zemích* (T13, 95. ř.).

Vynechávání předložky *k*: *ňigdi to nebilo takovej respekt jako čertum* (T11, 51. ř.).

Vynechávání předložky *na*: *diš sme jezdili, šk, třídní viletí* (T12, 45. ř.).

Další znaky

Depalatalizace: *vijištiki* (T11, 97. ř.); *čarodejnice* (T12, 35. ř.).

Hláskoslovné změny: *řípu* (T14, 21. ř.) – z původního *řepu* > *řépu* > *řípu* s úžením zdlouženého *é* > *í*.

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

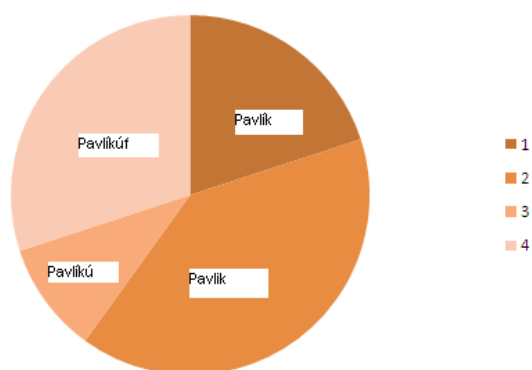
Nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem

příprava na to, na ti čertí (T11, 51. ř.).

Také u nejmladší generace se tento prvek občas objeví, ale je to spíše náhoda, mladí si dávají pozor, aby se u nich tento jev neobjevil, protože podle jejich názoru je to hloupá chyba. U jmen zakončených v plurálu na *-ci* tento jev vymizel úplně, u jmen končících na *-tí* se občas objeví, jak můžeme vidět výše. Nejméně si tento jev mladá generace hlídá u koncovky *-ové*. V tomto případě užívá nominativ v platnosti akuzativu: př. *Ste to ud'elali ve čtvrtek, abiste tam nemňeli čumilové, vit'?* (studentka z T12, chvíli po vypnutí diktafonu).

Tvary osobních a rodinných jmen typu *Pepík Matějcu, Franta Šolcu*

Kromě již zmíněných typů s genitivem plurálu na *-ů* a s formantem *-ův* – *pohost'inctví U Sedláčků* (T14, 39. ř.); *prostě sem vot Sedláčkůf* (T15, 86. ř.) – se zde vyskytl i tvar *k Hartlovům* (T12, 34. ř.) – obsahuje koncovku dativu plurálu *-ům* připojenou ke kmeni rozšířenému o formant *-ov-* ;

Obrázek 5 Graf výskytu "Pavlikůf"

Analogické uniformní plurálové tvary zájmena *ten* ve prospěch podoby základního tvaru

aš do tech devatenáctí (T15, 71. ř.).

Tvar *mně* v dativu osobního zájmena *já* v nepřízvučném postavení

ale to mňe zrovna ňák ňic neříká (T11, 37. ř.); *ňegdi mňe to teda jako moc nevíhovovalo* (T13, 9. ř.); *co bi mňe ňeak moc utkvjelo v hlavje* (T13, 49. ř.).

Přídavné jméno přivlastňovací má tvary podle složeného tvrdého adjektivního skloňování

kousek vot Sudovího Hlavna (T13, 3. ř.).

Prvky obecné češtiny

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftongizace *y, í* v *ej*

V základu slova: v *Brandejse* (T11, 78. ř.); *bejt* (T11, 80. ř.); *cejřili* (T12, 55. ř.); *tejden* (T12, 70. ř.); *umejváňi nádobi* (T13, 29. ř.); *brejli* (T14, 27. ř.) apod.

V koncovkách adjektiv, číslovek a zájmen složené deklinace: *novej barák* (T11, 3. ř.); *bílejch* (T11, 47. ř.); *celej víkent* (T12, 46. ř.); *rozmazlenej* (T13, 7. ř.); *velkej víbjer* (T14, 40. ř.) apod.

Úžení *é* v *í*

V základu slova: z *baráku vilíst* (T11, 76. ř.); *sme nat kahanem opíkali buřti k svačiče* (T15, 63. ř.)

V koncovkách adjektiv a zájmen: *ňic takovího* (T11, 9. ř.); *pořát ňejakí zraňení* (T11, 96. ř.); *hrozňe špatního* (T13, 100. ř.); *svího času* (T14, 59. ř.) apod.

Protetické *v-*

vopravdu (T11, 41. ř.); *vopcházej* (T12, 34. ř.); *vodvírali* (T12, 49. ř.); *vopčas* (T13, 78. ř.); *vomluvenki* (T14, 57. ř.) apod.

Zánik náslovného *j*

ešře (T11, 58. ř.), (T15, 127. ř.)

Zánik koncového *-l* v minulém přičestí s kořenem na souhlásku v sg. mužského rodu

moch (T11, 130. ř.); *řek* (T13, 51. ř.).

Znělostní asimilace

Na začátku slova: *fřsechno* (T13, 36. ř.); *gdiš* (T15, 14. ř.) apod.

V základu slova: *prochásku* (T12, 71. ř.); *žákofskou* (T13, 23. ř.) apod.

Na konci slova: *víkent* (T12, 46. ř.); *moch* (T11, 130. ř.) apod.

Na švu slova: *f přírodě* (T12, 17. ř.); *f tom* (T11, 42. ř.) apod.

Artikulační asimilace

děckej svjet (T11, 113. ř.); *mlačí* (T12, 3. ř.); *spomínat* (T13, 48. ř.) apod.

Afereze, elize

kám na televizi (T12, 71. ř.); *diš* (T13, 50. ř.); *japka* (T14, 21. ř.) apod.

TVAROSLOVNÉ ZNAKY

V nominativu (a akuzativu) plurálu adjektiv jediná koncovka -í pro všechny gramatické rody

takoví ti negativa (T11, 84. ř.); *špatní známki* (T13, 23. ř.); *noví Liblice* (T14, 40. ř.) apod.

V instrumentálu jednotná koncovka -ma

s kamarádama (T11, 95. ř.); *složenkama* (T11, 114. ř.); *přetřema měsícema* (T12, 54. ř.); *s kukama* (T14, 56. ř.) apod.

Ve 3. osobě plurálu indikativu přítomného sloves 4. a 5. třídy je zakončení na -ej, -aj

choďej (T13, 40. ř.); *neuvolňej* (T11, 124. ř.); *daj ti bombon* (T11, 50. ř.); *nemaj* (T12, 93. ř.); *postrašej ře trošku* (T11, 50. ř.); *řikaj* (T13, 41. ř.) apod.

Vynechávání pomocného slovesa v 1. osobě čísla jednotného i množného v případě, že je osoba vyjádřena zájmenem

já bil čert (T14, 37. ř.).

Používání *abysme, bysme* místo spisovného *abychom, bychom*

abysme si popovídali (T12, 70. ř.); *abysme se dobře učili* (T14, 5. ř.); *abysme se bili ešře schopní vidrápat na motorku* (T15, 127. ř.).

V genitivu, dativu a lokálu j. č. ženského rodu skloňování přídavných jmen a rodových zájmen unifikovaná koncovka podle genitivu -í/-i

vot tí dobi (T11, 3. ř.); *do Starí Boleslavi* (T11, 23. ř.); *v takovídle nějakí přiemní malí restauraci* (T11, 81. ř.); *v jední tříďe* (T12, 16. ř.); *po celí Českí republice* (T14, 62. ř.) apod.

Skloňování analogických tvarů podstatných jmen podle adjektivního vzoru jarní dřívího *neňi nigdi dost* (T15, 78. ř.).

Přípona -íno ve jmenných tvarech přičestí minulého trpného
že sme mňeli povolíno třeba do šestí (T11, 31. ř.).

Přípona -ejc v komparativu příslovčí
tedá pozďejc domú (T11, 30. ř.).

Výsledky dotazníkového šetření

Stejně jako u obou předchozích generací, i v této jsem provedla dotazníkové šetření četnosti užívání jednotlivých prvků mluvy. Výsledky jsem, stejně jako v předchozích kapitolách, zpracovala do tabulky, ze které vychází i výše použitý graf.

	a.	b.	c.	d.
1.	-	kref 100%	-	-
2.	ulicí 100%	-	-	-
3.	s cibulí 100%	-	-	-
4.	králíky 10%	králíci 10%	králíky 80%	-
5.	syny 60%	synové 40%	-	-
6.	větrník 70%	větrníka 30%	-	-
7.	snoubort 40%	snouborda 60%	-	-
8.	cukroví 40%	cukrovího 60%	-	-
9.	pití 80%	pitího 20%	-	-

10.	se sádlem a s cibulí 60%	sádlem a cibulí 40%	-	-
11.	s mákem 60%	mákem 40%	-	-
12.	Pepou 30%	s Pepou 70%	-	-
13.	pivo 40%	pívo 60%	-	-
14.	pole 40%	pôle 60%	-	-
15.	dědu 50%	dědu 50%	-	-
16.	-	strejdovi 100%	-	-
17.	Pavlík 20%	Pavlik 40%	Pavlíkú 10%	Pavlíkúf 30%
18.	-	Súrú 20%	Súrúf 80%	-
19.	na kolech 60%	na kolách 40%	-	-

Tabulka 3 Nejmladší generace

Syntaktický rozbor

Text 11:

Mluvčí používá všechny druhy výpovědí, ale nejčastějšími jsou souvětí, souřadná i podřadná. Typických vycpávkových slov moc neužívá, ojediněle se u něj objeví vycpávka *no*, *jako* nebo *nevim*, *no*, jeho projev je velmi rychlý, občas proto použije nadbytečná slova, která do věty nepatří: *Pak to bilo venku co sem tak sekat trávu, to bilo částí docela, a v léte, a v zimě zas sem...* (T11, 35. ř.). Často vzpomíná, zamýšlí se, začne něco vyprávět a v polovině svou promluvu změní, proto se v ní vyskytuje mnoho syntaktických odchylek, ale anakolut jako takový se zde tak často nevyskytuje, př. *sem si dicki říkal, že až budu starší, tak budu moc fšechno a budu prostě tak možná f tom smislu je to lepší, že, že už tolik na mne nikdy jakobi nenahlíží a neříká mi, co mám d'elat.* (T11, 106.–108. ř.). Často opakuje slova i celé fráze.

Užívá kontaktní prostředky, jako jsou například otázky nebo zakončení vět *že jo* apod. Apoziopeze je v tomto textu pouze nemotivovaná, když respondentovi skočím do řeči, abych mu položila doplňující otázku. V místech, kde by se mohla neukončená výpověď

objevit, použije vycpávku *nevim, no*: *Tagžé, sem to jako tam fšechno vokouk a... nevim, no* (T11, 59. ř.). Samostatný větný člen jsem v jeho promluvě nezaznamenala ani jednou.

Text 12:

Mluvčí užívá nejčastěji souvětí, parataktické i hypotaktické. Stejně jako předchozí respondent mluví rychle, stává se, že začne něco říkat, přeruší tok výpovědi a naváže něčím jiným, např. *tak hlav, poslední zážitek* (T12, 42. ř.); *diš sme jezdili, šk, třídní viletí* (T12, 45. ř.). Často užívala vycpávková slova *no* a *jako*. Kontaktových prostředků užívala spíše výjimečně, př. *bili tam fšichni vocat', tak si to umíš přectavit* (T12, 44. ř.). Apoziopeze se v její promluvě téměř nevyskytuje. Často opakuje slova i celé fráze.

Samostatný větný člen se zde objevuje pouze tehdy, když mluvčí vypráví o rodičích: *Tak mamka, ta pracuje ve Staré Boleslavi...* (T12, 27. ř.) a *A taťka, ten teťka zmňeňil práci* (T12, 29. ř.). Anakolut se v tomto textu také občas objeví, př. *Nelíbí se mi to tam, je to taková, nejsou tam, jako třeba, gdiš to srovnám z Řeckem, tak Řekové sou hroz, hrozne jako pohostiní, milí, kamaráckí a ti Chorvaťi mi přídou taková votažití, taková nekamaráckí, no psťe se mi tam nelíbilo.* (T12, 91.–93. ř.).

Text 13:

Ačkoliv je v běžném životě mluvčí tohoto textu velice komunikativní, mluvit na diktafon se styděl, nevěděl, co má říkat, byl nervózní, téměř vůbec neužíval nářečí, kterým běžně mluví. Odpovídal stroze, užíval kratší, jednoduché věty. Často užíval vycpávková slova *no, jako, nevim no* apod. Stejně jako respondent z textu 11 vyplňuje místo pro apoziopezi výrazem *nevim, no*, aby jeho výpověď byla alespoň zvukově ukončená, proto u něj apoziopezi nalezneme jen zřídka, např. *Nemám, vopravdu nemám nic, co bi...* (T13, 53. ř.). Občas opakuje slova i celé fráze.

Kontaktové prostředky užívá, obrací se ke mně (*co ti mám povídat* T13, 20. ř.), věty občas zakončuje tázacím *že jo*, aby mne vtáhl do děje, občas použije druhou osobu čísla jednotného. Samostatný větný člen je v tomto textu také spíše výjimečný: *No tak Barbori, to se ňeak moc neslaví* (T13, 40. ř.).

Vzhledem k tomu, že mluvčí užívá spíše krátké věty, je také anakolut v jeho promluvě spíše náhodou, v textu jsem ho zaznamenala pouze jednou: *Nebo nemám ráť, diš tři hodini človjek sedí a pak přide celá restaurace, plná a furt po tobje ňegdo ňeco chce, honem, jídlo, honem, honem fšechno, to vopravdu ráť nemám* (T13, 75.–76. ř.).

Text 14:

Mluvčí se vyjadřuje velice úsporně. Používá spíše jednoduché věty, v rámci urychlení rozhovoru vynechává nepotřebné výrazy (předložky, slovesa, ...), občas se může zdát, že mluví v heslech, př. *Mateřská škola, to už sme vlasne bídleli tadi, tagže to bila Kostelňí Hlavno.* (T14, 9. ř.); *Se svou slečnou na diskotéce v Zetoru* (T14, 42. ř.). Užívá stejná vycpávková slova jako předchozí komunikanti, kontaktních prostředků u něj mnoho nenajdeme.

Apoziopeze se v tomto textu také moc nevyskytuje, samostatný větný člen jsem zaznamenala pouze jeden (*A máma, tu baví uklízení* T14, 29. ř.) a anakolut vůbec žádný. Je to způsobeno opět strohostí komunikantova vyjadřování a užíváním krátkých vět.

Text 15:

Ve svém monologu se vyjadřuji uceleně, užívám spisovnou češtinu, občas se do mé výpovědi dostanou prvky obecně české nebo nářeční. Bohužel jsem kvůli předchozímu výzkumu věděla, na jaké otázky budu odpovídat a během rozhovorů s ostatními respondenty jsem často přemýšlela, co bych odpověděla já. Především proto jsou mé odpovědi ucelené, promyšlené. Používám zejména souvětí, jednoduché věty jsou spíše výjimečné.

Ačkoliv je tento text monologem, promlouvám ke svému příteli, abych si vyprávění usnadnila. Proto se v mé promluvě občas objevuje kontaktní prostředek *že jo*.

Díky promyšlenosti odpovědí nedochází k žádným neukončeným výpovědím. Samostatný větný člen se v tomto textu objevuje dvakrát: *A zážitku, těch bila hromada.* (T15, 58. ř.); *Anebo na chemických laborkách, tam bila taki vždicki legrace.* (T15, 60. ř.). Ke konci promluvy jsem zaznamenala jeden anakolut: *Ale to, na které te' nejčastěji mislím, předefším také proto, že fšechni moje kamarátky sou buť ťehotné nebo už mají miminka, tak na mňe útočí také mateřská put, proto bich si přála hnet po škole mít zdravé miminko* (T15, 109.–111. ř.).

Závěr

V mluvě nejmladší generace (18 – 24 let) se mísí prvky severovýchodočeského nářečí se základními jevy obecněčeskými stejně jako v obou předchozích generacích. Prvky obecné češtiny už dalece převládají nad průniky severovýchodočeského nářečí, které je postupně odsouváno do pozadí, ačkoliv některé jevy, které jsem zaznamenala u nejstarší generace a u střední již ne, nejmladší generace, pravděpodobně vlivem prarodičů, opět užívá.

V hláskosloví jsem u všech respondentů zaznamenala krácení samohlásek jak ve slovotvorných příponách a koncovkách, tak ve kmeni slova. Naopak dloužení kmenové samohlásky postupně upadá. Ačkoli nejmladší generace tento jev občas užívá, stydí se za něj a snaží se mu spíše vyhýbat, aby ve společnosti nevypadali směšně. Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými konsonanty je markantnější než u obou předchozích generací, změny předložek jsou významnější než u střední generace (moji vrstevníci opět vynechávají předložku *s*, zejména ve spojení *nudle mákem*), ale ve srovnání s nejstarší generací je i tento prvek na ústupu. Také u střední generace vymizelá širší diftongizace *í, ý* v *ej* se u nejmladší generace občas užívá, často je možné ji zaslechnout ve spojení *přet chvílej*. V textech se tato širší diftongizace objevila v lokálu zájmena *ona*: *co bich na něj mňel úplňe rát* (T13, 69. ř.). Hláskoslovné prvky obecné češtiny jsou užívány ještě významněji než u obou předchozích generací.

V tvarosloví jsem u všech respondentů zaznamenala důsledné užívání tvaru rodinných jmen zakončených na *-úf/-uf*, ostatní nářeční prvky tolik užívané nejsou. Přejech adjektiva *cizí* k tvrdému vzoru „dobřej“ užívá nejmladší generace nejdůsledněji, ačkoliv se v sebraných textech neobjevil. Nahrazování akuzativu mužských jmen životných nominativem moji vrstevníci užívají, ale považují jej za „směšný“ projev, proto se snaží ho neužívat, občas je ale možné jej zaslechnout, zejména s koncovkou *-ové*. Tvaroslovné prvky obecné češtiny jsou užívány téměř důsledně, i když se některé v našich textech neobjevily.

V syntaktickém rozboru se u všech komunikantů objevily odchylky od pravidelné větné vazby, u některých jen některé z nich, u jiných všechny tři zkoumané typy. Nejprve jsem celkově popsala projev každého z respondentů, poté jsem se zaměřila na konkrétní odchylky. Apoziopeze se u nejmladší generace objevuje minimálně, často raději použijí vycpávkové slovo, než aby svou výpověď nedokončili. Samostatné větné členy se v této generaci objevovaly podobně často jako u generace střední. Jasné vyšnutí z vazby se tak často neobjevovalo, dva z mluvčích používali krátké, jednoduché věty, ve kterých se anakolut vyskytnout nemůže, u dalších dvou jsem odchylky z vazby věty zaznamenala, ale o typickém anakolutu se také mluvit nedá. V mé promluvě se objevil pouze jeden jasný anakolut.

Závěr

Ve své práci jsem věnovala pozornost běžné mluvě v obci Sudovo Hlavno, která patří do nářeční skupiny české v užším slova smyslu a do podskupiny středočeské. Zaměřila jsem se nejen na prvky obecné češtiny, ale především na prvky severovýchodočeského nářečí, jež se zde projevuje pravděpodobně díky blízkosti naší obce k severovýchodočeským izoglosám. Cílem práce bylo posoudit míru vlivu nářečních rysů a nadnářečního útvaru, obecné češtiny.

Komunikanty jsem vybírala podle věkových skupin, které jsem rozdělila do tří generací – nejmladší, střední a nejstarší. Každá tato skupina obsahovala pět řízených rozhovorů. Snažila jsem se o to, aby v každé generaci byli zástupci různého vzdělání či pracovního zaměření. U všech komunikantů jsem použila stejný seznam otázek, aby byla témata výpovědí podobná. V úvodu ke každé generaci jsem ke každému mluvčímu uvedla informačně-sociologický odstavec, aby bylo jasné, čím mohla být jeho výpověď ovlivněna.

Mým úkolem tedy bylo sledovat primárně hláskoslovné a tvaroslovné rysy mluvy místních obyvatel a zjistit výskyt příznakových nářečních rysů. Okrajově jsem sledovala také syntaktickou stránku výpovědi, zevrubně jsem popsala projev každého respondenta a hledala jsem v textech vybrané odchylky od pravidelné větné vazby.

Řeč všech mluvčích se vyznačuje hláskoslovnými a tvaroslovnými rysy obecné češtiny, jejichž užívání roste nepřímou úměrou – se zvyšujícím se věkem mluvčích klesá frekvence užívání obecně českých prvků. Přesto je u všech generací jádrem mluvené řeči obecná čeština, u mluvčích s vyšším vzděláním ze všech generací (T5, T7 a T15) převažuje užívání spisovné češtiny, ve které se občas objeví dialektické či obecně české prvky.

Přesto jsem ve všech generacích zaznamenala jasné projevy severovýchodočeského nářečí. Jeho užívání bych zde nyní ráda shrnula.

Hláskosloví:

Pouze výjimečně jsem zaznamenala obouretnou výslovnost souhlásky *v* u nejstarší generace, tento prvek je silně zatlačován do pozadí, v blízké době jistě vymizí úplně.

Diftongizace *í, ý* v *ej* ve větším rozsahu než ve středočeském nářečí je užívána zejména nejstarší generací, střední generace už ji vůbec neužívá, nicméně u nejmladší generace se opět začíná objevovat. Pokud nebude snahou mladých „nevypadat směšně“ opět vytlačen, je pravděpodobné, že do budoucna zůstane tento prvek zachován.

Oba druhy krácení samohlásek jsou užívány všemi generacemi téměř důsledně, nejmladší generace je užívá pravidelněji než obě starší generace, tento prvek jistě jen tak nevymizí.

Naopak dloužení kmenové samohlásky s klesajícím věkem ubývá, u některých mladých se zachovává jen výjimečně, pravděpodobně nejčastěji dlouží kmenovou samohlásku ve slově *pívo*. Generace našich dětí už kmenovou samohlásku pravděpodobně nebude dloužit vůbec.

Zánik neznělé výslovnosti předložky *s* před jedinečnými hláskami je zde velice výrazný, zejména u střední a nejmladší generace. U nejstarší generace se tento jev kryje s dalším významným prvkem, kterým jsou změny předložek, zejména vynechávání předložky *s*. Střední generace předložku *s* téměř nevynechává, proto častěji užívá její znělou výslovnost. Do mluvy mých vrstevníků se vynechávání této předložky pomalu vrací, snad zůstane zachováno i do budoucnosti.

Tvarosloví:

Zakončování podstatných jmen mužského rodu životného v dativu a v lokálu na *-oj* místo *-ovi* jsem v textech zaznamenala pouze jednou u nejstarší mluvčí. V běžné řeči tento prvek není vůbec užíván, vyskytl se zde spíše náhodou.

Nahrazování akuzativu podstatných jmen rodu mužského životného nominativem je v naší obci velmi výrazné, používá jej velká většina místních obyvatel. U nejstarší generace se tento prvek nejčastěji objevuje u slov zakončených na *-ci* (*vojáci, zajíci, králíci, rodáci apod.*), zatímco u mladší generace můžeme tento jev zaznamenat především u podstatných jmen zakončených na *-ové* (*synové, čumilové, lumpové, zlodějové apod.*).

Severovýchodočeské tvary osobních a rodinných jmen typu *Pepík Matejcu* si místní nářečí upravilo na vlastní tvar typu *Pepík Súrúf*. Tento tvar užívají všechny generace a je velice „nakažlivý“ pro přistěhované, po třech měsících jsem jej začala užívat také.

Analogické uniformní plurálové tvary zájmena *ten* ve prospěch podoby základního tvaru se nejčastěji vyskytují u střední generace. U nejstarší generace se objevují spíše výjimečně, nejmladší generace jich téměř nepoužívá.

Tvar *mně* v dativu osobního zájmena *já* v nepřízvučném postavení je ve všech generacích užíván, ale nedůsledně.

Přechod adjektiva *cizí* k tvrdému vzoru „dobřej“ (*cizej, cizejch, cizá*) v rámci diftongizace *i* v *ej* po ostrých sykavkách nejstarší generace vůbec neužívá, střední generace už tento prvek občas použije, ještě ale stále zachovává tvar *cizí* pro feminina, zástupci nejmladší generace užívají tohoto prvku velmi výrazně.

Nahrazování přídavného jména přivlastňovacího tvrdým adjektivním tvarem tohoto jména můžeme u některých obyvatel pozorovat již při vyslovování názvu obce – mnoho jich použije tvar *Sudoví Hlavno*. U všech tří generací se tento jev v mluvě vyskytuje, ale opět nedůsledně.

Syntax:

Syntaktickému rozboru nepřipravených promluv by bylo možné věnovat celou bakalářskou práci, proto jsem se zaměřila pouze na základní prvky. Výběr vět záleží na osobnosti člověka, jak moc je upovídaný a jak ho zajímá téma. Ve všech rozhovorech jsem zaznamenala opakování slov či celých frází a nadbytečné užívání odkazovacích zájmen *ten, ta, to* a jejich alternací. Oba tyto jevy jsou typické pro prostě sdělovací funkční styl.

Občasným odchýlkám od pravidelné větné stavby se v běžné mluvě nevyhneme, proto i v sebraných textech se objevují apoziopse, anakoluty, samostatné větné členy či kontaminace.

Posoudila jsem míru vlivu nářečních rysů a obecné češtiny a došla jsem k závěru, že vliv obecné češtiny stoupá, zejména je to způsobeno jejím užíváním v médiích či ve školách, ale zároveň mohu říci, že podíl nářečních jevů je v mluvě obyvatel naší obce stále dostatečně vysoký. Některé prvky pravděpodobně během let definitivně vymizí, ale mnoho rysů zůstává u nejmladší generace stále zachováno. Měli bychom se přestat za své nářečí stydět. Uvědomme si, že můžeme být pyšní na to, že se díky němu odlišujeme. Mluvit jinak neznamena mluvit špatně. Pokud bychom všichni v celé republice mluvili stejně, z dialektologie by se stala historická věda.

Seznam literatury

1. BĚLIČ, J. *Nástin české dialektologie*. Praha: SPN, 1972.
2. BĚLIČ, J. *Přehled nářečí českého jazyka*. Praha: SPN, 1976.
3. DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. IV. kap. Běžná mluva v regionech, s. 174–257.
4. LAMPRECHT, A. a kol. *České nářeční texty*. Praha: SPN, 1976.
5. BALHAR, J., JANČÁK, P. a kol. *Český jazykový atlas 1*. Praha: Academia, 1992 (dotisk 2004).
6. BALHAR, J., JANČÁK, P. a kol. *Český jazykový atlas 2*. Praha: Academia, 1997.
7. BALHAR, J. a kol. *Český jazykový atlas 3, 4, 5.*, Praha: Academia, 1999, 2002, 2005.
8. JANČÁKOVÁ, J.; JANČÁK, P. *Mluva českých reemigrantů z Ukrajiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004, 173 s.
9. BOGOCZOVÁ, I. Vznik a tradice dialektologie. *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*. 1. vyd. Ostrava : FF OU, 2009, s. 111–122.
10. BOGOCZOVÁ, I. Metody sběru jazykového materiálu. *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*. Ostrava : FF OU, 2009, s. 125–136.
11. HOUDKOVÁ, L. *Obec Sudovo Hlavno*. Kolín, 2010. 39 s. Bakalářská práce. VŠ politických a společenských věd, s.r.o. v Kolíně.
12. JANEČKOVÁ, L. *Analýza nářečí v obci Bechyňská Smoleč*. České Budějovice: FFJČU, 2008. 155 s. Nепublikovaná bakalářská práce.
13. CURÍN, F. a kol. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. Vyd. 4. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.
14. *Nářečí česká*. In: Československá vlastivěda III. Jazyk. Praha, 1934, s. 84–218.
15. PROFOUS, A. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, Díl II., CH–L, Praha: ČSAVU, 1949.
16. JUNKOVÁ, B. *Vybrané kapitoly z fonetiky a fonologie*. České Budějovice: PF, 1991.
17. Evidence obyvatel, Obecní úřad Sudovo Hlavno.
18. *Nový akademický slovník cizích slov*. Studentské vydání, dotisk, A – Ž. Praha: Academia, 2007, 879 s.
19. <http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>

20. <https://madla.ujc.cas.cz>
21. <http://vokabular.ujc.cas.cz>
22. <http://www.ujc.cas.cz/poradna/porfaq.htm>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Mapa nářečí	11
Obrázek 2 Nářeční znak zrovna	17
Obrázek 3 Graf výskytu "cukrovího"	33
Obrázek 1 Graf výskytu "Pavlíkúf"	41
Obrázek 5 Graf výskytu "Pavlíkúf"	53
Obrázek 6 Bóli	137
Obrázek 7 Pívo	137
Obrázek 8 Póle	138

Seznam tabulek

Tabulka 1 Nejstarší generace	344
Tabulka 2 Střední generace.....	Chyba! Záložka není definována. 5
Tabulka 3 Nejmladší generace	576

III. PŘÍLOHY

Nejstarší generace

TEXT 1

Traktorista, 62 let

1 (Povězte mi něco o svém dětství. Kde jste bydleli, jestli byli rodiče přísní, kolik jste měl
2 sourozenců, jak jste si hrávali a tak...) *Tak d'ectví sem trávil f Sudovim Hlavně, gde sem
3 bidlel z rodičema. Rodiče na mne bili, otec bil přísněj, matka míň. Se souro, mňel sem štiři
4 sestri, tagže sem si užil a s kamarádi sme si hráli, já nevím, jako malí kulički, no tenis se
5 hrál, fodbal, učil sem se na housle hrát taki. (Kam jste chodili hrát tenis?) Tenis ten sme
6 hráli tajdle na půd'e u Vokartúf, to bil jenom takovej přes provázek a to, víš. F tí dobje teda.
7 (Chodil jste do mateřské školy? Kam?) Do mateřské školi sem chod'il tadi f Sudovim Hlavně,
8 jak je obecňi úřat, tak tam bila školka a tagže sem tam chod'il pješki, protože to bilo v místě.
9 (Kam jste chodil na základní školu?) Na základňi školu sem chod'il do Kostelňiho Hlavna,
10 do pátí tří, aš do pátí třídi, no a to sme se viblbli, že jo, bilo hodně sňehu, tak sme, diš se
11 chod'ilo do školi, tak sme se házeli do závjeji a takoví všeljakí blbůstki se d'eali. Krkajdou
12 sme chod'ívali, no tam bylo... (Čím?) Tajdlectou krkajdou, jak je za kříškem ta krkajda.
13 (Tam bila cesta?) No tam bila dříve krchovská cesta.
14 (Nějaké průšvihy si z té doby pamatujete?) Nó, průšvihi z domova a ze školi, řech sem zažil
15 dost. Nejvječí průšvich pro mne bil, diš sem přiskřípнул sestra, tí sestře jední prsti do
16 řezački. Jak bila řezačka na slámu v řezárňe, nó tak vona tam tak nějak mňela ruce, já sem
17 s tím votočil a zmačknul sem jí dva prsti. Tagže bil průser, to bil velkej průser. Otec mne
18 pane zmidlil, to bilo nad'eleňi. Ve škole to bilo dobrí, ten řiditel Mikš ten bil takovej
19 přísněj, ten nás jako tahal za uši a a sem tam nám nějakou strčil, že jo, to se smňelo, tak
20 jako to bilo, no a... (Poznámku nějakou dostal jste?) Nó, to takí. Poznámki bili, ale na tí
21 základňi škole to nebilo takoví jako, takoví jako to, jak potom na mňešťance, protže tam to
22 bilo horší. Vod šestí třídi sme chod'ili do Starí Boleslavi, na tu první záklatku, tam sme
23 jezďili autobusem, negdi na kolách, vopčas se šlo za školu, jako to bejvalo, že jo, no taki
24 nó. Anebo se d'elali takoví volovini, že se votpožil vlečňák, viť, na zastáfce, autobus vodjel
25 a mi tam ve vlečňáku. To se d'ealo takovídle blbošti. (Pěšky jste taky někdy šli?) Taki se
26 chod'ilo, nó, taki sme chod'ili pješki. No a nebo se, nebo zase sé, ten vlečňák rozhoupal, jó,
27 jak sme jezďili f tom vlečňáku, tak se rozhoupal a nó tak autobus zastavil, že dál nepojede,
28 dokavať se nesklidňíme a tak dále. Sem tam bili nějakí vímluvi, že se nejelo do školi, že
29 nejel autobus a takoví jak to chod'í, jako to je i neska, no. A pak sme taki hrávali karti
30 f autobuse, ve vlečňáku heski, jednou s toho bil průser, museli rodiče do školi, jinak dvojka
31 s chováňi, protože nám ta průvočí Mašková sebrala karti, že sme d'elali bordel. Jó, tak*

32 jako, tak tam musel otec, otec f tí dobje tajdle krmil bejci, jó, naproťi co sou tetka d'ilni,
33 tagže sem, diš todle přišlo, tak sem šel a přišel sem ze školi a šel sem mu vitahat hnuj a
34 všechno sem jako ud'eal a von říká, copak to neňi, to neňi samo sebou, copak se d'eje, já
35 říkám, jó musíš zejtra do školi k panu řiditeli, nó tak tam se to ňeak vižehlilo a bilo to
36 dobří.

37 (S čím vším jste doma pomáhal?) Tak já sem f tí dobje jako musel jako pomahat dost,
38 choďili sme na póle d'elat, zeleňina se d'eala, brambori se vibírali, jako to jako, to jinak
39 nešlo.

40 (A co dělali rodiče, kde pracovali?) Rodiče pracovali tadi v drustvu, nó tak, přettím
41 soukromňičili, že jo, soukromňičili, začlo drustvo, tak d'eali v drustvu, a pak bil ten
42 záhumenek, jak se choďilo pomahat na ten záhumenek, a to, matkou sem zas choďil
43 pomahat jako kluk ešće do drušstva, diš prostě tak bila ňáká práce to, tak sem pomahal.

44 (A nějaký volný čas jste měli? Trávili jste ho nějak?) Volnej čas tak já, já sem mňel rát
45 fodbal, tagže sem, sme, choďili sme sem hrát na louku fodbal a jinak jako sem pomahal,
46 co, otcovi sem choďil pomahat hodně teda jako do toho, diš krmil nejďříf krávi a potom ti
47 bejci tadi, tak sem mu dost pomahal, a to. Tagže jako mňeli sme to asi složitejší neš, neš
48 třeba tetka, no, te' ta práce neňi, že jo. Diš se hospodařilo nebo i diš i diš ješće naši
49 hospodařili, tak to sem bil malej, tak šup se mnou na póle, viť, tam sem bil na mezi, a jako
50 to choďilo, viť.

51 (Jaké všechny svátky jste slavili? Vánoce, Velikonoce.) Nó, tidle svátki všechni se slavili.
52 Barbóra, Mikuláš, všechno. (Tak mi řekněte, co se dělá třeba na ty Barbory, já to neznám.)
53 Barbory diš to, tak choďili holki. Na Barbory choďili holki, naše spolužač, naše vrstevnice,
54 no tak se choďilo po vsi a d'elal se, nó nad'elovalo se malejm d'etem a ešće navíc se d'elal
55 takovej bordel. Vipínali hod'ini a tak dále a to. A zase kluci d'elali čert'i a ti Mikuláše. Nó a
56 to bil ten samej bordel jako to. Dicki sme se na to řešili, protoe to bilo gdiš sme teda ti tadi
57 lid'i zlobili. (Nosilo se na Barbory nějaké speciální oblečení?) To si d'eali sami, všechno
58 sami, no. (Do bílého?) No tak ňejakí prost'eradla na sebe a to, zase mi sme si brali kožichi,
59 že jo, škrabošku sme koupili, škrabošku na toho čerta, ňejakí rohi se ud'eali a tak dále a to.
60 Pitel s pískem sme nosili, f tom sme se vižívali. A dicki sme vlezli do kuchiňe a votsipali
61 trochu toho písku a zase sme šli, tak nás vihнали. (Vánoce jako dneska?) Vánoce jako
62 neska, nó, tak bilo nás pjet, nó, bidleli sme, vlastně mi sme spali na roskládacim gauči
63 ješće dvoulúškovim, no a tam nás spalo všech pjet jako. A já sem spal mezi sestrama
64 v prostřetku, a sestri... (Tak to jste neměl šanci zlobit.) Nó tak bili takoví ti podmínki dřive

65 horší. (Nějaké tradice o svátcích dodržovali jste? Lili jste olovo, nebo rozkrajovali jste
66 jablka?) *Jó, japka jó, ale todleto, to sme ne to.*

67 (Kam jste chodil na střední nebo na učiliště?) *Na učilište do Satelic učil sem se vopravár
68 zemňed'elskejch strojů přes jézedé, nó a tam to bilo dobrí, nó. (Nějaké zážitky máte?)
69 Zážitki? Tak ešte f tí dobje bila sobota, jako mi sme chod'ili f sobotu. No tak sme dicki
70 f sobotu, se učilo míň. No a pak sme chod'ili do Vnoře na pivo. Na to sme se dicki těšili, šli
71 sme pješki do Vnoře a vottamtut' sme pak jeli autobusem. A v Satalicích to bilo dobrí aš na
72 to že tam přistávali ti letadla, viť, na gbelskí leřište, to je vlastně přes naši budovu
73 nalítávali na tu, to, vopčas se neučilo nebo se to přerušilo s tímleřim.*

74 (Na taneční zábavy jste chodil?) *Na taneční zábavi už jako tó, už jako nó tak né, jako učeň
75 už jó, už sme chod'ili. Nó tadi sme se, i gdiš sem třeba chod'il do tanečních, tak tadi sem se
76 naučil tancovat s řemadleřema zase staršíma, pro které sme chod'ili a ti nás ještě dolad'ili
77 do toho. (To není jako dneska...) Né, mi sme prostě chod'ili třeba já sem chod'il nebo
78 všichni sme chod'ili pro holki starší třeba vo štiri vo šest let, a ti nás naučili potom
79 tancovat. I takovímu jako chováňi jednáňi a. (No jo, to dneska neumějí.) No jó, tak je jiná
80 doba.*

81 (A jak jste se seznámil se svou ženou?) *Tak ze svojí ženou, vona jezd'ila k babice do
82 Hlavna, tak tadi na zábavách sem se s ní seznámil. (Je tedy starší? Chodil jste pro ni?)
83 Vona je starší vo půl roku, no. Vono, ta babička dicki jako si mñe.. vona bila tea
84 s Kostelňiho Hlavna, bila ta babička, viť a vona si mñe tak jako ňejak voblíbila, že jí
85 dohod'ila jako, že já budu dobrá partije a tak dále. Nó.*

86 (Vždycky jste teda bydlel tady v Hlavně, napadlo Vás někdy, že byste bydlel třeba ve
87 městě? Chtěl byste?) *Nó, asi ne. To ne. (Proč?) Nó tak misim si že na tí vesnici je to
88 takoví... jak bich to nazval. Takoví besprostředňi, f tom mñestě ňikoho neznáš nebo to.
89 Bidliš třeba ňegde a ňikoho neznáš a to. To tadi se vlastně známe všichni, vidíme se do
90 talíře. Protože f tom mñestě se neznaj aňi s paneláku, že jo, dá se říct, ňegde, ňegde jo ale.
91 Zase tam, bilo tam víc kulturi nebo to. Já ještě, maj možnost jít támle támle támle, jít do
92 d'ivadla, do kina. No, tadi sme bili závislí na, sem jezd'ívalo putovní kino, no, sem do i
93 hospodi jezd'ilo do Hlavna, no tak sme chod'ili na putovní kino a takoví. No ale mi sme si
94 tu zábavu dokázali ud'eat že jo, to zase. (Jak třeba?) Jako malí kluci sme si hráli na četňici
95 a zlodějové. A já nevim, blblo se na kolách, večír a to a. Nebil takovej provos, že jo. Tak
96 sme jezd'ili, svjetla žádní nebili na kolách, a tak sme se hoňili na kolách a to. Docela jako
97 to bilo...*

98 (Kde nyní pracujete?) *Tadi.. tadi v zes, v zes. (V zemědělském družstvu jako traktorista.)*

99 *Ano. (Co všechno v práci děláte?) Nó tak do práce, tak teť máme zimní dobu, chodíme vot*

100 *půl osmí, jinak chodíme vot sedmi, a já diš sem na těch bramborách, tak chodím třeba f*

101 *pjet, f půl pátí (Vrčíte mi tady traktorem pod oknem.) nó vrčím tadi traktorem, nó a tak*

102 *jako d'elám dá se říct fšechno, jó. (V zimě třeba prohrnujete?) Prohrnuju, nó, i do*

103 *živočišní chodím takle nakládat dobytek a takoví, protože se ho nebójim, tak chodím*

104 *nakládat. Teť du zrovna f úterí jalovice, zas tudle bejci. Tagže co... Co jako to, tak d'elám,*

105 *no, protože ve smlouvje to tak mám, že jo. Rostliná a i živočišná, diš je potřeba, no.*

106 *(Co máte na své práci rád a co ne?) Tak co né, asi práci tak, baví mñe, f první řadě mñe*

107 *baví už přes štiřicet roků. A co na ní nemám rát, no tak třeba že sme závislí na počasí. To*

108 *je vlastně náš nejvječí problém. A diš se může jít viverávat, tak prší. Pak deme viverávat,*

109 *je to mokří, mudláme se, a tak dále. A to se mi.. Jinak todleto je vopravdu na tí přírodě*

110 *závislí. Neroste to, ñegdi chibí vláha ñegdi jí je zas moc.*

111 *(Co děláte ve svém volném čase?) Diť víš... Tak ve svim volnim čase tak chodím na*

112 *fodbal f první řadě, to je muj koňíček, tagže chodím na fodbal, koukat. Diš mám čas a to.*

113 *Hrál sem ho do.. ešće po vojñe, že jo no, ešće to, pak ñák sem se vjenoval mládeži, jo*

114 *víchovje mládeže, diš sem vichoval jako vod minižáků vod těch šestí let plno kluků kerí*

115 *hrajou za to. Neska se na to du pořívat, diš mám čas, no, toho času moc nemám. Aš budu*

116 *v důchodu, tak snat ho bude víc. Já du prvního února. Tagže jako a ta práce mñe baví,*

117 *gdibi mñe nebavila, tak tadi nevidržim tak dlouho, že jo. Vlastně vot školi přes učení aš*

118 *do důchodu. Takovejch je nás tadi plno. Fanda Vrapcůf, Pánek, všichni no tak.*

119 *(Máte nějaké tajné přání, nějaký tajný sen?) Nó, tajnej sen añi snat nemám. (Třeba*

120 *podívat se někam do zahraničí? Koupit si něco?) To né, to nemám. Tak v zahrañičí sem*

121 *ñekolikrát bil, že jo, já sem tam jezďil s kolejou s kamióñem, bil sem na ñeákim zájezdu*

122 *vod drustva a tó. Tak ñejak sem, bil sem v Holancku, v Belgii, tam sem to poznal jako co*

123 *to. Bil sem v Německu s kamionem asi tříkrát, sem to tak ñejak poznal, je to tam lepší než*

124 *tadi. Jako aspoñ diš vemu silñice, a já nevím úpravu, a bordel jako potom. A já nemám*

125 *ñejakou teťka už... (Další vnouče třeba?) To né, to už stačí. Mám jich pjet, tak už už snat*

126 *je norma splñená.*

127 *(Chtěl byste se podívat někam do zahraničí? Nebo po republice?) Tak já nevím, no po*

128 *republice, mi sme dřívje hrávali tadi ten gla, zlatej glás fodbal jako při jezedé, a mi sme se*

129 *pořívali Moravu a to mi sme se prakticki pořívali to jako docela, to že. Jezďim, bil sem*

130 *ñekolikrát v Jindřichovje Hratci a tam na, v jižñích Čechách, tam se mi hrozñe libí, jó. Ti*

131 *si bila tudle v Budějovicích taki. Jó tak f Třeboñi sem bil, starí páñi sme tam bili asi*

132 *tříkrát na turnaji tam někde u Třeboňe, v Novosedli a to tagže. Tam se mi líbí. Bil jsem,*
 133 *diš bil mladej na vojne, tak sem bil f, hergot kde to bilo, na Šumavje bil na vojne, eeee, teť*
 134 *si na to nespomenu, jo a teť sem tam bil na srazu jako vot, po vojne, tagže sem vid'el*
 135 *Šumavu zase znova, tak se mi to jako líbilo.*

136 *(Zdá se Vám svět lepší nebo horší?) Nó... (Když to třeba srovnáte, když jste bil kluk a*
 137 *teď?) Teť bich řek, že je horší. (Proč?) No tak dobře, tadle otázka může přijít někomu,*
 138 *gdo pamatuje já nevím třeba dobu kolem padesátejch, já nevím šedesátejch let a tetka. (V*
 139 *čem se Vám teda zdá horší?) No tak zdá se mi to f tom, že neňi ta pracovní jistota a takoví*
 140 *tidleti ti to je vlastně klíčová taková otázka, že dříve ta práce bila teť třeba aňi neňi, že*
 141 *nemaj možnost se ti mladí, udělá školu a nemá možnost se učit a tagže to se mi jako*
 142 *zrovna a ti pracovní jistoti neska nejsou no. Neska ten zaměstnavatel prostě si s každím*
 143 *d'elá co chce, to se nedá nic d'elat. (A lepší už to třeba nebude.) Nó nebude. To nebude.*
 144 *To jako.*

145 *(Poslední otázka – Je něco, co byste ve svém životě změnil?) No (smích), já nevím, no.*
 146 *Zmňeňil bich jednu vjec, takoví to, ale já teda mám takoví zkušenosti jistí dobi*
 147 *přetřevoluční řesně, gdi sem vlastně d'elal něakiho toho že jo, zástupce. A misim si že*
 148 *teťka tam sou takoví richlozbohatlíci a takoví a to bich jako cht'el zmňeňit, ale to se asi*
 149 *nezmňeňí, protože ti tam budou dál. To jako, to bich zmňeňil, jo? Abi prostě brali vohlet*
 150 *na lid'i, jo třeba vláda a tidleti na voliči. Voňi voliči znaj diš potřebujou hlasi a pak na ně*
 151 *kašlou, no a to bich cht'el zmňeňit, igdiš to nezmňeňim.*

TEXT 2

Důchodkyně, 86 let

1 *(Povězte mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se*
 2 *sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) Tadi sem se narod'ila, v Hlavně Sudovim. V roce*
 3 *dvacetpjet. A, jo ti si to nahráváš, jo? A tak tadi sme bili do třech let, pak sme se*
 4 *voc'ehovali do Mečeříže, tam bili naše jako sloužili po deputát a já sem jim pomahala. Tak*
 5 *to sem jim jako při tom krmeňí a tak pomahala a no a co jinak ešče? Jednoho sourozence*
 6 *sem mňela, a rodiče bili přísní a museli sme rodičům vikat, neska ne, neska se každímu tiká*
 7 *a prostě sme se museli chovat jako já nevím jak bich ti to řekla... slušně. (Už od malička*
 8 *jste rodičům vykala?) Ano, bili sme tak vychovávaní vod mali... no a ...*

9 *(Chodila jste do mateřské školy?) Néé, nechod'ila. Ne. (Pomáhala jste teda doma.) Ano, ano,*
 10 *sem pomahala, vona školka dříf nebila, jako teť je školka, nebila. No a pak sem chod'ila*
 11 *tam v Mečeříži do školi a pak sme se zase přest'ehovali sem, do Hlavna a už sem pak*

12 *chodila v Hlavne Kostelnim do skoli. A vychodila sem obecnou skolu. A pak sem chodila*
13 *dva roki do zemned'elski a tim to koncilo pro mne. No.*

14 (Pamatujete si nejaky „prusvih“ z domova nebo ze skoly?) *No jakpak ne, pamatuju. Prvni*
15 *rok sem chodila do skoli a dostala sem pjetku a bala sem se, tak sem vlezla koze do*
16 *chlifka. (Za co jste ji dostala?) No, bila sem lajdak. Ja sem mnela takle dis to, tak sem*
17 *chodila klukama chvili, ze jo, dis sme mneli volno a delali sme volovini a a us to bilo. A ja*
18 *sem se neučila. Tak maminka mi pak zaplatila hodini a ja musela chodit na hodini a na*
19 *doucovani, abich nebila hloupá. No. (Nějaký další průsvih si pamatujete?) No jinak, ja*
20 *nevím. Jinak sem chodila, sem to sme slouzili u nich, tak sem chodila na zebřicek krutam,*
21 *na kopřivi a takle sem jeste pomahala tem sedlakum.*

22 (S čím vším jste musela doma pomáhat?) *Staci ne? No, chodila sem na zebřicek, na*
23 *kopřivi sem chodila, na travu, prostě sem takle... (Nějaký dobytek jste měli?) No mneli,*
24 *prasata, králíci, kozu, mneli, mneli ano... (Na poli jste něco pěstovali?) Mmm, to chodili*
25 *naše slouzili, ze jo, krmili dobytek a tatinek jezdil konma, maminka u dobitka bila a eee*
26 *chodili na pole, ale na to sedlako. Mi sme pole nemneli. Aš potom, gdis sme bili tadi*
27 *v Meče, é v Hlavne, tak sme pak teprve mneli pole. Nó.*

28 (Co dělali Vaši rodiče? Kde pracovali, kde trávili volní čas? Takže jste mněli tedy to
29 hospodářství.) *Aš potom ale, aš gdis sme se voc'ehovali do Hlavna z Mečeřiže. (V*
30 *Mečeřiži teda slouzili u sedlaka?) Ano, tam slouzili, ano. (Volný čas v té době teda asi moc*
31 *nebyl...) No...*

32 (Které svátky jste slavili a jak?) *Jó, to se neslavilo jako tetka, to se svátci neslavili.*
33 (Vánoce, Velikonoce?) *To ano, to se jo. No tak jako to chodil Jéžišek, to neňi jako neska,*
34 *že jo. (My máme taky Ježíška.) No jó, a no tak to bilo, to bilo takovi chudi, to nebilo jako*
35 *dneska je to. (Nějaké tradice jste dodržovali?) No to sme ned'eai, protože na to nebil čas.*
36 *Né. To sme ned'eali. (Slavili jste Barbory?) No tak to chodili Barbory a a Mikuláš že jo*
37 *chodil, a to to, no, to chodili, to je pravda ano. (Velikonoce jako dneska?) No to se ano, to*
38 *sme chodili a hodovali sme. (Vy také nebo jenom kluci?) Já taki chodila. Já mnela akorát*
39 *bráchu jednoho, že jo. Tak sme chodili hodovat, a to dříf se, ja nevím, jak bich to řekla*
40 *šikovně, dříf nám to bilo fšechno vd'eční, bili sme rádi, ajť sme dostali co sme dostali. Bili*
41 *sme za fšechno vd'eční, ale neska ti d'eři nejsou. Velikonoce se drželi no prostě fšechno, vo*
42 *Vánocích se chodilo taki, spívalo se, na Štěpána „Koleda, koleda Štěpáne“ ano, ano.*

43 (Pamatujete si nějaké zážitky z učiliště? Taky jak jste tam chodila nebo jezdila?) *Na kole*
44 *sme jezdili, na kole. Jó klukovini sme d'eali, to je pravda, po cestě, tak se jezdilo na kole,*
45 *že jo, tak neaká lumpárna se ud'eala. No, lumpárni se d'eali. Ano. Stačí?*

46 (Chodila jste na taneční zábavy?) *Chodila, chodila, no jo. I hráli sme d'ivadlo taki.* (Kde?
 47 A jak? A kam jste chodila na zábavy?) *Tajdle. Jak ??? bil tadi, hospoda a tam bilo jevište*
 48 *a pan Čeunús nás jako vet, tak sme chodili na skouški a hráli sme d'ivadla.* (Hrála jste
 49 princezny?) *Babu sem hrála, dycky.*
 50 (Jak jste se seznámila se svým mužem?) *Jó, já nevim. (smích) Mmm, já nevim, jag bich to*
 51 *řekla.* (Na plnou pusou.) *No tak chodili sme jako fšechni d'efčata a hoši, chodilo se do kina,*
 52 *že jo, pak se šlo domu, že jo, no a tak takle sme se seznámili, no.* (A začal si Vás
 53 namlouvat...) *Pjet let sme spolu chodili. Pjet let.*
 54 (Bydlela jste vždycky na vesnici?) *Ano, ždicki.*
 55 (Chtěla byste bydlet ve městě?) *Ne, ne, ne. (Proč?) Mohli sme bidlet v Mladí Boleslavi,*
 56 *mňeli sme tam uš bit, já sem nechťela, že sou d'eři.* (S manželem?) *Ano, z manželem uš,*
 57 *gdiš sem bila vdaná. A diť bi bejvali chudáci neužili ten dvůr tadi, že jo. Lepší nám bilo*
 58 *tadi neš f tom mňestě. Pak si to náak dej dohromadi...*
 59 (Kde nyní pracujete/studujete/žijete? Jste v důchodu, žijete tady.) *Nó. Ano.*
 60 (Co máte na tom, že jste důchodce ráda a co ne?) *ticho* (Můžete si kdykoliv zajet na
 61 paběrku třeba, nemusíte čekat, až přijдете z práce). *(smích) No jo, no, vono uš to tetka tak*
 62 *nepude jako to šlo. No tak diš to, tak vemu kolo a uš du a pabjeruju po póli ch, jezďim,*
 63 *doma nejsem neseďim jako krúta, že jo, tak pořát něco musim d'elat.* (Na zéli chodíte.)
 64 *Taki, na kapustu fšechno možní.*
 65 (Co děláte ve svém volném čase? Jste s vnoučkama? Nebo to už jsou možná pravnoučci...)
 66 *Osum vnuků mám a třináct pravnuků, stačí ti to?* (Teda, to jste babička na roztrhání.) *No*
 67 *vidíš, stačí to?* (Hlídáte hodně?) *Tet' uš ne, tetka, tet' né. Dříve sem hlídala, ale tet' uš hlídá*
 68 *Nepomuckůf d'edeček, je v dúchodu.*
 69 (Máte nějaký tajný sen /tajné přání?) *Nemám, žádní.*
 70 (Chtěla byste se podívat někam po České republice nebo po světě?) *Já uš sem bila. Bila*
 71 *sem v Ňískejch Tatrách, Visokejch Tatrách, Marjánkách sem bila, ve Frantíškovějch*
 72 *Lázňích sem bila, f Karlovejch Varech sem bila, v Luhačovicích sem bila, prostě jenom*
 73 *osumnákrát sem bila v lázních kúli žlučníku. A co sme ešte... na rekreace sme jezďili, to*
 74 *sem bila na Šumavě.* (S dětmi nebo s manželem?) *Sama. Sama fšude. Ďetma sem jezďila*
 75 *do Krkonoš na hori v leťe vždicki, tam sme jezďili do chati čéesád'ackí.* (Nechtěla byste
 76 třeba k moři?) *V Ňemecku sem bila. Votamtut sem navozila vjecí. S toho krajního*
 77 *Ňemecka.*

78 (Zdá se Vám svět teď lepší, nebo horší?) *No, něco je lepšího něco je horšího. Mi sme se*
79 *takle nemňeli jako se dneska mají ti d'eti. Mi sme dříf mňeli maso v ned'eli, půl kilo masa a*
80 *bilo nás osum.*

81 (Je něco, co byste ve svém životě změnila?) *Uš ne, teť uš né. Teť uš bich nemňeňila nič.*

82 *Ne, ne.*

TEXT 3

Důchodce, 62 let

1 (Povězte mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Co jesli bili? (Rodiče přísní.) Přísní, no přísní*
3 *bili, bili rodiče dá se říct přísní, ale spravedliví. Bidlel sem, já pocházim s Čečelic, to je tadi*
4 *asi sedum kilometrů, a tam jako sem prožil celí d'ectví, školní léta, aš po dobu neš sem se*
5 *dostal sem do Hlavna, neš sem se vožeňil. (Kolik jste měl sourozenců?) Sourozenci jsem*
6 *mňel dva, starší, sestru a bratra. (Hráli jste si spolu?) Hráli sme si spolu, hráli sme si i*
7 *s kamarádama, mňel sem hlavne aktiviti, za naší dobi to bilo, bilo hlavne sport, potože sme*
8 *mňeli nejen é sviho, jak bich řek, é, kantora, ale mňeli sme vlastne i kantora é z vlastní*
9 *opce, kterej d'elal do sokola a kterej nás f tom sokolu velmi, jak se říká, proháňel, učil, tagže*
10 *sme viuzívali i místní zařízení, jako f sokolovně, kteří bilo dobře vibavení a tam jako sme si*
11 *vibili tu svojí energii s toho d'ectví. Samořejmne potom f tom pozdějším vjeku uš nás*
12 *navád'el i na ten sport votech patnácti let, vot tech žáků, na kopanou, diš vid'el jako, že sou*
13 *ti zájmi, jako f tom smňeru no a samořejmne se snažil nás navád'et do toho, že sme hráli*
14 *aktivne potom fodbal.*

15 (Chodil jste do mateřské školy?) *Chod'il sem do mateřské školki, hrozne nerat. Poslední*
16 *rok pouze, protože já sem se nemoch s tou školkou zžít. (Přímo v Čečelicích jste...) Přímo f*
17 *Čečelicích. (Vodila Vás tam maminka?) Vod'ila mňe maminka a bil sem tam hrozne nerat.*

18 (Co se Vám tam nelíbilo?) *Nevím, ale nemňel sem zájem.*

19 (Kam jste chodil na základní školu?) *Na základní školu sem chod'il do Čečelic, vot první*
20 *do štvrtí třídi, a potom vot pátí do devátí třídi sem chod'il do Bišic. A je, to už bila jako*
21 *základní devířiletá škola, asi dva roki přede mnou začali misto osmičky, prodloužili na*
22 *devátou třídu.*

23 (Pamatujete si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Nó, průšvihi mi sme si moc*
24 *nedovolili, protože jako sme mňeli to vichováňi takoví, že sme mňeli zamňestnáňi doma,*
25 *viťížeňi misim jako pracovňi, a tagže sme nemňeli na ti lumpárni dost času.*

26 (S čím vším jste musel doma pomáhat?) *Co se tíká takoví tí domácí zemněd'elské práce, tak*
27 *sme museli d'elat všecko. Protože rodiče mňeli záhumenku a d'elali na tí záhumence a mi*
28 *zi, diš sme přišli ze školi, tak sme mňeli na stole napsáno tohle tohle je tohle je potřeba*
29 *ud'elat, tak sme to museli d'elat. Třeba řeknu příklat, bilo potřeba jet na řepu, schazováni*
30 *řepi, tenkrát se řepa ned'elala jinak, jako jsou neska kombajni a podobně, přijet' za námi,*
31 *budeme schazovat řepu, tak sme museli schazovat řepu. (A měli jste vlastní pole?) Mi sme*
32 *mňeli póle, právje s toho důvodu, že já pocházim, já jak bich řek, ze zeměd'elské rodině,*
33 *gde teda sem bil i vázanej kuli tomu, že sem nesmňel jít ani do jiní školi než zeměd'elské,*
34 *protže to bilo tenkrát za, já řeknu, za komunistické éri, že sme museli tam, kam nám*
35 *nařídili, tak právje proto sme museli kuli pozemkum, že jo rodiče mňeli, já řeknu málo*
36 *pozemku, ale museli sme, pže sem bil jako poslední, jak sem říkal, že pustili sestru i bratra*
37 *jinam než do zeměd'elství, tak já sem musel jako poslední to zeměd'elství apsolvovat.*
38 *Bilo to stejne nesmyslné, protože sem to apsolvoval a potom, gdiš sem v závjeru chtěl jít*
39 *vlastně do zaměstnání, tak mi řekli pro nadbítečnost, že mňe propouštěj. Tagže sem si*
40 *stejně scházel nebo scháňel místo jinde. (Nějaká zvířata jste měli?) Pamatuju si z d'ectví, že*
41 *sme mňeli koňe, protože mňeli záhumenku a kuli tí záhumence se právje s tema koňma*
42 *d'elalo, právje jako malej kluk si pamatuju, že sem jezdil a pomahal s tema koňma, protože*
43 *mňeli ještě, já řeknu třeba jako kuli tomu krmení, že jo ňeakí to, ňeakej ten jetel nebo,*
44 *nebo, jak se, vojtešku, že jo. Na krmení na sušení, tak právje kuli tomu sklizeň sem dicki*
45 *musel pomáhat, vodit koňe, nebo případně při viro, viorávání brambor a podobně, tak*
46 *sem vodil taki. Tagže pamatuju si, že mňe i ti koňe přislápli trošku, igdiš nechťeli, ale*
47 *bohužel to bila moje nešikovnost. (Nějaká zvířata na maso jste měli?) No, jo jenom domácí*
48 *králíci, ňic víc nebilo. (Prasata? Kozy?) Mm, no, tak jesi bilo prase, tak jedno, dvje*
49 *maksimálně, kozi ne.*

50 (Co dělali Vaši rodiče? Kde pracovali, kde trávili volný čas?) *Nó, v zásadě, jenom doma,*
51 *jenom při práci doma, na záhumenku, na zahradě a při, a při tech zvířatech, kteří bili*
52 *doma.*

53 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce.) *No, maximálně Vánoce, Velikonoce,*
54 *pamatuju si, že mi teda sme bili zviklí jako, jako d'eti, jako místní z vesnice, že jo, že sme*
55 *vopcházeli jenom, jenom tak ňeak ti známí, příbuzní, ale samořejmně vím, že jezdili k nám*
56 *třeba příbuzní s Prahi a ti koukali vobejít všecko. Ti chodili vod baráku g baráku. (A*
57 *slavilo se to tedy jako dnes?) Mm, no, neslavilo. Dá se říct, že ne, jenom, jenom jakože co*
58 *sme chodili hodovat a jinak víc moc. A co se tíká Vánoc, tak taki že sme mňeli stromeček*
59 *jenom tak rize, ňeakí ti skromní dárki a víc dost, protože na to nebilo. (Chodili k Vám*

60 čerti?) Čertí, ne! F tí dobje ne. (A Barbory?) Taki ne, f tí dobje u nás ne. U nás nebili, teť
61 to tadi je, tadi u nás to je, egzistuje, ale tenkrát todle nebilo, to vůbec nebilo.

62 (Pamatujete si nějaké zážitky z učiliště / ze střední školy?) No já si pamatuju jak, é, takle
63 já z důvodu toho, že sem se hlásil na tu, né hlásil, ale že sem jakobi musel na tu
64 zemědělskou školu, na tu střední mechanizační školu, tak é sem šel jako první rok se
65 přihlásit, nebo mňel sem přihlášku, šel sem d'elat skoušky a bohužel ti skoušky sem, igdiš
66 sem ud'eal, tak f tí dobje bilo řečeno, že je velkej počet zájemců a protože mají jako nárok é
67 zájemci s jednoroční praxí, na učilišti, tak ti že mají přednost, tagže sem nebil přijat.
68 Potom druhej rok už automaticki po apsolvování é učiliště, jako prvního roku, tak už
69 potom automaticki sem bil přijat, ale jako nelituju toho, já to řeknu úplně votevřeňe,
70 protože to mňelo něco do sebe, protože pro tu školu to bilo praktickí poznání, potože
71 tenkrát na učilišti se učilo skutečně tak, jak bi se mňelo, tudíš ten žák, kterej prošel s tím
72 učilištěm, tak prošel všecky obori, kteří pro to učení jako je, sou potřeba, to znamená
73 zámečnickina, é svařování, kovařina, ovládání strojů, to znamená frézi, soustruhi, to sme
74 prošli a tudíš, já řeknu, mi sme bili vibaveňi do tí školi pro tu, to praktickí poznání, tagže
75 nám to potom pomohalo pro tu teoretickou vibavu, která momentálně, já řeknu neska na
76 úrovni škol chibí. A to je ta laťka, která dneska ukazuje pro ti školi, ať už i visokí a střední
77 školi, že je strašně níská, protože ti žáci nemaj znalostí, nemaj, a chřeji potom vod nich
78 viší nároki a jenomže bohužel s tím, že to nigde nedocílili, nigde jim to nevisvjetlil, nigdo
79 jim to nepřednes, tak právje proto na to nemaj. A právje proto ta laťka pro střední školi i
80 visokí školi je tak nísko. (Pamatujete si z učiliště nějaké zážitky?) No s učiliště, s učiliště si
81 pamatuju hlavňe, na ti, na ti takoví jenom srandovňí vjecí, protže sme... (Sem s nimi!) ...
82 protže sme tam mňeli, mňeli sme tam učitele třeba na řelák a ten nás proháňel na
83 fodbalovim hřišti a von to bil, é, jako človjek é slovenckí národností, a ten dicki nám říkal:
84 A pohňem pohňem tam vzadu, a hoňil nás vokolo hřiště fodbalovího, jo? Tagže jako to bili
85 ti zážitki, ale jinak jako, é, co se tíká, to bla, to bla teorie, ale jako tam sem problémi
86 nemňel, a co se tíká prakse, tak tam skutečně můžu říct, že tam bili já řeknu mitří na svim
87 místě a kerí nás dokázali za ten rok vibavit s tím, že sem si už tenkrát přivid'elával, potože
88 tam se virábjeli zetori, zetori pjetadvacet ká a á, a mi už sme si právje třeba s tím, že sme
89 se naučili svářet, tak už názámňestnávali s tím, že sme třeba d'eali é, sváření tlakovejch
90 trubek pro é čerpadla é, jag bich to řek, co sou, co sou vstřikovací čerpadla, pro pro tidleti
91 traktori, tak ti trupki, jak se říká s tím, jak bich to řek, tím holandrem, ale to, to je starí
92 poznání, ale zkrátka s tím vívodem pro sešroubování, tak to už sme spájeli a to už za to
93 sme si vid'elávali peníze, to už nás tenkrát za to zaplatíli. Tagže na to spomínám taki

94 *dobře. Igdiš to bilo málo, ale dostali sme odmňenu. A odmňena jako učne bila mizivá, ale*
95 *zaplat' pámbu za to, protože sme f tí dobje, gdi já řeknu é možnost jít na čaje, jako dříve*
96 *co bili ti zábavi pro mladí, tak stál fstup třeba deset korun, ale pivo stálo sedumdesát*
97 *halířů, diš nám ho teda, diš nám ho dali, tagže diš sme mňeli dvacet korun, tak sme si, jak*
98 *se říká, dopřáli k opčerstvení, jak sme potřebovali a bili sme sobjestační, že nám na to*
99 *rodiče nemuseli přidat. Jinak rodiče bi nám na to asi těžko dali.*

100 *(Chodil jste na taneční zábavy?) Chod'il sem na taneční zábavi a jako sem rát, protože é*
101 *jako f tí dobje to bila jediná zábava pro mladí lidi a vopravdu sme chod'ili, já řeknu,*
102 *družne nebilo to jakože bi chod'ili jenom kluci nebo holki, ale chod'ili sme jako parta*
103 *z vesnice, chod'ili sme spolu, drželi sme spolu, drželi sme, sed'eli sme u stolu, tancovali*
104 *sme spolu a vopravdu spomínám jako na heskí léta.*

105 *(Jak jste se seznámil se svou ženou?) Se svojí ženou sem se seznámil na zábavje f*
106 *Koňetopech. Nó, při tancování, né, dlouho sem nedobíval, tancovali sme, vopakovali sme*
107 *tanec, vopakovali sme vícekrát, pak sme se, jak se říká domluvili, a pokračovali sme tak*
108 *jak to normálne bježne chod'í při seznámení, a já řeknu zaláskování v mladejch letech.*

109 *(Bydlel jste vždycky na vesnici?) Bidlel sem na vesnici, sem sem jezd'il šest rokú, neš sme*
110 *se vzali.*

111 *(Chtěl byste bydlet ve městě? Proč?) Necht'el. Protože mám špatnej vstach k mňestu. Já*
112 *bich nedokázal bidlet ñegde, jako to bilo dříf, f panelovím domně, igdiš sem mňel tu*
113 *nabídku vot fabriki, protože sem d'elal f Praze právje d'íki tomu, že sem d'elal s pražákama*
114 *a vzhledem k tomu, že é jako sem pražáci dost poznal a nemňel sem k tomu dobrej vstach,*
115 *a ud'elal sem si svůj úsudek, abich to tak jako nazval, no a tím pádem jako sem nemňel*
116 *zájem vůbec vo mňesto.*

117 *(Kde nyní pracujete?) Ñigde, sem v dúchodu. A pracuju s tím, že vlastně sem rát, že plňim*
118 *povinnost já řeknu dúchocofskou a že to, co sem si neužil d'eři, tag neska tři dñi f tídnu*
119 *vlastně hlídám vnoučata.*

120 *(Co máte na tom, že jste důchodce, rád a co ne?) Co se mňe líbí? É, jako to že se mi líbí,*
121 *já bich k tomu dúchodu nešel, gdibich krizi vlastně nevodešel do dúchodu. (Co jste tedy*
122 *předtím dělal?) Já sem d'elal mistra a dlouhodobího mistra, á é gdibich mňel říct jako*
123 *celej, celej, celí období, tak já sem vlastně vod sedumdesátího roku d'elal v leteckím*
124 *prúmislú, d'elal sem v Letňanech na devjetadvacítkách do roku asi přibližně osumdesát tři*
125 *sem bil jako zámečník, potom sem začal d'elat mistra na d'ilně, do roku osumdesát asi asi*
126 *devadesát, NE!, osumdesát, osumdesát devjet, osumdesát devjet aš devadesát šest sem*
127 *d'elal mistra na učňovskim střed'isku, sem učil jak strojní zámečníki, tak stroj, ééé, te' mi*

128 *vipat ten, ten název, ale to nevadí, nástrojaře. Pak sem v závjeru ještě připravoval i é*
129 *nejlepší učňové asi za poslední štiri roki na vlastně skouški pro evropskí združení, to bili*
130 *ti nejlepší učedníci, kteří mñeli vlastně nejlepší prospjeh a nejlepší visletki při*
131 *závjerečnejh skouškách a po závjerečnejh skouškách s tím, že si zaplatili vlastně asi tři*
132 *tisíce é na ti, na ti skouški do evropského združení, tak potom sem s nima tیدن jezďil do é*
133 *Jiráskova Hronova a Ústí nat Orlicí, podle toho, gde bili ti komisaři s evropského*
134 *združení a gde teda se ti skouški konali, přibližně úspěšnost sem mñel půl na půl, to*
135 *znamená, jesi deset, tak asi pjet lidí apsolvovalo, skutečně tidleti visletki é bili já řeknu*
136 *pro ti žáci dobří, jako s tím že mñeli é možnost já řeknu lepšího zaplacení na budoucím*
137 *zamñestnáňi s tím že za tu, za to že mñeli tuletú viší kvalifikaci, tak mñeli možnost i u nás*
138 *viší ohodnocení, ale f případě f tí dobje uš pokud bi šli do jinejch zemí, jako pracovat,*
139 *tagže tam uš bili vohodnocení jako né z našim víučňim listem, ale tím že bili vohodnocení*
140 *jako mistrofskou skouškou. Tagže mñeli viší, viší vlastně možnost é platu. A co ještě*
141 *bisme k tomu mñeli říci? Ještě sem něco... opomñel, co se tíká toho zamñestnáňi. Pak sem*
142 *samořejmñe po tí, po tí, asi po devadesá, po osumdesátim, no to ještě sem pak f dobje*
143 *toho, co sem bil na učilišti, tak sem d'elal bakalářinu, protože sem musel k tomu, abich*
144 *mñel nejenom víučňi list, nejenom středňi školu, tak sem ešte d'elal é bakalářskí skouški,*
145 *co se tíká é jako možností učení na tom učilišti no a potom gdiš došlo k redukci potom*
146 *devadesátim roce, misim jako redukci učiliští, pže bili snížení počti žákú, tak sem*
147 *samořejmñe přešel, nebo já řeknu dostal sem červenou kartu s tím, že došlo k víbjeru*
148 *jakobi k losováňim a šel sem samořejmñe pracovat na provos zase spátki na dílnu. Tagže*
149 *sem d'elal mistra aš do roku dva tisíce devjet, gdi sem dostal červenou kartu z důvodu*
150 *toho, že é bila hospodářská krize a gdi teda bilo propoušťeno velkí já řeknu velkí*
151 *mnošství d'elňikú, tak takí samořejmñe museli vodejít i mistři. No a tím sem šel vlastně na*
152 *úřat práce a tím sem vlastně skončil svoje zamñestnáňi a přešel sem do důchodu. (Úplně*
153 *jsme vynechali, co na tom důchodcovství máte a nemáte rád.) No, teť diš mám teda ti*
154 *d'eti, tak ti koňički, kteří bich mñel, tak uš jako pomíjejí, ale jako já sem vděčnej tomu, že*
155 *diš sem stavjel, tak sem nemñel na vlastní d'eti čas a teť sem rát, že mám ti vnoučata a že*
156 *vlastně jim můžu vrátit to co sem nedal d'etem.*
157 *(Co děláte ve svém volném čase?) Koňički mám samořejmñe, protože ešte jako d'edek*
158 *sem se zbláznil do toho že, vlastně é sem dříve mñel rát zvířata a teť sem se jako vrátil*
159 *k tomu, že mám voliéru a mám heskí ptáčkové, kteří mñe aspoň d'elaj trošku radostí ešte*
160 *mimo tech d'eti.*

161 (Máte nějaký tajný sen /tajné přání?) *Tajnej sen? Tajní přání, nemám. Sem spokojenej,*
 162 *mislel sem si, že pokud bich jako nemňel tohleto zamňestnáni, tagže třeba bich se ještě*
 163 *snažil vo to, jesi bich mňel možnost sehnat ňeaki zamňestnáni, abich si přividelal g*
 164 *dúchodu, abich mňel trošku víc peňes, ale jesli to nepude, nebóli mňe to.*
 165 (Zdá se Vám svět teď lepší, nebo horší?) *Horší se mi zdá. Takle f tom, že máme neska*
 166 *vid'inu, že máme hodňe peňes, ale f sedumdesátejch letech, gdiš sem si vid'elával*
 167 *osumnáct korun za mňesíc, tak stál já řeknu rohlik stál třeba párek stál, jó, f tí dobje to*
 168 *bilo za korunu, za tři koruni a podobňe, neska máme jak se říká tihleti vid'ini daleko*
 169 *násobkem viší, vid'eláváme hodňe peňes, ale vlastňe vid'ina je f čem, akorát já řeknu,*
 170 *jakobi f inflaci, že s toho nemáme ňic, vid'eláváme hodňe a nemáme ňic.*
 171 (Chtěl byste se podívat někam po České republice nebo po světě?) *É, po svjete, mňel sem*
 172 *tužbu, ale vzhledem k tomu že jako nejsem s t'ech, kterej bi cestoval, tak aňi uš diš sem se*
 173 *nedostal do svjeta dříf, tak potom netoužím aňi tet', akorát co jezďíme, cestujeme po*
 174 *republice, co, co sme já řeknu sjezd'ili ti známí místa, co sou hradi, zámki, místa heskí,*
 175 *tak to prosím, ale jinak ňic, a jinak co se tíká neska co jezďim za já řeknu za zadravím,*
 176 *tak jezďim na Slovensko, gde vlastňe sem získal prameni k léčbje mejch kloubú ale je mi*
 177 *dobře, tagže bohužel přibližňe rok co rok jezďim tam. Aspoň na tíden, né, né jako delší*
 178 *dobu. Jako dúchoce eš'ě sem nebil zaťim to bilo v dobje zamňestnáni.*
 179 (Je něco, co byste ve svém životě změnil?) *Ve svjem, ve svém živoťe už bich nemňeňil ňic,*
 180 *protože uš sem vlastňe život vičerpál, misim jako co se tíká pracovňí stránki. A co bich*
 181 *uďelal jinak? Nó, tech nápadú bi bilo třeba víc, ale bohužel uš bich se do toho nepušťil,*
 182 *potože na to nejsou síli, ale nápadú bi bilo moc. Mňel bich nápadú strašňe.*

TEXT 4

Prodavačka, 58 let

1 (Povězte mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
 2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Tak bidlela sem, bidlela sem v Benátkách. (smích)*
 3 *Narod'ila sem se v Benátkách. V baráku, no, tam sem bidlela, mňela sem štiri sourozenci,*
 4 *diš to, rodiče mňeli hospodářství. No tak, co k tomu eš'ě. (Bili přísní?) Ne, nebili přísní.*
 5 *Museli sme pomahat, no tak, to jako to. (Jak jste si hráli s kamarády nebo se sourozenci?)*
 6 *No tak kamarádú, moc nebilo, protoe to že, do toho, kamarádú moc nebilo protoe sme bili*
 7 *pjet sourozencú, no tak sme bili samostatní. No, hráli sme si na skovávanou ve stodole,*
 8 *skákali sme do slámi, do vobili sme skákali, jo? Házeli sme po sobje vajíčka, topili sme*
 9 *housata. No.*

10 (Chodila jste do mateřské školy?) *Ne, nechodila sem. Sem chodila na póle.*

11 (Kam jste chodila na základní školu?) *Sem chodila v Benátkách, to bila devítiletka. Pješki,*

12 *no. Diž bilo hodne sněhu, tak sme jezdili po tašce dólu, protože to bilo s kopečka dólu, no*

13 *tak. Diš tekla voda na jaře, diž bilo po sněhu, po zimne a bili hodne, bilo hodne vodi, tak*

14 *sme do školi nešli, protože sme se tam nedostali, no. Jezdili sme na dřevjenejch neckách*

15 *po zahradě, tam bilo metr vodi a no.*

16 (Pamatujete si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Z domova si pamatuju průšvih,*

17 *brácha bil vlastně vo patnác, vo třináct roku starší, tagže mámne pomáhal, mamce*

18 *pomáhal píc cukrátku na Vánoce a mi z nejmlačím bráchou sme je vobjevili, to sme si dali*

19 *židli, stoličku, špalek, jo a vlezli sme na skříň no a tam sme zežrali cukrátku á poto sme*

20 *dali slámu, no. Tagže diš na Štedrej den se sundali cukrátku, tak mamka brečela, brácha*

21 *taki brečel, tak (smích). No tak to bil nejvječí průšvih, no. (Ve škole nějaký měla jste?)*

22 *No, ve škole. Akorádiš sme bili na ližařskim vícviku, tak sme tam pomalovali pastou, to bil,*

23 *von mu řika, von d'elal u céo, bil sestra junek sme mu řikali, a mi sme ho pomalovali zubní*

24 *pastou a mne tam zůstala pantofle, no tak, v jeho pokoji, takže to bilo průšvih, no. Jinak*

25 *nič. (Jak se to vyřešilo?) Ľic, Ľic, to jako to, to sme, přiznalo se nás víc, že sme tam, že sem*

26 *to nebila sama, tagže jako to.*

27 (S čím vším jste musela doma pomáhat?) *Tag diš bilo hospodářství, tak to muselo bejt*

28 *fšecho. No tak to bili pras, slepice, kachni, husi, krúti tam bili, koza, ofce, krávi, prasata,*

29 *koňe. No. (Na koni jste i jezdili nebo se používal k práci?) Né, to se jako staralo jen, to*

30 *jako to. Na póle, no, to byl jako na póle no.*

31 (Co dělali Vaši rodiče? Kde pracovali, kde trávili volný čas? Nic jiného teda nedělali než

32 *v tom hospodářství?) Néé, ne, ne. (Volný čas tedy trávili také na poli?) Nó, ti trávili na po,*

33 *no...*

34 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce...). *M, tak bili hlavní Velikonoce,*

35 *Vánoce, Novej rok, jo. A potom bili hlavní svátky. No tak tam bili, táta bil Václaf, tak*

36 *hlavne se slavil Václaf. (Vánoce jste trávili jako dneska nebo nějak jinak?) Néé, tradice*

37 *jako to normálne jako to co držíme teť. (Na Velikonoce chodili šupat jenom kluci nebo jste*

38 *taky chodila?) Kluci, kluci. No, kluci.*

39 (Pamatujete si nějaké zážitky z učiliště? Kam jste vůbec chodila?) *Na učňák, do Mladí*

40 *Boleslavi, prodavačka smíšeného zboží. (Pamatujete si nějaké zážitky?) Vocať, jo? To sem*

41 *se učila v Nahorkách, to je tajdle za Brocema. A to už sem jezdila do Lhoti, už sem bidlela*

42 *u babički, pže bila nemocná, takže sem vot šesnáci rokú bila z babičkou ve Lhoře a*

43 *bejvalej vedoucí, to bilo ještě f sobotu votevríno, tak sem mñela místo chleba sem si*

44 přivezla cihlu. Domu. Sem se táhla. To je vlastně Brodce, Horki, to se choďilo přes louka,
45 to bilo dvacet minut pješki, no a ešte do Starí Boleslavi a do Lhoti sem vezla, místo chleba
46 sem vezla jednu cihlu. A to zme se s tím vedoucím navštěvovali vlastně, tam sem se
47 začínala u něj učit, jo, a von potom ještě diš už sem bila doma na mateřský, tak von tadi
48 střídal dovolenou v krámě vod Jednoti. A to sem tadi právě tadi u něj blafala, tenkrát jel
49 táta, gdiš d'elal v jézédé kombajnem, tak jeho kombajn von nebrzdil, teť nevim gdo už
50 s ním jel, jo, a to tam sedel vlastně Magda Milošem a já blafala přet krámem a to bil
51 takovejdle kousek, že bi bejval ten kombajn ten varburk smet. No ale navštěvovali sme se
52 s ním jako často. Tak jo, protože von mňel vlastně dvě holki, ta Zlatka bila stejně stará se
53 mnou a ta bila, ta bila vo rok starší, takže sme se jako doplňovali, tak ňeak sme se ještě po
54 škole jako kamarádili, takže jako to.

55 (Chodila jste na taneční zábavy?) No chodila sem do Lho, do Lhoti sem chodila, takže. A
56 potom sem. Potom sem sem chodila.

57 (Jak jste se seznámila se svým mužem?) Na horách na Silvestra. (Na horách?) Na horách
58 na Silvestra. Mi sme tam bili Lhoťáci, no a von tam bila zase z Hlavnovákama na horách.
59 (To je ale velká náhoda.) Nó, nó, nó. (A hned teda na toho Silvestra jste se dali
60 dohromady?) Né, to aš potom. To aš, to je zase na Silvestra a to aš potom ňak f kvjetnu
61 nebo f červnu tak ňak. No. Protže já sem tadi vlastně prodávala, tak jako, von d'elal tadi
62 v jézédé, takže jako to. (Začal k Vám chodit pravidelně pro svačiny...) Hmm.

63 (Bydlela jste vždyckyna vesnici?) No Benátky je jako polomňesto bilo dříf, no teť už je
64 mňesto. No tak. (Je to teda město, ale žili jste tam tím vesnickým životem?) Nó, no, no, no,
65 no, no. To bilo jako za tím za Benátkama.

66 (Chtěla byste bydlet ve městě? Proč?) Ne, nechťela. Nechťela, f králikárňe bich nechťela
67 bidlet. No. To ne to.

68 (Kde nyní pracujete, žijete?) Teť sem na vesnici, pracuju svoji profesi, co sem se vrátila
69 sem se k ní, tak. (Předtím vlastně Vy jste dělala něco jiného, že jo?) Nó, já sem bila třináct
70 rokú sem bila v domovje dúchocú jako sanitárka. Začínala sem uklízečka, potom sem
71 d'elala, mňela sanitárskej kurs, tak sem šest rokú d'elala sanitárku, takže to je zdravotní
72 sestra. Bilo tam šedesátpjet lidí, no. (Jak jste se k tomu dostala? Tím, že jste se starala o
73 babičku?) No tak už, ta umřela, no a potom diš bili d'eři malí, tak jsem šla nejdřív uklízet
74 na šest hod'in a potom diš Váša šel do školi, tak už sem šla d'elat tu sanitárku. (Jakože to je
75 tedy nejbliže?) Nó, že to bylo to, no, že to bilo nejbliš, no.

76 (Co máte na své práci ráda a co ne?) Sem, sem ráda mezi lidma. No.. (A co ne?) Stávání
77 ráno teť už.

78 (Co děláte ve svém volném čase?) *Pjestuju ribički a domáci zvířata.* (A chodíme spolu na
79 pole.) *Nó.* (Tak mi třeba řekněte, co všechno s těmi zvířátky děláte?) *No, co se d'elá.*
80 *Kocourovi šlapu na vocas, jako fčéra, tátu kousne.* (Anebo co děláte na tom poli, jestli Vás
81 to baví.) *No baví, diť já sem, sem se f tom narodila, no a virústala sem, tak je to takovej*
82 *votpočinek vod toho krámského, práce. Nebo v hospodě práce, tak to je takovej jako*
83 *votpočinek, to póle. Nó. Já sem d'eala, diš sem d'eala babinci, tak sem přijela ráno z noční,*
84 *Váša šel do školi, já sem jela do Benátek na póle taki, naši tam mňeli taki póle. Tagže jako*
85 *tak nějak voreagovat, že človjek nešel spát a bilo tam fajn, že jako to.* (Váša to po vás
86 zdědil.) *No to má po tátovi. Ten mňel ždicki nejdříf musel dobytek žrát a potom teprva sme*
87 *mohli jít mi jíst. Na Vánoce taki mi vždicki tak rán.. už všichni sed'eli umití, učesaní, jo, tak*
88 *nějak jo a každej sed'el tak nějak na to a vono bilo, takle se koukalo na hodini a von né, aš*
89 *diš přišel, tak teprva, no tak to bila. Vánočku máma ud'elala, šest vánoček, jo a neš se*
90 *k tomu došla, tak tam zbili dvje. Protože von si tři vzal dobitku, jo každému kousek jo.*
91 *(smích) Ale dříf to tak bilo, no, dříf. Nejdříf bili ten dobytek a potom teda to. Tže dobytek si*
92 *nedojde, ti si můžeš dojít, pro piť pro fšechno, ale dobytek si nedojde diš to. No, je to to.*
93 *Proto Katka to má taki, že má ráda zvířata nebo něco to. Že jako to.*
94 (Máte nějaký tajný sen /tajné přání?) *Tajnej sen a tajní přání.* (Třeba že byste chtěla koně
95 nebo tak.) *Koňe né, ale chtěla bich se ještě v živoře jednou podívat k móři.* (No tak
96 pojedeme...) *No bi bil, to bil muj sen vždicki, no.*
97 (Zdá se Vám svět teď lepší, nebo horší?) *Notet'misim že je to tak na stejno, že jako to. To,*
98 *dříf bilo málo peňes taki nebo jo. Práce teda bila, jo že se teda d'elalo nebo to, jo. No a to*
99 *je každá doba má svi, no. Každě si musí tím životem projít. To jako. No, diš se d'elat*
100 *nebude, tak nebude nič. Nikdo nič zadarmo nedá. To jako. To se ne to.*
101 (Chtěla byste se podívat někam po České republice nebo po světě?) *No tak to sem bila,*
102 *diť sme bili předvouma rokama na tí Moravje, tak nějak. To jako diž bil Váša malej tak*
103 *sme jezd'ili každej rok na tu dovolenou, já poviam, tak jako to. Máme jižní Čechi projetí,*
104 *tam sme jezd'ili na tu Horní Pjenu nebo něco to. To.* (A to jste teda jezdili úplně všichni,
105 celá rodina?) *Né, to sme jezd'ili s ze švagrama, tátovejma bráchama sme jezd'ili. (Jo,*
106 *s panem Sedláčkem ze zdola.) Hmmm a s tím ze Slaního. Tím sme jezd'ili, to jezd'ilo jako*
107 *diš harant'i bili malí. Tak to se jezd'ilo to, no. Váša bil akorát asi dvakrát třikrát, tže to už*
108 *potom padlo. Šli sme do hospodi, tak to už jako to. Ale bilo sme, tam sme taki mňeli*
109 *zážitki, takle. To sme jezd'ili na Horní Pjenu, to je za Jindřichovim Hracem, jo. A to sme*
110 *mňeli jec. Nejdříf sme jeli na houbi, to už sem mňela řidičák, tak vždicki se jelo dvouma*
111 *autama, protože tam ještě ze Slaního jezd'ili dvje rodini zase, tže nás bilo tech šest rodin,*

112 jo. Takže si jedeme na houbi. No, tak tam bila taková krásná pravotočivá zatáčka a
113 švára, Vašek dolěňí, mi poviá: Hele, mňela si zahnout, takle rowňe, já povidám, no tos
114 mi řek brzo, jo. Marta tam sed'ela, tátu sem vezla, jo. A d'eťi zase jeli z ňekim jinim jo a
115 Marta poviá: „Prosimťe to jí to nemúžeš říct dříf, jo?“ No tak já to sem mňela brzo bilo
116 asi tři roki řidič, tak sem do zatáčki coubala. Povidám Ti, já poám, no dobrí. Potom nás
117 poslali pro pívó. To sme jeli do tí Bistřice, Nová Bistřice nebo jak se to menovalo, třikrát
118 potkali policajťi. Ti já poám, to snad neňi možní, mi jedeme pro pívó. A potom sme jeli na
119 vejlet votamtať, jeli sme do Znojma, podle ti rakouskí hraňice, jo. A tam taki. Tam nás
120 asi třikrát stavjeli. A to bil jeden Sedláček, druhej Sedláček, třetři Sedláček, jo, a diš nás
121 stavjeli potřetři nebo poštvrtí, jo, tak to mi sme jeli prvňi, jo, táta ukazoval, povidá pane
122 bože vi ste ti Sedláčkovi, ne, tak už rači jeťte, prosimvás. Já povidám, tak mi jedeme pro
123 pitomí vokurki, jo, a tam nás za sebou chiťej policajťi. Já poám ale ti poto... To bil
124 takovej mladej kluk, jo a ten bil s toho tak vikulenej, jo, že mu volali prej „Helé, jedou
125 prej tam troje Sedláčkovi, jesi to sou voňi, tak prej je pust“. Já poám to bilo to. A nebo
126 taki to se tam vlastně na řech ribňíkách chitali na pitlačku, jo, ta bila takle na tom na
127 klacku, poám večer, to se muselo spívat při vohínku, jak se d'eá takovej malej vohínek
128 jenom to, sem se nesmňej chitat ribi, jo, tagže dicki ňeco vitáhli a ráno se muselo poviňe
129 zase na houbi. Protože abi to zase vikuchali, abi to zahrabali v lese, abi se to mohlo
130 ud'elat, jo, já poám, Jé. No nás tam vlastně bilo štiri, vosum, ti bilo pjet, třináč, kolem
131 dvaceťi. A to sme na dvouch, na třech vařičích d'elali bramborák z houbama. Sme pekli.
132 Tagže to se ždicki d'elalo všechno pro to, já povidám, já poám, tak to, to jako. (Pod
133 stanem jste tam teda byli?) Pot stanama, no. Pot stanama. No ale já, mňe každej rok se
134 ňeco kupovalo. Buť se kupoval spacák novej, sme tenkrát mňeli prvňi pučenej stan,
135 všechno pučení, jo, a to se kupoval spacák prvňi ro...pže mňe bila zima, jo, druhej rok se
136 kupovala deka a Váša vlasně diž bil prvňe, tak bil f tom, ve fusaku, místo ve f tom, tak bil
137 ve fusaku tenkrát. Já povidám to... A diš sme bili tajdlenc ná.. Příhrazí... né, Příhazí to
138 bili, za Mladou Boleslaví. Née, jag bil Olda, Roskoš. Tak tam bila Dáša s náma. A to sme
139 zase, Jitka mňela prašská teplotu, tak to se jelo domu, jo. Táto mňe Vášou ves taki domu,
140 pže ten tam brečel, nechťel tam bejt, tomu bilo vlastně dva a půl roku. A ti vařili
141 brambori a tudle Dáša si na to spomňela jak připálili Magdou brambori. Na tom. Já
142 poám tak jako to. No a naposlet sme vlastně bili na pořádní f tom jednaosumdesátim, jak
143 sme bili na Slovensku. Ťech... no, jak ta přehrada velká. Nahóre, Liptofská Mara. A to
144 právjé sme přijeli vono to, to bilo nejvíc vodi ve Lhoře, jako je teť. To bilo ještě víc. Tak
145 to už je snat fšechno, né?

146 (Je něco, co byste ve svém životě změnila?) *Asi nic, asi nic.*

TEXT 5

Učitelka v důchodu, 66 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *No bidleli sme tadi f Sudovje Hlavně, tam, před
3 bitofkou, co teťka bidli starostka. Tak to je můj rodní dům, já sem se i tadi f Sudovje Hlavně
4 narodila. No mám dvje mlačí sestri, a jinak... Nebili rodiče přísní, vona mi sme to náak tak
5 nepotřebovali, docela sme poslouchali, no a... ešče něco dalšího? (Třeba jak jste si hráli a
6 tak?) No hráli sme si hodně, hráli sme si s panenkama, mňeli sme krabici, f tom hadříčki,
7 panenku, pak sme hráli takoví ňeakí míčoví hri, nejdříve na koňička, to bila cihla a do toho
8 se strefovalo jako z dálki míčem. No pak sme hráli vibíjenou, hodně no a potom uš volejbal,
9 gdiš sme bili starší. No. (Tady někde bylo hřiště?) Tadi bilo hřiště tam jak je teťka hřiště,
10 tak tam sme choďili hrát, jenomže tam to nebilo takle upravení, jako je to teťka, no.*
11 (Chodilas do mateřské školy? Kam?) *Choďila sem do mateřské školki, tadi bila jak je
12 obecňi úrat, tak tadi bila mateřská školka. Ale mislim jenom asi jako přetškolňi, protože
13 přet tīm ješče ta školka nebila. (Vodila Tě tam maminka?) No tak, asi ze začátku mňe
14 vodila, pak, tohle si ňeak tak moc nepamatuju, ale asi sem to zvládla sama, protože mi sme
15 f poptaťe bidleli naproťi.*
16 (Kam jsi chodila na základní školu?) *Na základňi školu do prvňiho aš pátího ročňiku sem
17 choďila do Kostelňiho Hlavna, a šest aš osum do Staré Boleslavi. (Pamatuješ si odtud
18 nějaké zážitky?) Ňejakí zážitki... jó, to si pamatuju, dříve bilo hodně sňehu za našeho...
19 pardon, muj mobil... (přerušeno telefonním hovorem a příchodem dcery) Tak já se ješče
20 vismrkám, aťi do toho nefrkám... Jó, na ten zážitek, no, tak si pamatuju, že bilo hodně
21 sňehu á že sme vždicki přišli domu v zimňe mokří, protože nás kluci strkali do těch struch
22 tam a neš sme se vždicki vihrabali a bilo to vždicki strašně fajn. Tak to bio takoví heskí.*
23 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Ježiš, průšvih ňeákej? Jo!
24 Jednou sem dostala poznámku, jedu jedinou za život, mm že dávám opisovat domácí
25 cvičeňi. A já sem s toho tenkrát se to hodnotilo úplně jinak, že jako prostě poznámka, jako
26 poznámka a já sem s toho bila špatná a asi tejden sem to doma neřekla. No. (A nebyl
27 z toho, že jsi to neřekla ješče jeden průšvih doma?) Nebil, né. S toho nebilo vůbec ňic, to já
28 sem, já sem prostě to považovala, jako že sem dostala poznámku, no. (Já jsem nikdy
29 žádnou nedostala.) No vidíš to, no tagže dovedeš asi pochopit, co to se mnou uďealo, gdiš
30 sem tu poznámku, ešče nota bene takovouhle.*

31 (S čím vším jsi musela doma pomáhat?) *Se vším. Se vším, tagže chod'ili sme králikúm na*
32 *trávu, mňeli sme ofce a kozi, tagže do smrti nezapomenu, jak sme nosili takoví ti veliki*
33 *koše, přidáváki, jak se tomu říkalo, plní nejruznejšího zeleního, tagže to sme museli krmit,*
34 *museli sme zametat dvúr, no v domácnosti to bil nepsanej zákon, že sme mamince*
35 *pomáhali, protože vona chod'ila na pole, tagže sme docela mmm, docela brzo umňeli vařit,*
36 *nó, tak s tím dletím, prostě f tom hospodářství a v domácnosti, no. (Očekávala jsem, že*
37 *řekneš na póle.) A já jsem řekla na pole? Víš co, to se ve mňe pere ta určitá vzd'elanost a*
38 *(smích) no, no...*

39 (Co dělali Tvoji rodiče? Kde pracovali, kde trávili volní čas?) *No, no pracovali, nejdříve*
40 *soukromně hospodařili, no a potom po založení družstva fstoupili do družstva, tatínek tam*
41 *pracoval, jako skupinář se tehdi říkalo jako rostlinář asi, maminka nejdříve tadi, mm se*
42 *chovali slepice, tagže bila f tí slepičárně, a potom chod'ila na pole. Á... no vidíš, zase pole.*
43 *(smích) Á jinak vlastně až do důchodu pracovali v družstvu, no. A moc volního času*
44 *nemňeli, f počtaře bili asi dvakrát od družstva, se tehdi jezd'ilo na ti rekreace er ó há, ale*
45 *jinak jako, voňi spíš si trošku otpočinuli v zimně, gdiš tedi se na to pole nechod'ilo, no.*

46 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce). *Nó, samozřejmě Vánoce,*
47 *Velikonoce, tadi se slavila pouť, posvícení, máje ešte bili takoví, to se tehdi tak, m a jinak*
48 *sme se scházivali celá rodina témněř na svátky a narozeňini všech. (A jak se slavili ty*
49 *svátky? Jako dnes?) Nó, řekla bich že Vánoce jako dneska jenom nebilo tolik dárků, á*
50 *Velikonoce, mm Velikonoce, já sem bila v dobje, gdi, nebo dospívála sem v dobje, gdi*
51 *nebili Velikonoce volno na Zelenej čtvrtěk, Velkej pátek, Bílou sobotu, bilo jenom to*
52 *pondělí, Velikonoční, a potom se vlastně ještě šlo do práce, to bila takzvaná pracovňi*
53 *sobota, no, tagže mi sme jako d'eti to velice řešce nesli, že se nechod'ilo, nemohlo chod'it*
54 *tolik řehtat, jenom aš votpoledne, protže se šlo do školi. Ale jinak se Velikonoce slavili asi*
55 *tak jako se slavjej tetka. (Ještě se každého ptám na smysl Barbor...) No, já sem slišela, že*
56 *něgdé chod'ili Lucki, a něgde chod'ili Barbori, no a že chod'ili, abi se podřivali, jestli*
57 *hospodiňki už maj před Vánocemi pořádně jako uklizeno. No, ale to bilo jako to původňi, a*
58 *to sem jenom slišela, to sem nigde nevičetla, nevím, jestli je to něgde zapsaní, no a ti*
59 *hospodiňki prostě mňeli mít už od začátku prosince uklizeno, abi potom mohli napíc a*
60 *mohli se slavit Vánoce. No a pak se to tak neak přeneslo aš na to, že teda Barbori*
61 *obdarovávají d'eti, jako Mikuláš a čert a and'el.*

62 (Pamatuješ si nějaké zážitky ze střední školy?) *Na gymnázijum sem chod'ila do Brandísa*
63 *nad Labem a to bila nejhesčí doba mího života. Mi sme tam mňeli takovou přima*
64 *kamaráckou třídu no a, mm tak, tak ti čtíři roki to bil takoví nejhesčí zážitek, no já nevím,*

65 *nevim teť nič konkrétneho treba, ale, jezdívalo se tenkrát na brigádi, na chmel, tam bilo*
66 *moc heski, vid'elali sme si ňeakí peňíze, celou dobu sme tam dumali za co to utraťíme, pak*
67 *se to utraťilo strašne richle, protože toho ňigdi nebilo moc, ale to jako to bil heskí zážitek á*
68 *ešće si dovolím říct, že mñe gymnázijum pro život a pro můj učitelскеj život připravilo líp,*
69 *neš pedagogická fakulta. Prostě takovej ten záklat toho klasického vzd'elání tehdi sme tam,*
70 *jenomže já sem maturovala v roce devatenáct šedesátři, to je taki fčera, že jo.*

71 *(Kam jsi chodila na vysokou školu?) Tagže mi sme bili, na gymnáziju sme bili nejdříve*
72 *jedenáctiletá střední škola, pak sme bili dvanáctiletá střední škola a pak sme bili střední*
73 *fšeobecne vzd'elávací škola. Pak sem ud'eala přijímački na pedagogickou fakultu, ale to že*
74 *to bil dříve pedagogický institut v Brandise nad Labem a pak sme se spojili s pražskou*
75 *pedagogickou fakultou, eh v Retigofce á to už bila teda pedagogická fakulta Univerziti*
76 *Karlovi. (Jakou jsi měla aprobaci?) Aprobaci sem mñela čeština ruština, protože tehdi já*
77 *sem d'elala už dříve soukromně němčinu, ale žádná aprobace nebo žádní cizí jazyk tehdi*
78 *nebil otevřen, tagže sem mñela češtinu ruštinu, no a pak sem tu němčinu použila po roce*
79 *osumdesát devjet, tagže potom sem učila a gdiš narás se přestala učit ruština, tak češtinu*
80 *němčinu.*

81 *(Chodila jsi na taneční zábavy?) Chod'ila, skoro na fšechni, nó. Chod'ili sme, jako holki*
82 *sme jezd'ili dó Staré Boleslavi, tam bili ned'elní otpolední čaje, no a jinak sem chod'ila tadi*
83 *a f okolí. Tak líbilo se mi to. Ráda sem tancovala, no a, a mm, protože sem se seznámila*
84 *s mím manželem, tagže sme potom chod'ili spolu, no.*

85 *(Jak jsi se seznámila se svým mužem?) Nó, tak mi sme se znali vlastně od malička, protože*
86 *on pochází tadi, i tadi se narodil v Hlavne jako já, a f počtaťe bil jenom o tři mñesíce*
87 *starší než já, tagže sme se znali, no á gdiš mluvil vo těch Velikonocích, to sem mu ňigdi*
88 *nevotpusťila, jednou jako Jidáš mñe dal tím prú, prouťím tak přez ruku, že sem mu to ješće*
89 *jako vdaná vičítala.*

90 *(Bydlela jsi vždycky na vesnici?) Ano.*

91 *(Chtěla bys bydlet ve městě? Napadlo tě to někdy?) Ne, ne, nenapadlo, mñe se vždicki na tí*
92 *vesnici líbilo a tagže ňigdi sem do mñesta nechťela. (Proč?) No protože se mi na tí vesnici*
93 *víc líbilo, no, no. Nedovedla sem si to aňi f tom mñestě ňeak přectavit. Tam třeba, tam*
94 *třeba diš se blížili prázňini, tak holki z Brandejsa říkali: „Jé, zase se budeme muset válet u*
95 *Labe, to bude nuda.“ Tadi v živoťe nuda nebila, tadi bila pořát ňeaká práce a něco se d'elo*
96 *f tí vesnici, tagže jako.*

97 *(Kde nyní pracuješ?) Tet' sem v dúchodu. (A kde jsi pracovala?) No, učila sem na základní*
98 *škole v Dolním Slivně, coš je devjet kilometrú tadi na severu ocuť, mm, nejdříve jako*

99 učitelka, později deset let jako ředitelka. A potom sem přešla na základní školu do Staré
100 Boleslavi, otkud' sem šla do důchodu.

101 (Co jsi měla na své práci ráda a co ne?) *Jé, já ne, no, já sem, já sem se s tím tam ňeak*
102 *narodila, tagže sem mňela ráda ti d'eti, já bez nich sem si nedokázala ten svůj život moc*
103 *přectavit, no. A co sem nemňela ráda? Já aňi snat nevím. Jano, co sem nemňela ráda?*
104 *(dcera: Mi sme to nemňeli rád'i, že je máma učitelka.) Jó, že je máma učitelka, no.*
105 *(dcera: Žádní prázňini, furt pod dohledem.)*

106 (A co máš ráda na tom, že jsi v důchodu? A co naopak ne?) *Jako na tom důchocovství?*
107 *No, no jo, tak, ach, f poctate si, f poctate si múžu d'elat co chci. Mám spoustu volního*
108 *času, se kterim ňegdi vůbec nevím, co, tagže, tagže si pořát hledám ňejakou práci, abich*
109 *jako se zabavila, a hlavně teda taki proto, že sem zůstala sama, diš sem ovdovjela. No,*
110 *tagže píšu kroniku, no a ňeco pro ten obecňi úřat ňegdi a takhle, no.*

111 (Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) *No to vůbec nevím, tajnej sen, no tak abisme bili*
112 *fšichňi zdraví, no.*

113 (Zdá se Vám svět teď lepší, nebo horší?) *No, já vůbec nevím, jesli je horší nebo lepší.*
114 *Jako oproti mímu mlád'i třeba? Nebo ňeak takhle? No tak, teť je mnohem víc možností,*
115 *no. Třeba cestování, jaziki, tohle fšecker, mi sme bili takoví sešňerovaní, tagže skoro bich*
116 *řekla, že to je lepší, na druhou stranu zase jako takovej ten takzvanej blahobit asi moc tag*
117 *dobrej neňi, no, úplně.*

118 (Chtěla by ses podívat někam po České republice nebo po světě?) *To aňi ne, já chodim*
119 *ráda na dlouhej bjech, na houbi, na borůfki, a ňigdi sem tak jako moc po tom cestování*
120 *netoužila, no.*

121 (Je něco, co bys ve svém životě změnila?) *Nó, gdibi to šlo, rači to nebudu říkat, abich*
122 *nebrečela, no.*

Střední generace

TEXT 6

Podnikatel, 48 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství. Kdes bydlel, kams chodil do školky, kolik jsi měl
2 sourozenců a tak.) *Hmm, tak ve Dřízech, do školki ve Dřízech, ségru.* (Prosím Tě celou
3 větou...) *Do školki sem chodil ve Dřízech. Tam už školka neňi teť, tam je jiná postavená.*
4 *Sourozence sestru starší vo dva roki. Do dneška vicházíme ze ségrou.* (Byli rodiče přísní?)
5 *Přísní, táta hodně. Nó tak, eee, ségra, gdiš začala nejdříf, tak tu sem dicki vomejval, gdiš*
6 *vomdlela, gdiš jí táta seřezal. Eee, mñe taki dicki seřezal, táta. Jednou se do mñe netrefil,*
7 *tak kopnul tetku. Ta chodila pak púl roku vo berlích, tagže jako to bila spartánská výchova,*
8 *proto já sví d'eťi, ještě sem aňi jednou neuhodil, vono to dicki bejvá vo generaci. Tagže*
9 *moje d'eťi zase budou mlátit svoje d'eťi.* (A Ty to budeš hlídat.) *Nó.* (Jak jste si hráli
10 s kamarády nebo se sestrou?) *Ze ségrou vůbec skoro, akorát s kámošema. To bila taková*
11 *parta.* (Kam jste chodili, co jste dělali?) *Jako d'eťi? No tak na louki, na pole, jak to bilo na*
12 *vesňici.* (Na co jste si třeba hráli?) *Já nevím, valná hromada. To se ždicki někdo lehne, pak*
13 *na něj naskáče třeba deset lidí. Z holkama na doktora, že jo.*
14 (Do mateřské školy jsi teda chodil ve Dřízech?) *Hmm. Pješki, no. Maminka mñe tam*
15 *vodila.* (Dostával jsi svačinku?) *To bila čokoláda a rohlík. To bila moje nejoblíbenější.*
16 (Kam jsi chodil na základní školu?) *Na základní do Dřís. Do pátí třídi a pak do Všetat, tam*
17 *bilo vot šestí do devátí.* (Jak ses tam dostával?) *Do Dřís pješki a do Všetat přez léto na*
18 *kole nebo léto, gdiš bilo pjekñe na kole, a jinak autobusem.*
19 (Pamatuješ si nějaký průšvih ze školy?) *Nevím, tam aňi žádnéj ne, akorát že sme d'eali*
20 *takovej smñenej opchot, tak mi zabavili nože, sem mñeñil za prstínki, že jo. Nó. A jinak*
21 *jako sem bil takovej prospješnej spíš.*
22 (S čím vším jsi musel doma pomáhat?) *No tak hlavñe na poli, na zahrad'e teda. Kuli tomu*
23 *bili nejvječí boje doma. A no spíš to pole. Nejvíc teda.* (Co všechno?) *Nó všechni práce.*
24 *Cibule, řekvička, tragédie. Proto do dneška g zahrad'e mám takovej octup.*
25 (Kde pracovali Tvoji rodiče?) *Máma, ta jezdila na kole do práce, ta dělala ve vískumáku,*
26 *jako v laboratoři jako mila ti skumafki. F Ofčárech, tam skoumali křečky a slepice. A táta*
27 *rozvážel chleba a pak d'eal u silñic, no v zimñe vlastñe uklízeli silñice, v lé'e sekali škarpi*
28 *traktorem.*
29 (Jak jste trávili volný čas?) *Jó, ??? a hori. Tatri, Jeseňiki, to sme jezdili často, nó.*

30 (Jaké všechny svátky jste slavili?) *No tak Vánoce, gdiš sem bil malej tak i narozeňini, pak*
31 *vot tech patnácti, to uš sem doma na narozeňini aňi nebejval, sem bil s kamarádama. To*
32 *spíš ti Vánoce no. (Velikonoce?) Ee (Barbory?) Hmm, nó, gdiš sem bil malej. (Na*
33 *Mikuláše jsi chodil?) Ne. (A chodil k Tobě Mikuláš?) Hmmm, to aňi nevim. Já misim, že*
34 *ne.*

35 (Kam jsi chodil na střední školu nebo na učiliště?) *Na učňák sem choďil do Tosu do*
36 *Čelákovic, protože zrovna sme se z našima nebavili, tak sem si hledal viučení sám, tagže*
37 *sem šel do Tosu do Čelákovic. Původně na eletrikáře, ale pak mňe šoupli na zámečňika a*
38 *to se vlastně naši dovjed'eli aš f pololetí, čím se učim. (Pamatuješ si odtud nějaké zážitky?)*
39 *Nó tak vesmňes bili takoví prů*eri, no. Na chmelu bil průser, že sme jeli druhej den domu.*
40 (Co jste udělali?) *No tak na chmelu, tam ud'elali kukluksklan, tagže tam kluka odvezli*
41 *záchrankou. Tagže skončil chmel, vodvezli nás domu. To sme mňeli povolení kouřeňi f*
42 *učňáku, pak jako sme nechod'ili do učeňi. (Kam jste třeba chodili za školu?) Na pivo. (Na*
43 *pivo nebo na pivo?) Na pivo (smích). A to bilo dobrí, no. Učňák. S prospjechem teda.*

44 (Chodil jsi na taneční zábavy?) *Ano. (Kam?) Dřisi, pak sme jezd'ili na čaje do Přívor. (Na*
45 *čaje?) Hmm, to bila jako živá kapela, tomu se říkalo čaje. Kalhoti, jenže to vesmňes bili*
46 *gdiš sem choďil já nealkoholickí, tagže to hlídali, že jo. Nó a fšude vokolí. Tuřice, Pod*
47 *Lípama. To bili taki jako živá kapela. No a pak koncerti, třeba Katapult sme jezd'ili do*
48 *Nimburka a tak, no.*

49 (Jak ses seznámil se svou ženou?) *Na zábavje ve Dřízech. (Jak?) No spal sem u stolu a*
50 *manželka mňe přišla zbud'it, teda niňi manželka, mňe přišla zbud'it, jestli si pudu*
51 *zatancovat.*

52 (Bydlíš celý život na vesnici, chtěl bys bydlet ve městě?) *Ne. (Proč?) Kuli parkováňi auta.*
53 *Že takle přijedu domu a vždicki mám místo na parkováňi. (Do Hlavna ses přestěhoval se*
54 *ženou?) Né, za ženou. (Kde pracuješ?) Soukromně, autodoprava, zemňi práce. Štiri, mňel*
55 *sem deset zamňestnancú přet třema rokama, rospust'il sem to, a tet' mám pjet*
56 *zamňestnancú. (Co třeba děláš?) No tak autodoprava, no rozvážej cihli f Počápech. To*
57 *mám šoférku na návjesu a řid'iče. Tet' mám zamňestnaního sinátora a dva lid'i, g bagru na*
58 *ručňi práce.*

59 (Co máš na své práci rád?) *Že d'eláme venku. (A co ne?) Na práci? (Na své práci.) Nó,*
60 *v zimně gdiš mrzne, tak že se ned'elá.*

61 (Co děláš ve svém volném čase?) *Ve svim volnim čase koukám na televizi nebo sem u*
62 *Sedláčka v hospod'e.*

63 (Máš nějaký tajný sen?) *Hmm, aňi ne. (Třeba se někam podívat? Po svjetě, po republice?)*
 64 *Poprvně u moře sem bil přet asi osma rokama, gdiš sem vihrál zájest. Nebo přet deseti.*
 65 (Kde, jak, proč?) *No sme tadi tankovali, sem jezdil f plzeňským pivovaru, sme tam*
 66 *tankovali u benzínki a vihrál sem zájest do Tunisu, tak to sem vlastně bil poprvně u móře.*
 67 *A jinak sme jezdili do Bulharska, tagže ňikam do cizini mňe to netáhne. (A po republice?)*
 68 *Jó, to rád jezdím v léte do kepmu. Bil sem dvakrát v Sobjeslavi, jako hlavně jižní Čechi,*
 69 *no.*
 70 (Zdá se Ti teď svět lepší nebo horší?) *Dříf sem o tom tak neuvažoval, spíš tet' se mi zdá*
 71 *lepší. Protože dřívávjejc nás zastavovali furt policajti, sme mňeli prú*eri. (V práci?) Né,*
 72 *jako na zábavách a tak. (Změnil bys něco ve svém životě?) Nó, váhu. (smích) Né, aňi tak*
 73 *nó... Co bich zmňeňil? Snad aňi ňic bich nemňeňil.*

TEXT 7

Učitelka ve školce, 35 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
 2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Tak celí d'ectví sem bidlela f Sudovje Hlavně,*
 3 *z rodičema, mámou tátou a ze sestrou Jitkou. Rodiče bili přísní, to už viplívá s toho, že*
 4 *máma bila učitelka, že jo, to uš sem tam řikala a, nebo přísní, mňeli nás rád'i, ale prost'e*
 5 *vichovávali nás příšnejc, bich řekla. Na můj fkus prost'e sme mňeli příšnější výchovu, á jinak*
 6 *sme mňeli d'ectví moc heskí, mňeli sme tadi ve Hlavně i babičku a tetu, kteří sme často*
 7 *navštěvovali, a é, ještě tadi bidlí sestřeňice a s rodiči, mi sme tadi velká rozvjetvená*
 8 *rodina, která se stíkala a hráli sme si spolu a mňeli sme spolu spoustu zážitků. (Jak jste si*
 9 *třeba hráli?) Mislim si, že sme si hodně rozvijeli fantaziji, tím že sme u babički na zahrad'e*
 10 *třeba si hráli na ňeakí králofství, é, proskoumávali sme tadi okolí Hlavna, é, ve skále, tam*
 11 *sme si hráli, chodili sme spolu bruslit, fčeckí společní zážitki, na ulici sme si hráli hodně,*
 12 *vibíjenou, takle, sportovali sme, no.*
 13 (Chodila jsi do mateřské školy?) *Chodila, do Kostelního Hlavna. (Vodila Tě tam*
 14 *maminka? Nebo jak ses tam dopravovala?) S mámou. (Pěšky?) Pje, autem, protože máma*
 15 *jezdila do Mečeříže nebo do Slivna autem, tagže asis mňe tam vozila autem, vit'?*
 16 *(maminka: Nó, no, no.)*
 17 (Kam jsi chodila na základní školu?) *Na základní školu dó čtvrtí třídi do Kostelního*
 18 *Hlavna a potom do Starí Boleslavi. (Pamatuješ si odtud nějaké zážitky?) É, ze základní*
 19 *školi z Kostelního Hlavna? (Třeba.) No, dicki sme bili pjekná parta a bavíme se do dneška.*
 20 *Tagže vlastně s t'ema holkama, co sme virústali, nastoupili sme do školki, bidleli sme ve*

21 stejní ulici, tak do dneška sme kamarátky. A jako rodině se navštěvujeme a jezdíme na
22 dovolení. Tagže ti zážitky spolu souvisejí, ale jako konkrétní zážitek? Konkrétní zážitek...mi
23 sme chodili do stejního oddílu turistického, kterej vedl Karel Súra, tagže tam sme mňeli taki
24 spoustu zážitků, jezdili sme na tábory, ale jako konkrétní mne teda nenapadá. Pak to
25 vlastně první lásky, diskotéky. (maminka: Kouřili v malinách.) Nó... (smích)

26 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) Ze školi né, to sem snat žádnéj
27 průšvih nemňela, z domova, no asi diš nám bilo patnác nebo šesnác, a naši mne nechťeli
28 nikam pustit, tagže sme jakobi odešli stanovat pouhých tajdle tři kilometri do Koňetop
29 k jezeru, tagže to bilo jako že sem odešla na zapřenou. Misim, že tátovi sem řekla, že máma
30 mne pustila, mámne že táta, já nevím už jak to bilo, no. Ale jinak žádnéj průšvih sem
31 nemňela.

32 (S čím všim jsi musela doma pomáhat?) Se všim. Ďelali sme i na zahradě. Pjestovali sme
33 řekvičku á pomáhali sme i u babičky, tagže neegzistovaló, že bisme prostě nepomáhali. A
34 diš už sme nešli na tu zahradu, tak zase sme doma museli, já nevím, připravit nějakou
35 jednoduší večeři, jinak se všim. S úklidem... (Nějaké zvířectvo měli jste?) Mňeli sme, mňeli
36 sme vdicki kočku, hee, milovanou, našeho miláčka, máma mňela králíky, slepice, pak sme
37 mňeli i opčas kozů, vjetnamský prac, prasata, ribičky. Babička mňela i prase. Jinak snat
38 nič, no. Králíci, jako na vesnici.

39 (Co dělali Tvoji rodiče? Kde pracovali, kde trávili volný čas?) Máma pracovala jako
40 ředitelka v Dolním Slivně, pak jako učitelka ve Starí Boleslavi a táta celej život f tosu, jako
41 kovomodelář. A gde trávili volní čas, já bich řekla, že spíš pomahali právje svým rodičům
42 na ti zahradě, tagže svůj volní čas vjenovali buťto nám, to s náma hráli třeba karti, nebo
43 jezdili sme i na dovolenou, v léte, ale... (Kam jste třeba jezdili?) Jezdili sme hodně pot
44 stan zase s rodinou jako z máminou sestrou á zase vod Ládě Marečkovího jako z bratrem, i
45 třeba tři štiři rodině sme jeli na dovolenou. Á pot stan nebo na chat, do chati, no a tak d'ěti
46 sme si tam hráli, rodiče zase si tam užívali, chodili sme plavat, no a ... tam sme jezdili
47 rádě.

48 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce.) Fšecki svátky, co sou tadi tradiční ve
49 Hlavně, tagžé úplně fšecki. Vánoce, Velikonoce, Barbori, pout', posvícení, čarodejnice...
50 (Jak se to slaví?) Jak sme to slavili? Vždicki sme určité nějak vizdobili dům, protože máma
51 má ráda kitky, tagže sme vždicki vizdobili určité kitkama, na Velikonoce že jo vajíčkama,
52 na Vánoce adventní vjence, pekli sme cukroví, mm, na čarodejnice to sme se dicki
53 zúčastňovali toho průvodu nahoře ve skále, co sem tam ještě zmiňovala za svátek?
54 (Mikuláš, Barbory) Mikuláš, Barbori, jako holky sme chodili za Barbori sami, tagže sme se

55 převlíkali á to vlastně se tadi předává z generace na generaci, a jako čertí, to sme se
56 vždicki na ně jenom těšili anebo sme ti kluki, už jako starší, doprovázeli, gdiš šli ten průvot
57 po opci nebo po vesnici. (Každého se ptám, co je smyslem Barbor, řekneš mi k tomu
58 něco?) Co je smislem Barbor? Já tím že teťko ještě učim ve školce, tak dicki to d'etem
59 říkáme, že sou to takov, takoví předvoj Mikuláše a čerta, no a že je to teda oslava
60 Barborek, a jakó, mm, vlastně že maj taki za úkol přijít k těm d'etem a pohrozit jim jakože
61 abi se teda chovali slušně. No ale sou to takoví hodnější teti Mikuláše a čerta. Ale jako
62 smisl úplně, f čem je...

63 (Kam jsi chodila na střední školu a jaké si odtud pamatuješ zážitky?) Na střední školu sem
64 chodila na gymnázium do Brandísa, á ehm, tam mám taki heské spomínki, zase tam sme si
65 vitvořili partu hned první den snat co sme tam nastoupili. A dodneška se zase kamarádíme.
66 Tagže já mám přátele jak z, vod mateřské školki, základní školi, é, základní školi ve Stari
67 Boleslavi, tak střední školi v Brandejse. Hodně často spomínáme z holkama na hori, gdiš
68 sme jezdili, jak sme tam vařili, jak nigdo nemňel nič k jídlu a mi sme si tahli ze Hlavna
69 brambori, a jak sme mňeli sestavenej jídelníček, a škvarkovou pomazánku. No tak asi na to
70 a jak, co sme tam d'eali za soutěže a za blbosti, no.

71 (Chodila jsi na taneční zábavy, nebo chodíš ještě?) Chodila a chodím. (Kam, jak, s kým...)
72 Nejčastěji teda do Hlavna, protože jich tadi máme hodně, ee, k těm tradicím se tadi váže
73 pouťová zábava, posvícencká, tři plesi, misliveckí, zahrátkářské a hasické, tagže se snažíme
74 určité nějakí z nich nafštvit. Ale jinak, ee, nenafštevju nigde zábavi nebo diskotéki, plesi.
75 (A dřív jsi chodila s kamarádkami?) Nó, jako svobodná sme nafštevov, chodili na
76 diskotéki, to sme chodili taki do Brandísa, do Liblic, do Lhoti, do Dřís, tadi vlastně
77 v blízkim okolí.

78 (Jak ses seznámila se svým mužem?) Se svým mužem sem se seznámila na diskotéce. (A
79 řekneš mi k tomu něco bližšího?) Na diskot, nó, tak my sme, tím že sme prostě bili dicki
80 taková ta vesnická parta, kluci, holki, jedna rodina, tak, é, sme přišli zase do další vesnice,
81 gde tam to bilo obdobně, no a skamarádili sme se, no a tam vznikali vlastně teda jako
82 první láski. A tam sem se teda seznámila z manželem, úplně neviňe, na diskotéce při tanci,
83 a pak s toho teda viplinulo, že sme se vzali. Čekali sme rodinu a, bilo to.

84 (Bydlela jsi vždycky na vesnici?) Dicki na vesnici.

85 (Chtěla bys bydlet ve městě? Proč?) Dicki sem si mislela že jó, že spíš mi, spíš budu rači
86 bidlet možná ve mňesťe, ale pak diž, é, vlastně už sme teda řešili bidlení z manželem, tak
87 sem zjistila, diš sme hledali domi jako ve vedlejších vesnicích, že vlastně si nedovedu
88 přectavit bidlet jinde. Jó, že se mi tadi líbí, že, mm, bich nechtěla bidlet jinde. Natoš ve

89 *mňesťe. Tagže mi to tadi vihovuje. Určíte, chibjela bi mi zahrada, protože sem na ňi bila*
90 *zviklá, prostě dům á, é, jako ta sounáležitost mezi lidmi. Prostě gdiš tadi vídeme ven, tak*
91 *než dojdou s Kožeš, vod baráku ke Kožešnickí, tak potkáš deset lidí, s každím pohovoříš, což*
92 *f tom mňesťe tak neňí.*

93 (Kde nyní pracuješ?) *Pracuju v mateřské školce f Kostelním Hlavně jako učitelka.*

94 (Co máš na své práci ráda a co ne?) *Mám ráda práci z d'etma, é, i mňe nevaďí komunikace*
95 *z rodiči, i vzhledem k tomu, že se tadi všichňi známe, á co mňe nebaví... (maminka: Psát*
96 *pláni.) Nebaví mňe papírování, ale jinak jako na tí práci mňe nič jiního nevaďí. No, nebaví*
97 *mňe okolo, ta birokracie, ale jinak mňe nič...*

98 (Co děláš ve svém volném čase?) *Ve svom volnim čase jsem ještě kulturní referentkou f*
99 *Sudovje Hlavně, tagže spolupřádáme, spolupřádám veškeré akce, které se tíkají, které*
100 *sou ve vesňici, hraju d'ivadlo, chodím cvičit. (Kam chodíš?) Do Kostelního Hlavna, teť*
101 *momentálně teda frčí zumba, tagže chodíme na zumbu z holkama, no a mám spoustu*
102 *kamarádek, tagže se s nimi nafšťevujeme.*

103 (Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) *Taky asi abisme bili fšichňi zdraví a abi to takle bilo,*
104 *jak to je.*

105 (Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) *Mňe to jenom přide voproťi d'ectví anebo co sem*
106 *vňímala jako rodiče, tagže mi to máme takoví uspječaní. Přide mi, že prostě naši přišli f*
107 *púl štvrtí domú, idiš třeba šli k tí babičce nebo doma na po, na zahradu, tagže jako*
108 *všecko bilo takoví pomalejší a, a klidnější a jakobi f tomhle smislu lepší. Že teť je to*
109 *všecko hektickí, uspječaní, takovej chaos, no.*

110 (Chtěla by ses podívat někam po České republice nebo po světě? A kde jsi všude byla?)
111 *No zase úplně taková cestovatelka nejsem, nebo netoužila bich se někam podívat, nevaďí*
112 *mi to, é, nevaďilo mi někam jezdit, to říkám, že d'etí po mňe nejsou, protože gdiš teťko*
113 *jedou na tábor, tak dvacetkrát volaj, to mňe nevaďilo, ale zase že bich to vihledávala, to*
114 *né. Jinak jako nejdál sem bila asi v Řecku, v Německu a jinak tadi prostě po Čechách,*
115 *třeba na dovolení, ale úplně visnění přání jako nemám žádní.*

116 (Je něco, co bys ve svém životě změnila?) *Asi ne.*

TEXT 8

Automechanik, 42 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Pocházim ze Sudova Hlavna a bidleli sme u*
3 *babičky u zastáfkí. Ehm, rodiče přísní asi moc nebili, jelikoš sem, jelikoš sem é žil z mámou,*

4 jako malí kluk, a vesmňes nás mňela pak na starosti babička. Tagže sem bil ve stiku ze
5 starší sestrou, která je vo ňeakích sedum let starší. Hráli sme si zhruba tak, že sestra mňela
6 jiní zájmi než já samozřejmňe. Ohledňe, ohledňe vjeku, ale s kamarádama samozřejmňe
7 sme, diž bil čas, viráželi na, na hřiště. (Tam jste hráli třeba fotbal?) Fodbal, anebo se jeli
8 koupat. (Kam jste se jezdili koupat?) Do Koňetop, do Lhoti.

9 (Chodil jsi do mateřské školy? Kam?) Mateřskou školu sme pro, zažili v místní vesnici, gde
10 bila u národního víboru. (Takže jsi chodil pěšky?) Pješki, anebo mňe tam voďila babička.

11 (Kam jsi chodil na základní školu?) Základní školu jsem prod'al f Kostelním Hlavňe, vot
12 první třídi tuším do pjetki. Potom sme dojížd'eli do Starí Boleslavi.

13 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) Průšvich, průšvich, tam bil
14 ňákej průšvich zhruba, gdiš sme bili starší, že sme tam rozbili snad vokno, co si pamatuju,
15 snat u vchodovejch dveří, jak sme se strkali. Každěj povišoval, že jo, gdo choďil do první
16 třídi bil bažant, gdiš choďila do štvrtí, tak uš to bil mazáček, tagže sme se tam strkali a
17 rozbili sme vokno a skončili sme v říd'itelňe, samozřejmňe, že jo. Tagže se to pak řešilo
18 přez rodiče a tak dále. (Z domova si nějaký průšvih pamatuješ?) Nó, tak doma, doma
19 určité průšvich taki bil, že jo. (smích) Ňéakej, co sme vivedli, že jo, já nevím, no, tak lechčí
20 (přítelkyně: Jó, z Dušanem, jen to řekňi.) Jó, z Dušanem, samozřejmňe. Nó, mi sme
21 vivád'eli takoví blbosti, jako no, co sme to vivád'eli vůbec. (přítelkyně: ... ho seřezala.) É,
22 za prvé, že sme nechodili fčas domu, to je jasní, ale za druhí diš uš sme bili f tom vjeku, gdi
23 nás, gdi nás no mmm, gdi nás tolik rodiče nehlídali, tagže sme si doma domluvili ňákou
24 schúsku a virazili sme do terénu, že jo no a co čert necht'el, tak sme si sedli do čekárni, že
25 jo, tam sme pochopili vot starších, jak se vjeci maj, no a viráželi sme s ňima, řekli sme
26 doma, že jedeme ňekam, nebo deme spólu, že jo a šli sme ze staršíma vochutnat třeba pivo,
27 no a pak došlo k tomu, že sme ňeco ňegde vohli, ňeakou značku nebo vilomili plot, že jo.
28 (smích) No, tagže takovídle, takovídle volovini, no.

29 (S čím všim jsi musel doma pomáhat?) No tak já sem musel pomahat asi dost, ale jako
30 nestěžuju si. Konkrétňe, tak konkrétňe d'eda z babičkou mňeli zahradu, že jo a póle, tagže
31 konkrétňe tadi to virostlo šecko na zemňed'elství, tagže po škole zahrada, póle, pak volno.

32 (Měli jste nějaká zvířata?) Jó, zvířata určité, co tadi bilo? Gdiš sme se nast'ehovali sem,
33 tagže tadi, tagže tadi (Nehartus tam s tím nádobím, neslyším ho.) (smích) É, zvířata že jo,
34 babička mňela psa, á hlavňe se držel dříf dobytek, to znamená, že se vjenovali králikúm, co
35 si pamatuju, f chlířku bili miňimálňe dvje, tři prasata, no a slepice, že jo. No a jako
36 z vesňice, gdiš čojek pochází, tak to ňikommu nevaďí, že jo. Nebo nevaďilo. (Zůstalo Ti to,

37 Ty ještě něco chováš, vid'?) *Mm, tak já nechovám nic, že jo. Já mám dva, respektive tři*
38 *králíci a dvje nádherní morčata. (smích)*

39 (Co dělali Tvoji rodiče? Kde pracovali, kde trávili volný čas?) *No tak, to je právě votáska,*
40 *že jo, gde, gde pracovali, táta, co já vim, gdiš, gdiš si to čojek sumíruje, tag d'elal, co*
41 *řikala máma, na jatkách, ve Starí Boleslavi, máma d'eala v jezedé účetní, é, tam je problém*
42 *z volnim časem, protože volnej čas asi moc nebil f tí dobje, že jo, protože diš se čovjek*
43 *narodí v ňeakim šedesátim osmim roce, tagže z viprávjeňi vim jak, jak to, že jo, klenuli,*
44 *tagže, tagže máma i vesmňes si musela najít druhou práci, protože to hoňili peníze, že jo.*

45 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce, každého se ptám na Barbory.) *Nó, tak*
46 *já co si pamatuju, tak samořejmňe určíte to bili ti Vánoce, Barbory a é Velikonoce, jako ze*
47 *svejch mladejch si to moc nepamatuju, pak už gdiš sem bil vječí, vim, že za ségrou chodili*
48 *kluci, tagže finále bilo takoví, že spíš, já si pamatuju, ti vánoční svátky, jo? A Velikonoce*
49 *pagdiš už sem bil takovej vječí, že jo, tak sme viráželi ven. Jako jinak, jinak, jinak klasika.*
50 (Co Mikuláš?) *Jó, Mikuláš určíte taki chodil, říkám, bili sme, neš máma postavili barák,*
51 *tagže sme bili u babički, tagže vim, že seam scházeli soused'i nebo todle a finále je, ikám,*
52 *Barbora, Mikuláš a Vánoce. Velikonoce spíš si pamatuju, diš už ségra bila vječí jako proti*
53 *mňe, tak vim, že tam chodili, že jo, kluci za ní.*

54 (Pamatuješ si nějaké zážitky z učiliště? Kam jsi chodil?) *É, na učiliště sem virazil do*
55 *Čáslavi, na tři, na tři roki, půl roku sem d'eal praksi v Brandejse, v bejvalim čéesáo*
56 *automobiloví závodi a f Čáslavi sme mňeli internát, tam sem se učil, vesmňes abich kuli*
57 *dojíždění, tak sem tam musel... (Čím ses teda učil?) ??? automechanikem. (Pamatuješ si*
58 *odtud nějaké zážitky?) Nó, zážitki, no taki tam zážitki bili, že jo. É, jedna ze zážitek*
59 *skončila podmínečnim viloučeňim s učiliště. (Co jsi provedl?) Nó, provedli sme to, že sme*
60 *é s kolegama, co sme bidleli na pokoji, bili sme snad ve štirech, šecko brandejšťáci plus já*
61 *vocuť, é tak sme se hodili marot, pže nás to nebavilo, tak náz doktor uznal, že jo,*
62 *internátňi, no a šli sme si é, diš bila škola, zahrát pimponk. No a chit nás vychovatel, a řek*
63 *pánové, tagdiš ste takoví marod'i, hrajete pinčes, tagže můžete jít do školi, tagže tam*
64 *probjehlo pár vímňen, no a skončilo to prostě s tím, že se chceme zašívát a tak dále, jo,*
65 *tagže pak se to řešilo zase é domluvama, a pozváním rodičů do školi.*

66 (Chodil jsi na taneční zábavy?) *Taneční zábavi samořejmňe sem taki apsolvoval, s panem*
67 *Novotním, s panem Beránkem, s panem Rambouskem mlačím, s panem Gajgrem á jó, pár*
68 *sme jich vimetli a drželo nás to chvíli, no, pak jak de život, taks to votpadalo, že jo. (Kam*
69 *jste třeba chodili?) Chodili, vesmňes drželi sme takoví, takovíto Hlavno, Kostelňi Hlavno,*

70 *Hlavenec, Konetopi, Dřízi. (Lhota už ne?) Tam já sem teda mockrát nebil, nebo párkrát*
71 *sem tam taki zavítal, ale jako spíš todleto Hlavno a Koňetopi.*

72 *(Jak ses seznámil se svou ženou? Můžeš si vybrat se kterou.) Nó, ts seznámil, seznámil f*
73 *práci, určité diš sem jezdil sanitou pečovatelské službi. (S tou současnou ženou?)*
74 *S toudletou. (smích) Tak, é, s, sme tam se samořejmne potkali, bilo jich tam několik, že jo,*
75 *ženckejch, tagže sme se tam seznámili, é, já nevím, jag bich to řek, že jo, ale psťe to člojek*
76 *vidí, že ti dva si rozumnej nebo padnou do voka, tagle, jo. Tagže tam sme se poprvé*
77 *seznámili, f práci de fakto.*

78 *(Bydlel jsi vždycky na vesnici?) Já sem bidlel dicki na vesnici, nigdi ve mňesťe sem nebil.*
79 *(Proč bis tam nechtěl bydlet?) Dicki mi přirostlo asi k srci, jelikoš sem tadi virústal, spíš ta*
80 *vesnice, ten klit nebo vlasně to soukromí, že jo. Že domof jako takovídle se nedá srovnat*
81 *s panelákem. Tam si nesesdu na zahradu ňikam, že jo, nebo, jó, tĩmdle smňerem spíš*
82 *preferuju vesnici.*

83 *(Kde nyní pracuješ?) Tet' momentálně pracuju f servizú, é, f Počernicích, jakobi, é, na*
84 *náhradních d'ílech.*

85 *(Co máš na své práci rád a co ne?) No, tak rát, jako rát, chodim do práce s tĩm, abich si*
86 *něco vid'elal, na druhou stranu mňe to baví, pže sem d'eal dicki u tech aut, ale tet' poslední*
87 *dobou, co se d'eje, že jo, jaká je situace, tak každej chodí defakto znechucenej jenom, že se*
88 *něco ňegde d'eje, že ňegdo ňeco prodává, že se ňeco spojuje z ňekim, tagže vesmňes*
89 *chodim jenom, že, ne že musim jako vid'elávat peňíze, to ne, ale jako už to člojeka ňák, dříf*
90 *sme se t'ešili, psťe bila parta, neska je každej chce vid'elat prachi, bes kamráčoftú, že jo.*

91 *(Co děláš ve svém volném čase?) Ve svim volnim čase, co d'elám? Hlavní, hlavní zájem*
92 *muj je é jednou za čas se podívat tajdle do místního téjé na fodbálek, no a co můžu d'elat,*
93 *no? Du na póle se podívat, du se podívat támle za mámou, jak tam žije, no a co můžu*
94 *d'elat, posekat tadi trávu, pozalejvat, no. Dát si z mámou kafe a je to.*

95 *(Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) No sen, sen, nevím jakej asi, ale nebudu mluvit vo*
96 *Sporce, coš je nereální (smích), to si přeje asi každej. Ale jako sen, sen abi člojek bil*
97 *zdravej, já si misim spokojenej trochu a... (Třeba vnoučátko?) No, tak to, to bich asi*
98 *nepřivolával, zatím, ale, ale jako abi hlavně bilo zdraví, že jo, pže bezdraví neud'eláme ňic,*
99 *že jo, a hlavně abi to ňák klapalo trochu.*

100 *(Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) Já nevím, no, já sem zrovna f práci s ňima*
101 *diskutoval, dicki se tam hecujeme, že řikali, že za komunistú to bilo lepší, já řikám mňe,*
102 *mňe osobně nejvíc to vodnesli, že jo d'ěda z babičkou, pak máma a já na vojne vlasně sem*
103 *to vodnes tĩm, že sem nefstoupil do ňeakího káesčé, tagže mi zarazili vicháski. Tagže já*

104 diš to vemu ten komunizmus a spomenu si, diš sem se viučil, po vojne, že jo, diš mňa vzali
105 do práce, tak sem vjedel, že na deset let, neš sem, než bil prevrat, budu mít jistou práci,
106 pže mňa nígdo nevihoďí. To bilo f komunizmu, pak se to vobráťilo, sprivatizovalo,
107 pánové, máte možnosti, šecker, neska diš si vemu, videlávame samořejmne víc jak za
108 komunistů, to je pravda, ale je taki fšecker draší, že jo, to je taki další pravda, no a é diš,
109 řikám, já jim nemůžu přijít na méno, nebo nemám je rát, ale diš si vemu, že f tech
110 s*ačkách, co bilo za komunistů, psťe se slavilo Jozefa, Franti, Vaška, šecker si našli čas,
111 sedli si, neska je uspječaná doba, nígdo nemá čas, ten pospíchá, támle jde, tagže já
112 preferuju novou dobu, tudletu, ale vim, že ta parta bila lepší, co se tíče, jesi sme si sedli,
113 pokecali, za tech komunistů jakobi, ale každej preferuje nebo já a devadesát procent lidí
114 s práce co sem, šecker tudle dobu, že můžou cestovat, že jo, dříf to nešlo prsťe, jo. Ale je to
115 jenom vo tomle, že sme si sedli a pokecali a popili. Něc jiního.

116 (Chtěl by ses podívat někam po České republice nebo po světě?) Jako čojek může
117 cestovat, já si mislim teť taki, jako, ale é po svjeťe mňa to aňi nák netouží, nebo neřikám,
118 že bich se nejel poďivat, ale zase problém, gdiš čojek někam vodjede, problém je takovej
119 dost, gdo to doma vopstará, tagže nervi zase votamtut, abi se něco nestalo, abi nepraskla
120 voda, todle, támle, tagže jó, diž budu mít možnosti a nebudu vjedet, co s peňezma, tak to
121 řešit nebudu a vicesťuju, že jo, poďívám, budu tam mňesíc, ale najmu si někoho, jako jó,
122 беру to, ale nepreferuju to. (Tady je třeba výhoda těch paneláků.) To je pravda, ale zase
123 s tema klukama, co sme f práci, já sám z vesnice, dva paneláci, tak mi ti závidíme, mi
124 scháňíme parceli, jo. Mi chceme s Prahi, protože to, platíme pantác nájem, že jo, volej a
125 takovídle nesmisli. Nemaj na to. Né, to jako jenomže kecáme vo tí vesnici, jo, ale prostě
126 teť i ti Pražáci ti řeknou, že ti záviděj, že máš svoje, klit a todleto, idiž dojíždíme. Jo.

127 (Je něco, co bys ve svém životě změnil?) Já nevím, co bich asi mňeňil, že jo, teť už
128 mňeňit asi nebudu nič, ale co bi čojek moch mňeňit, no. Na ženckou určíte bich se
129 nemňeňil (smích) a já nevím no, co bich mňeňil. Já nevím, no. Jesi bich šel d'elat řiditele
130 nějakího nebo já nevím, fak nevím.

TEXT 9

Skladník, 36 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) Tak, rodiče, přísní, přísní jako já si toho, jakó, na
3 přísnosti moc nepamatuju, protže mňa bilo šest, gdiš se máma rozvedla, že jo. Tagžé, vim že
4 jakó, ale z d'ectví jako pamatuju že to nebilo, protože otec jako docela dost pil á máma jako

5 nás hodně držela jako, jako, nevím, bili sme jako prostě, závislí hodně na ní a spíš na
6 bráchovi na starším, jako na Tondovi, viš. A o, vlastně s tí Opavi nebo s toho Oldřišova sme
7 se přestěhovali sem, protože máma si jakobi nabrnkla něákího borce, to sme bidleli tadi,
8 vlastně co bil Fanda hluchej, že jo. Tam sme bidleli asi pjet let, tos, se taki neak nepohodli a
9 dol stavjeli ti bitofki, tak sme se přestěhovali jako sem, že jo, do těch bitovek. Nó, tagže tam
10 vlastně sem vod něákejch, ti jo, dvanácti let, a vono zhruba, nó. Jakó máma je jako přísná,
11 no, přísná, no, tak, je to takovej pedant jako, museli sme mít každej mít jako docela, musel
12 si uklízet sví, že jo, co si budem povídat, a pomáhat se muselo. Nó a jako hodně sme spíš
13 s Milanem, jako z mlačím bráchou, že jo, bili závislí spíš na Tondovi, pže ten bil takovej
14 jako nejstarší, tak to vocíral, jak se říká, no tak tagže jakó, d'ectví, no. Jako žádná sláva,
15 diš to řeknu tak upřímne, ale tak človjek se s toho spíš jako vihrabal jako sám, no. Spíš
16 takovej samorost, nó. (Jak jste si třeba hráli? Na co jste si hráli?) Nó, tag hráli, tak
17 vječinou z bráchama to bilo tak, že spíš s mlačím bráchou, ždicki sme soupeřili proti tomu
18 staršímu, pže bil nejstarší, tak sme se ždicki rvali, že jo. Ale tak jako diš naši nebili doma,
19 ale jinak jako drželi sme hodně při sobje. To je jako pravda, no. S kamarádama, to jako
20 jak se říká, že jo, kluci na vojáki, prostě hrála sis s nějakíma blbostma, prostě já nevím.
21 (Chodil jsi do mateřské školy a kam?) To sem chodil právje f tom Oldřišovje, u tí Opavi.
22 To si pamatuju, a to si pamatuju, protože, si pamatuju akorát zubaře, to jezdil takovej
23 pojízdněj autobus, to bilo takoví to ještě starí vajíčko úplně, já nevím, jesis to něgdi viděla.
24 A dicki říkala máma právje, že jedinej já sem nebrečel, že dicki brácha ten skousával, jako
25 ždicki ti vrtački a Milan vlastně, ten bil jako jako takovej neutrální, jednou brečel, jednou
26 né, no. A já prostě, vona jak mňe chválili, tak já prostě mňel dobrej pocit s toho, že mňe
27 chválej, že jo, tak já sem se snažil jako že jo, takovej hrdina, no tak sem jako vidržel, nó
28 ale. No vlastně tam sme se, tam sem bil ve školcé, f první třídě asi půl roku, pak sme se
29 přestěhovali sem, právje nahoru, a chodil sem do Kosteláku vlasně do Hlavna jako do
30 školi, no, pak vlasně do Boleslavi. Do štvrtí třídi, vot pátí vlasně do Boleslavi na záklatku.
31 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) Ti voe, toho bilo. To se aňi nedá
32 snat říc, ti voe. Nó, jako mňel sem jako s tátou, jakobi nevlasním otcem sme mňeli trošku
33 mezi sebou neakí konfliktí, protože, já nevím, jesi se to může takoví jako říkat nebo to, alé
34 jako vim, že jako bil mámu, nó, tagže jako sem mňel takoví právje to d'ectví takoví, nebo tu
35 pubertu takovou špatnou, viť. No a pak sme se porvali spolu a, a pak sme si zase našli jako
36 svojí cestu a zase mňe mňel nejrači, viš. Diš sme tam zašli z Ivanou nebo tó, jako docela, a
37 pak mi bilo líto, pak umřel, že jo. Nó, protože to bilo jako hodně líto, protože vlasně sme si
38 našli jakobi, fakt vicházeli fsťřc a začli sme si jakobi rozumňet á diš to přišlo jako takoví,

39 *jako vopravdu takovej ten cit, jako tátofskej jako bich řek, tak už to bilo prostě pozdě, no.*
40 *(Pamatuješ si něco ze školy? Třeba něco veselého.) Čoveče já ani průšvihi snat neděal.*
41 *Jako to že sem něgde porvali s klukama nebo d'eali sme blbosti, ale ani čoveče né, já spíš*
42 *ba naopak ždicki diš učitelka, jó, takle mňel sem takovej doceá, poslední slovo musim mít,*
43 *to mi řikala učitelka, že musim, jakože s tím budu mít problém, no. Že sme jako doceá*
44 *s naší třídní jako doceá jako soupeřili, tak jako gdo má mít poslední slovo á to bil asi*
45 *takovej nejvyječí průšvich. Ale ba naopak zase já sem jako jí vicházel fstříc jako s tím že*
46 *sme se bavili, já nevím jako i vo rodiňe, jako prostě tak něák jako protožé, sem bil takovej*
47 *jako trošku pručí, f tí pubertě nebo do tí puberti, nebo do vojni bich, gdiš to řeknu. Á jako,*
48 *pak jako sem nemňel s tím něakej problém, ba naopak jako ždicki sem krotíl spíš ti*
49 *kamarádi, jako ať nejsou drží na učitelku á bil sem takovej prostě, takovej, takovej soupeř*
50 *nejdřív ze sebou, a pak právje s ňima jako...*
51 *(S čím všim jsi musela doma pomáhat?) Upe se všim. Upe se všim, vlasně máma d'eala f*
52 *kravíně, tak sme chodili jako i malí kluci vlasně nám bilo dvanác, třináč rokú, tagže sme*
53 *chodili pomahat mámňe. Co se tíkalo nádobí, vůbec mňe to nebavilo, ale musel sem.*
54 *Akorát vim, že mňe bilo takovejch třináč rokú? Zhruba. Nó, tak to vlasně táta tenkrát vařil*
55 *ti knedliki právje, a to sem se naučil vod něj, protože máma bila v nemocnici asi tři neděle,*
56 *mňea ňáki problémi, á je pravda žé to bil nasazenej prostě ten chlapskej takovej, že tam*
57 *bilo halda nádobí, vim že to bio, to si pamatuju do tetka, táta to šechno posbíral, naházal*
58 *to do vani, šechno sme prostě museli umejt, a řekli sme si, že každej si umeje po sobje, jo.*
59 *A prostě ti hrnce jako že jo, jako potom třeá guláši nebo že, tak dicki něgdo umil nebo*
60 *vječinou tátu už umil. Ale mňe se hrozně líbilo jak, že prostě, mňe fascinovalo jakože táta*
61 *umí knedliki, jako chlap. No a tím vlasně já sem se jakobi dostal k tomu vaření a začlo*
62 *mňe to jakobi bavit. No tagže jako to bilo takoví, takoví jako, takoví závislí na tom, no, že*
63 *sem bil s toho docela jako vikulenej a začal sem to vlasně d'elat taki, no.*
64 *(Máma teda pracovala tady v kravíně?) No. (A kde trávila volný čas?) Tak vona ho moc*
65 *nemňela, že jo. Vona právje že bila vlasně, to bila raňí, raňí, votpolední, že jo, tagže vlasně*
66 *vona se trávila čas akorát tak, že nám, já nevím, prala, žehlila, vařila, jinak jako spíš tak*
67 *jako procháski a tadi jako hodně, vim že se hodně bavila s paňi Tomáškovou, a s jako, z,*
68 *chodila prostě jako na kafíčka, jen tak jako, jako jinak moc ňikam nejezdila jakože bi jako*
69 *vimejšlela nějakí jako, já nevím, dovolení, na to ani nešlo, že jo.*
70 *(Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce, každého se ptám na Barbory.) No*
71 *Barborí, ti u nás jaš takš jakobi bili, ale co sme s Ivanou, tak vlasně nefungujou tadi.*
72 *Potožé já vim, že to tak jako nešlo úplně a vlasně Ivana ta nešla taki zviklá. Tagže jako*

73 Barbori u nás nefungujou. Co se táká Vánoc, Silvestru, tak vlasně Vánoce, i gdiš uš sme
 74 bili jakobi starší, že jo, tak jako, takoví ti pubertáci, tak Vánoce prostě museli bejt doma.
 75 To prostě mám do dneška, jako prostě, čovjek jako nafštevuje i, ale co se tíkalo Silvestra,
 76 tak sme třeba mňeli takoví jakože sme s klukama něgde slavili toho Silvestra, že jo, ale
 77 nebiló, gdiš sme mňeli uš kouli, jak se říká, že jo, psťe gdiš sme mňeli napito, tak sme
 78 stejně vo púlnoci šli a popřáli si s řema rodičema. To prostě, to bilo. To bilo daní, prostě
 79 to mňel človjek f sobje, že jo. (A Velikonoce?) Tag Velikonoce, Velikonoce spíš s klukama,
 80 že jo, že se jako nomáevemeš, jo, tak se jako jezdřilo, že jo, prostě, že dicki bili takoví borci,
 81 kerí mohli řídít a nepili, a mi sme bili spíš takoví jako, kerí pili, tagže já sem bil spíš
 82 takovej, kerej spíš pil. A jako to sem si užíval, ti jo, to bila bomba jako, prstě hlavně ti
 83 kluc, že jo, ti mňeli kamarátka ze školi, mi sme mňeli kamarátka, že jo, tagže se jezdřilo
 84 vocat' pocat' a to ždicki špatně dopadlo, že jo. Psťe jako klasicki (smích) sme se vožrali.
 85 (Kam jsi chodil na učiliště? Pamatuješ si odtud nějaké zážitky?) Tak tam jich mám hodně,
 86 já sem choďil dó, do toho, do Říčan, tam bilo střední odborní učiliště, jakobi tam bilo
 87 všeho možní, já sem se teda učil zedňíkem, ale bili tam i zámečníci, instalatěři a ještě něco
 88 tam snat čoveče bilo, to uš nevím. A zážitek muj bil takovej, že mňel, hlavně já sem vodruhi
 89 třídí chtel bejt zedňík. Že vlasně mňe to prostě jakobi fascinovalo spíš jako něco za sebou,
 90 abi bilo vidět. Jó? Postavil barák, nebo postavila se, já nevím, hala, nebo něco a psťe bilo
 91 to vidět. Se to skolaudovalo, bilo to vidět, psťe že jako, mňe se hrozně líbí, gdiš jako
 92 přijedeš někam, je tam d'íra nebo prostě pozemek, nič, a najednou prstě tam něco viroste.
 93 A to jako, je fakt, že teda jako ta zemně bi nemňela bejt jenom vopsazená samejma
 94 barákama, mňelo bi se na ní něco pjestovat, ale, ale todle mňe baví, no. Jako proto to
 95 d'ea_m spíš melouchovje, jen tak jenom spíš kuli zdravímu stavu, kuli řem klubum a páteři,
 96 že jo, prtže tak jako. A zážitki, zážitki bili jako řekněme f tom prváku, gdiš sme d'elali
 97 machri přet sebe, že sme posilovali a tenkrát se d'eali padesátíkiloví pitle a tak sme, kluci
 98 to ždicki hodřili na ramena a gdo nejdál dojde, dicki sme choďili dvě a soupeřili sme, že jo,
 99 psťe mistři svjeta, že jo, no řim se si taki sku*vil záda. No tagže jako takoví zážitki. Pak
 100 sem tam zbil f prváku jednoho třetáka, to je pravda, bil to cikán teda, jako na mňe
 101 vibjech, bili tam tři á ti dva stáli a jako aňi prostě nepípli. Stáli psťe a čekali jako co
 102 bude. No a jako já sem se docela bál, že se do mňe pustěj a protože tenkrát mi dlužil
 103 něákí peňíze a von pak na mňe vistartoval, ať du do p*dele, že mu prostě... to bilo blbejch
 104 třicet korun, že jo, ale f tí dobje, nákim devadesátim roce nebo osumdesátimdevátim, to
 105 bilo docela dost pro mňe, že jo. Iš stálo pár korun fšechno, tagže to bilo takoi jako... To
 106 bil jeden zážit, ale jinak jako zážitki, asi to začla bejt vlasně ta revoluce se dá říc, že jo,

107 *vlasne to bilo v devadesátim roce se dá říct, vono je to jako psaní vosumnáctej listopat,*
108 *nebo sedumnáctej listopad osumdesátdevjet, cinkali sme klíčema a je pravda, že sem tam*
109 *šel spíš s toho důvodu, abich se ulil ze školi, ale jako pak diš se jako v šesnáci,*
110 *sedumnáci letech jako člojek aňi nevjeďel, jo. Ale tak pak jako diš sme se bavili s řema*
111 *co pro nás jakobi choďili, iš takoví ti jako vopravdu študáci, kerí tomu rozumňeli, tak, tak*
112 *jako nám visvyetloval, vo co de, tak mňe komunizmus aňi ňák jakobi nevaďil, jo... Nó,*
113 *nevaďil, vono f tí dobje to nebilo takoví, že jo, diš bich šel pracovat a vid'el jako takoví ti*
114 *vjeci, co vid'eli lid'i, že jo, taže, to bi mi asi treá vaďilo ňeco, co takle viprávjej ti chlapi,*
115 *no. Jinak jako, co sem, jako čloek bil takovej flegmařik spíš, no.*

116 *(Chodil jsi na taneční zábavy?) Chod'il, do tanečních sem nechod'il, protže to sem ňeák*
117 *jako ignoroval, nevím proč, ale psťe dneska si řikám, asi sem mňel, ale tak jako člojek to*
118 *ňejak votancuje, ale na zábavi hodně, nó. Hlavně na diskotéki no, právjje z Marřinem, viť,*
119 *Bosákovim, viť.*

120 *(Jak ses seznámil se svou ženou?) É, úplně takovou čirou náhodou, bila to moje sousetka,*
121 *no. No, tak viš co, to bilo právjje, to je jedna z vjecí, co právjje jako dicki gdiš se mňe*
122 *ňegdo ptá, nebo to tak jako, gdiš se mňe uš ňegdo zeptá, mi sme bidleli vlasne co bidlí*
123 *brácha, že jo, f tí jední púlce tí bitofki, a Ivana se tenkrát rozváďela, vim že von jí d'elal*
124 *hrozní vjeci, jo. Von jezd'il vožralej pro d'eři a prost'e vim že jí i bil, jako taki ňákim*
125 *spůsobem, psťe tam bili ňákí problémi a já to vid'el doma, taže sem mi to nelíbilo, taže ba*
126 *naopak jako sem se snažil jako, diš sem jí jako řek gdibi náhodou ňeco, tak ať pro mňe*
127 *přide á že prost'e se mi to nelíbí, mlátit ženckou prost'e já to nesnášim jako, jako takoví to*
128 *urážení a takoví to taki né, to fšie, se třeba rafnem s Ivanou, ale neňi to takoví ňeakí že*
129 *bisme vúbec mňeli ňákí velkí konflikti. A taže já sem vlasne přišel s řim, že sem jí takle*
130 *visvyetlil, gdibi ňeco, pak potřeovala vimalovat, ňeco vopravit, no a tak sem tam začal*
131 *choďit jako tak jako takovej, to no, mlsnej kocour, tak jako sem si řikal, jako to, vona je*
132 *jako pječná žencká, sice po třech d'etech, ale fakt jako figurku i mňelá, svim způsobem,*
133 *tak neska uš je taki babička, že jo, tak dobře, že malinko přibrála, ale fur jako ji mám rát,*
134 *že jo. Ale tak sme se tak jako seznámili, že to prsťe spolu skusíme a sme vlasne spolu*
135 *šesnác let teřka.*

136 *(Bydlel jsi vřdycky na vesnici?) Dicki.*

137 *(Chtěl bys bydlet ve městě?) Ne. (Proč?) Nevím, mňe přide to mňesto takoví, jak se řik,*
138 *né, né mrtví, prost'e hroznej chaos tam je. Tadi bich řek jako že je to takoví klidňejší, že*
139 *jo. Psťe ti lid'i se znaj, idiš vono se řiká, jako hele ti voe, támle si prdneš a na druhí straňe*
140 *Hlavna si se pos*ala, gdiš to řeknu sprost'e, tagže to tak jé, no. Ale jako zas ti lid'i, jako*

141 *diť to vidíš sama, že jo prosťe, tadi přideš na to pifko a s tema chlapama, diť to vidíš,*
142 *Ramba, že jo, tomu je šedesátdva rokú a psťe takovej je to tadi takoví jiní, no. Takoví*
143 *klidnější, no.*

144 *(Kde nyní pracuješ?) No tak pracuju vlasně tetka f těch Dřízech, že jo, vlasně f*
145 *tom dekstounu, jako skladník, a sem spokojenej. Vlasně d'eláme tam z Ivanou spolu, a*
146 *řeknu Ťi popravdě, žé, dicki se človjek pohádá. Jako to nemú, může mi říc gdokolif, že se*
147 *nehádaj, je to blbost, ale vlasně co d'eláme spolu ve Dřízech, tak sme, se snat nehádáme,*
148 *to už musí přijít jako fčera sme se trošilinku jako tak, vimňeni názoru, spíš tak, že sem se*
149 *spíš prdnul a že sme mňeli d'elat to auto, jo. Tak zme ho nakonec z Martínem stejně*
150 *u'deali, ale čovecé, je to takoví zvlášní, báli sme se jako takoví tí ponorkoví nemoc,*
151 *nemoci jak se říká a jako doceá úpe f pohodě. Ba naopak jako na nás to toříš tam doceá*
152 *závisí, jo. Protže mi sme tam vlasně z Ivanou jedíni skladníci á co sem se naučil já,*
153 *fšecho tam, tak prstě sem naučil Ivanu, a vlasně ten Richart, jakobi ten vedoucí, co nám*
154 *d'elá, ten jako d'elá s náma, ten psťe neumí to, co umíme mi, jo. Tagže tak človjek je*
155 *jakobi trošku na koňi, má s toho dobrej, hrozňe dobrej pocit, jo. Jakodiš prosťe i ten*
156 *majitel přide a řekne Richardovi, jako tomu bráchovi, ti jo, podívej se, ten umí to, ti to*
157 *neumíš voe, tak se to nauč voe a von se začne s ním hádat, proč bi to mňel umňet, diš mi*
158 *d'elá vedoucího, tag ho sjel jakože to neznamená, diž d'elá vedoucího, že d'elat nebude a*
159 *že, jako doceá jako, hodňe tam na mňe jako Jindra trpí, no.*

160 *(Co máš na své práci rád a co ne?) Co mám na sví práci rát? É, nejrači mám kolektif.*
161 *Tam je supr kolektif. To je Ríša trošku jako, d'elá takovího toho, ale von je víbornej jako*
162 *človjek, ale neumí si to zorganizovat. Jó, to mi z Ivanou si prosťe řeknem takle to*
163 *u'deláme a von vimislí prosťe vopak. A to se, to se mi nelíbí, jako diš to řeknu co se mi*
164 *nelíbí, jo. Ale já si to stejně pak u'deám po svím, protože von stejně pak ňekam vovejde*
165 *nebo to, tagže já mu jako doceá votporuju a to je pávje to poslední slovo, co si mňel*
166 *s tema učitelkama vlasně docela problém. Alé nemám f tom problém, ba naopak přišel*
167 *právje ten Jindra, ten majitel, že jo, ten brácha jeho. A říká gdibich mňel s ním problém,*
168 *tak abich prstě za ním přišel, jo. Že si jako s ň, že ho trošku skroťí, já říkám Jindro já si*
169 *to viřeším sám, jako buť f klidu. Proto já, to je pravda no. Co se mi tam vůbec nejvíc líbí,*
170 *že é vlasně je to, že jo, kámen. No tak to sou Flinctounovi, diš si to tak vemeš, a já tenkrát*
171 *ze srandi, já nevím, to mi koupila Verča snat s Ivanou ňegde, ti v ňeakim snat, s, bazaru*
172 *nebo gde a prosťe mi koupili tílko s Fredem Flinctounem a já sem si ho nosil do práce.*
173 *Tagže vot tí dobi mi říkali f práci Frede. To je Fredičku sem, Fredičku tam. No tagže si*
174 *tam taková hejčkaná, máš strašně dobrej pocit a docela jakó, t'im že i f tom mládí sem bil*

175 takovej trošku jakobi, jakože sem si nevěřil, nikdy si nevěřím f určitejch vjecech, nebo
176 to, ale tam sem si hodně zvednul sebevědomí. To ti řeknu po pravdě, jo. No a vlastně tam
177 sem jako Fredík, no a tam je jedna holka, která se říká Vilma. Prostě no, neví to Ivana
178 teda, protože tam přišla jakobi díl, ale takže mi sme takový jako Flinctounovi tam, ale je
179 tam supr parta jako. Jako ta práce mě baví. Jó, prostě, mě baví spíš jako tak, že něco
180 třeba neak, neakim způsobem nejde, což už neska de, ale nešlo a já sem vimejšlel noví a
181 noví věci. No mi sme nakládali třea kamion zhruba štiri hodin, já sem vimislel systém, že
182 se dávali ti deski jako po jedné desce, a já sem vimislel systém tak, že se udělá blok, postě
183 našel sem si náki věci prostě na to, a jeřáp a prostě to naložíš za, já nevím, s Ivanou
184 máme rekort třicet tři minut. Proti štírem hodinám. Diš sem říkal, ať nám koupěj ten
185 přípravek co sem potřeboval určitej, jo, tak to ti nebudu viprávjet, že jo, jak to vipadá,
186 takže sem přišel za majitelem a říkal sem mu to a říká, no řekni Richardovi ať ho koupí, a
187 já říkám hele von ale řek, že nebude utrácet tvoje peníze, a von jako proč, já říkám no já
188 nevím, no ale uvědom si, že já ušetřím tři hodiny deňe, nebo dvě hodiny deňe, za tejdě
189 to máš, já nevím, že jo, deset hodin, takže já ti ušetřím já nevím kolik dní práce a můžeme
190 d'eat něco jiního, jezďej tam zákazníci, stíhá se toho víc. No a tohle mě na tom baví,
191 vimejšlet novinky a jako dobrý je na tom to, diš tě něgdo pochválí. Kdo to nemá ráť, gdiž
192 ho něgdo pochválí? Gdiš tě něgdo bude stírat a bude nepřijemnej na tebe, tak to ti nedá,
193 že jo. Tagže jako tam ale jinak f tí práci jako co mě nebaví, uklízet. Zametat. Protže tam
194 je jako ti papírki a polistirenový destički a takovíhle a vono jak foukne vítr a máš to fšude,
195 to jako vůbec jako. Ale to neví jako že bi mě to nebavilo, ale spíš, já sem říkal dejte mi
196 ještě vječi ještěerku, prostě já sem, jako, takovej jako ná, jakó, jag bich to řek, jako diš
197 vidím vohromnej bagr, tak prostě já sem úplně ulítlej, jako prostě takový jak se říká ti
198 kluci sou d'eti, že jo. Tagže mě hrozně jakobi bavilo něco prostě. Jeřábi co bejvaj f
199 Praze, že jo, ti vohromní, to říkám to bich chtěl d'elat něgdi nebo viskoušet si to, viš psťe.
200 Tagže já sem spíš takovej ulítlej na takovídle věci, no, ale jinak jako nebaví, mě tam
201 baví fšechno. Mě baví hlavně chodit do práce. A to je hrozně důležití.
202 (Co děláš ve svém volném čase?) Nó, sama víš, ve svim volnim čase, přidu s práce, du
203 sem na pifko, jako, častějč neš nečastějč, gdiš to řeknu takle, tak dám si dvě, tři, štiri
204 pifka, nebo něgdi se zaseknu, jako třeba fčera, tak bilo Pepíci, že jo, co se budem bavit.
205 Ale jinak co ve svim volnim čase? Práci, d'elám ti melouchi. Ďeám zedňičinu, d'elám dříví
206 že jo domu. Umím se flákat, ale nebaví mě to. Jeden den, gdiš se budu válet, tag druhej
207 den sem už nervózní a musím něco prostě jít a d'elat psťe. Volnej čas. Diš už tedá nebo
208 takle, tak jedeme z d'etma třeba do zoó nebo psťe na určití, já nevím někam vejletí, že

209 *jo,nebo to. To jako, ale to si musím vihraňit právjě čas, protože jako, že jo, ta práce jako,*
 210 *mňe uspokojuje ta práce, psťe já musím furt něco d'elat.*
 211 *(Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) Tajní přání? Sen? Muj sen ždicki bil postavit barák.*
 212 *A říkal sem idibich vihrál, já nevím, ve sporce, coš neska už je to f čudu, že jo, tak prostě*
 213 *postavit si barák idibich mňel, já nevím, kolik miliónů, tak si prostě postavit svejma*
 214 *rukama, podle svejch přectaf, a psťe nechat tam ti svoje ruce. Postavit d'etem, psťe je to*
 215 *takovej sen, že jo, prostě to, no. Že to je jedínej, jedínej nejvječí sen, že jo, já svůj sen*
 216 *vlasně mám, že jo, mám spokojenou rodinu, a sem se všim spokojenej. Tagže náki jako*
 217 *sni, kam barák, no.*
 218 *(Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) Jagdi, gdiš sem naštvanej, tak špatnej, jako gdiš je,*
 219 *sem, mám dobrou náladu, jako vječinou jo, tak... Vono se to nedá vzít, že jo, ňeak psťe.*
 220 *To vidíš jako prostě jako i na tí situaci, že jo, tak človjek tadi já nevím čte, já nevím, i*
 221 *politiku, do kerí človjek stejne jako, může tadi nadávat, ale stejne do ní pořádně nevidí,*
 222 *že jo. To může říkat každej, že ti sou blbci a ti sou blbci a ti sou lepší, ale stejne do toho*
 223 *ňigdo pořádně nevidí, podle mňe, jo. Tagže, tagže já беру spíš tak jako, já žiju ze dne na*
 224 *den.*
 225 *(Chtěl by ses podívat někam po České republice nebo po světě?) Po republice jezdíme,*
 226 *ne tak často teda, ale ždicki si ud'eáme ňeakej plán, vo co, co bi nás jakobi zaujmulo,*
 227 *tagže jako jedem. Do svjetá, do svjetá, jako neňi to jako nereální, ale prstě ajfelka je*
 228 *prstě ajfelka, Paříš jako, úžasní, idiš nemaj rádi Čechi, to vim stoprocentně. To už sem se*
 229 *bavil s kolika lidma. A do Egipta, tam chce Ivana a je to takoví zajímaví, ale tam zase,*
 230 *tam sou zase takoví ti pofstalci a tam je to trošku takoví drsní, tagže spíš jako, já jako*
 231 *určíte tak jako prostě do tí Paříže.*
 232 *(Je něco, co bys ve svém životě změnil?) Čoveče aňi né, možná. Já nevím, to je možná vo*
 233 *tí spokojenosti jako v rodíne, tagže já nemám problém psťe s tím něco mňeňit. Asi né.*

TEXT 10

Kosmetička, 47 let

1 *(Povězte mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se*
 2 *sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) Tagže sem nejmlačí ze třech sourozenců, coš né*
 3 *vždicki bila víhoda, ale jako v d'ectví sem to považovala jako velkou víhodu, é, na d'ectví*
 4 *mám jenom moc heskí spomínki, nejenom na rodiče, ale mňe hlavně vychovávala babička,*
 5 *kteřá pro mňe bila uple úžasná osoba, hrozne hodná a taková ta klasická babička*
 6 *s pohádek. É, nemusela sem moc ňigdi ňic d'elat, coš sem bila ráda, ale pagdiš sem se*

7 vdala, tak sem teprve poznala, že mi to chibjelo, ale člojek se stejne musí naučit fšechno f
8 tom živoťe. Narodila sem se teda, nebo narodila sem se v Brandejse, ale virústala sem teda
9 do tech devatenácti let ve Hlavně. Neš sem vodmaturovala a šla sem do sviho, do svi první
10 práce. No. (Třeba mi řekněte, jak jste si hráli s kamarády.) Mm, tak tenkrát ta doba bila
11 taková, že nejdříf že jo jako malá, tak to si pamatuju, že sme si hodně hráli s panenka,ma,
12 jezdřili sme kočárkama a pak že jako sme hodně, mi sme vlasně f poctaťe celí d'ectví votoho
13 jara do podzimu bili venku na hřišti, gde sme hráli tenkrát vibiku a takoví ti míčoví hři
14 nebo šik, ši, šipki a taki kuličky vlasně, potže že jo nebili žádní počítače nebo nič jiního,
15 tagže smé, vesmňes si pamatuju, že sme prostě bili vječinu času venku, ale i v zimně, gdiž
16 bil sních nebo let, a v léťe, tak tadi akorát bil ten písečák jako, co si pamatuju jako matně,
17 pže tam sme jako moc nechodřili, pak teda Lhota, Koňetopi. Ale i proti dne, dnešním d'etem
18 si misim, že sme vječinu času prostě bili venku, a učie si mislim, že ta doma dříf bila lepší f
19 tom, proti dneska, že sme si určíte víc s tema d'etma povídali, s tema sourozenc, nejenom
20 se sourozencema, s vrstevníkama, z rodičema, se všema. Neska to je všecko vo tí, nřigdo,
21 nřigdo nemá čas, každej se omezuje na to, d'eři maj neska počítače, televize, ale bohužel i
22 dospjeli, že jo. Moje generace třeba bich řekla, že sou hodně zasažení ženckí mm
23 seriálama, což taki vlasně neňi dobře, protže vlasně že jo, diš přídete neska někam, tak se
24 baví, nejdříf sou to d'eři, pak sou, je to práce a ve třetři nebo ve štvrtři víře přídou na stranu,
25 na stra, na řadu seriáli, což si misim taki že neňi moc dobře zrovna.
26 (Chodila jste do mateřské školy? Kam, s kým, jak jste se tam dopravovala?) Na mateřskou
27 školku moc nemám až zas takoví spomínki, že bi mi to utkvjelo f pamňeti, protože řim že
28 sem mňela tu babičku, tak vona mňe hodně hlídala, ale vim, že školka tadi bila, že sem
29 teda chodřila, nevím vot kolika, vlasně se dříf aňi nevařilo, tagže mňe f poledne, to si
30 pamatuju, že mňe f poledne teda brala domu. Ale jako ňeakí konkrétnři, vůbec si na tu
31 školku to, to bia ňeaká taková kapitola, která mi asi nič pozitivního nebo ne nedala, ale nič
32 mi tam prostě nezústalo jako. Vim, že sem do toho kolektivu chodřila, tagže mám ňeakí
33 fotki doma, to vlasně bilo tadi, zrovna tadi, tadi bila školka, tadi f tí bejvalí budovje. Ale
34 vim, že spíš se mi vibavuje to d'ectví s tou babičkou, vlasně babička mňe tenkrát učila
35 Očenáš a takovídle vo tom kostele mi povídala, babička bila vjeřící, možná že i tam mi
36 ňeco zústalo s toho, že takovejme vjecem vje, vjeřim, igdiž vjeřící nejsem, ale vjeřim tomu,
37 že psťe ňeco tam takovího egzistuje, ať každej má ňekoho jiního, ať je to búch, ať je to
38 mohamet, nebo já nevím psťe, to je upe jedno.
39 (Kam jste chodila na základní školu?) No, tak na základní školu sem chodřila, tadi bila
40 vlasně do pátí třídí misim nebo do štvrtři, teř uš nevím, základní škola f Kostelním Hlavně,

41 *tam to bilo celkem f pohode, já si pamatuju, že nás bilo deset f tí třídě, é, aňi sem nemňela*
 42 *problémi, aňi ve škole, já asi tím, že sem vod mala bila hodně komunikativní a bezpř,*
 43 *bezprostřední, tak já sem ňigi nemňela problémi kamkolif zapadnout, tagže idiš, idiš ten*
 44 *nástup, aňi sem vlasně se nemusela ňeak učit, mňela sem vlasně v poctaře jedňički, dvojki,*
 45 *je víhoda, že sem mňela ti starší sourozence, teda bratr ten mi ňigdi ňijak nepomáhal, ten*
 46 *mi ba naopak celej život é znepríjemňoval, ale segra vo deset let, tak ta vim, že mi prostě*
 47 *pomáhala, gdiš sem ňeco nevjeděla s učeňi, ta mi vlasně nahrazovala f tom d'ectví i hodně*
 48 *ti rodiče, protože vona mňe mňela si misim, jako panenku na hraňi, a já zase samořejmňe*
 49 *ti první problémi, tak sem fšhecko řikala ségre a f tí škole si taki právje jako vib, jako*
 50 *nevibavuju ňic špatního, ňic se mi ňigdi nestalo, žádnou šikanu sem nezažila, é, vodo, vod*
 51 *rodičů sem ňigdi nedostala aňi pár facek, aňi vinadáno, ňic, asi zase už tím, že sem bia*
 52 *třeť d'íte, ale já si misim, že sem bila besproblémová. Igdiš voňi třeba, nebo ňegdi řikali*
 53 *jó, ti si zlobila, ale asi si mislim, že to bilo fšhecko v rámci, že sem prostě ňigdi neudělala*
 54 *žádnej malér, nebo abich mňela třídňi dútku, nebo se k ňekomu chovala špatně nebo taks*
 55 *ňigdi sem ňic takovího nezažila, aňi voňi mi ňigdi ňic nevitíkali. Tagže idiš sem pak šla*
 56 *vlasně na druhej stupeň, tak sem, i jako pak si jako vibavuju, gdiš sem pak šla na druhej*
 57 *stupeň nebo na tu ekonomku, tak si pamatuju, že sem ždicki chtěla bejt jakobi, é, nechťea*
 58 *sem, chtěla sem bejt f průměru, nechťea sem aňi vibočovat, aňi sem nechťea bejt ten, jako*
 59 *taková ta středňi st, cesta, tagže dicki diš sem šla do ňeakího kolektivu, ale nejenom do*
 60 *školního, tak sem si hledala společnost lidí, kteří bi bili jakobi f tom že, že, vim že bi ňigdi*
 61 *jako nedělali ňejakí maléri, ale na druhou stranu zas to nebili ňeakí puťki, kerí si nechaj*
 62 *fšechno libit. Tagže sem tak jako, asi sem to tak i vicejťila, ňeakim pocitem, že sem se dicki*
 63 *dostala našťestí mezi správní lidi. Tagže sem vopravdu ňigdi aňi na tom druhim stupňi,*
 64 *aňi na tí ekonomce nemňela problémi ňeakího, že bich mňela s kantorama problémi, nebo,*
 65 *jako ňic takovího fak si nevibavuju. (Kam jste na ten druhý stupeň chodila?) Na druhej*
 66 *stupeň sem jezděla vlasně do Starí Boleslavi, autobusem vlasně, na kole to bilo úplně*
 67 *vijímečně v léře, gdiš sme mňeli ňeakí jako akce, jako ňákí viletí nebo tak, ale jezděli sme*
 68 *autobusem, coš teda neňi zrovna moc dobrí, protože třeba v zimě musel človjek stávat*
 69 *brzo, za každího počasí. Ale to je psťe úděl s tech vesňic, no.*
 70 *(Pamatujete si nějaký „průšvih“, nebo třeba zážitky z domova nebo ze školy?) Jó, já třeba*
 71 *si pamatuju jeden průšvih, gdiš sem bila tak ve třetě, ve štvrtí třídě a bili sme tadi na*
 72 *hřišti a tam psťe bilo tenkrát, si pamatuju, že tam prostě bili voctavení starí é, jako*
 73 *kombajni, nebo psťe ňeakí traktori a takoví, tagže to bilo jako takoví jako že se tam človjek*
 74 *moch schovat a tak, a já sem ždicki ale vod mala teda, to je pravda, že sem inklinovala ke*

75 *starším d'etem, já sem se ždicki bavila se staršíma, ne vjekovje, aňi mlačíma už vúbec, ti*
76 *mňe vúbec nezajímali, ale ždicki starší. Tagže se mi přihodilo i to, že f tí třetí tříd'e sem*
77 *poprvé se dostala do stiku s cigaretou, a mňea sem ji asi tak dvje minuti f tí ruce, tak sem ji*
78 *dala k tí puse jakože teda kouřim, ale samořejmňe jak sem bila malá a blbá, tak sem přišla*
79 *domu a hnet sem to na sebe práskla. (smích) Tak to bil takovej jako, tagže mi naši*
80 *samořejmňe asi jako vinadali, nebo ps'te vim, že s toho nebila žádná hríza. Tagže mi*
81 *vinadali, ale to vim, že sem ps'te tak to bilo něco pro mňe f tí dobje jakó strašního, že sem,*
82 *co sem si to dovolila, a jak sem bila mezi tema staršíma, tak sem si to vúbec*
83 *neuvjedomovala, že d'eám něco hrozního, a hnet sem to na sebe musela prásknout.*
84 *(S čím všim jste musela doma pomáhat?) No to právje sem moc teda nemusela. To jako*
85 *dibi tadi bil bratr se sestrou, tak řeknou. Dokut sme mňeli tu babičku, a mi sme tu babičku*
86 *mňeli stilem, že vona brzo ovdovjela, tagže vona dicki přez zimu bila u teti f Ústí, tam jako*
87 *bila f paneláku, abi nemusela jako to teploučko a nemusea nič d'eat. Ale třea votoho dubna*
88 *dó září, do řína bila tadi, protože zas tadi bila práce na zahrad'e, pak choďila na to pole,*
89 *tagže je tadi víc práce na vesnici, tagže sme si tu babičku takle střídali, tagže já vim, že*
90 *vona prst'e vždicki jako nemusíš stávat, já to ud'eám a nemusíš, ale vona nerozmazlovala*
91 *jenom mňe, i mí sourozence, tagže bratr mňel rát slatkí, tagže bratrovi ud'ela vdolki a já*
92 *sem cht'ela brambori z něčim, tak i ud'eala brambori z něčim, každej gdo co cht'el. Á s tou*
93 *prací jako si fak do tech, je pravda, že sme bili vo tech deset let, tagže já vlasňe do*
94 *takovejch tech dvanácti, třinácti možná, tak si fak nevibavuju, že bich se musela nějak*
95 *zapojovat. I bi to bratr se sestrou potvrdili, že voňi mňeli lístečki a já sem bia furt ta malá,*
96 *tím že sem bila po tech deseťi letech. Ale pagdiš teda brácha vodešel na vojnu, segra se*
97 *vdala, tak sem pak tam jakobi zůstala sama, tagže pak sem si to jakobi, jako vižrala f*
98 *uvozofkách fšecho, ale vlasňe do tí dobi, jako to d'ectví vopravdu, ž řeknu d'ectví, tak sem*
99 *vopravdu nemusea nič d'eat. Ale pak tím, že voňi vlasňe vodešli voba dva, igdiš ta babička*
100 *jako říkam léto, podzim, jako se to pořát střídalo teda, tagže jako, jako náki mm, jakože*
101 *sme třeba viťirali, luksovali, nádobí, tak to jako jo, ale to třea podle mňe určíte jiní d'eti*
102 *v mim vjeku, že mňeli denodeňe, každej den něakej přesnej, tak to já sem určie takle teda*
103 *nemňela.*
104 *(Co dělali Vaši rodiče? Kde pracovali, kde trávili volny čas?) Mm, mamka pracovala*
105 *celej život vlasňe v družstvu na poli, pak é posedních asi patnác let neš šla do dúhodu, tak*
106 *krmila f kraviňe, taťka d'elal celej život f tosu, f továrňe. (Co mamka krmila?) Krávi. Á*
107 *volní čas, mi f poctaťe tím, že sme bili na vesnici á já třeba jed'iná s tech sourozenců sem*
108 *s nima bila jednou na dovolení. Za celí sví d'ectví. A sourozenci vúbec nigdi, protože tadi*

109 poŕát bila práce, práce. Bila řekvička, bili brambori, bila cibule, muselo se v zimě,
110 ňigdo bi nekrmil prasata, slepice, tagže vlastně é to si misim že jako, na mí generací je
111 jakobi nejvječí prohřešek, taki samozřejmně svejm d'etem sem to pak, sme to pak
112 z manželem chtěli uple stokrát vrátit, protože tenkrát prostě na todle nebil čas. A nemňeli
113 čas vlasně, voňi si třeba s námi povídali, jako jo, ale já si pamatuju, já třeba sem hrozně
114 ráda vod mala četla, tagže mňe i hodně kniški kompenzovali, protože programi, že jo bila
115 jednička, dvojka, tam toho moc nebilo. Nebili počítače ňic, tagže já si pamatuju, já sem
116 vod mala, nevím proč, ňáki, a to mi zůstalo celej život, že psťe miluju kniški á kniški, kteří
117 mi ňeco daj, kteří maj ňákej, é, ňákej opsach, ňákej smisl, i třeba životopisi, protže si
118 misim, že s každí kniški si čloyjek může vzít ňeco do toho sviho osobního života. Ale abich
119 řekla pravdu, tak vopravdu rodiče na nás ňigdi čas nemňeli, bili hrozně hodní, já sem
120 teda bila daleko víc fiksovaná na toho tatku, kterej teda bohužel přet tema štirma leti
121 zemřel a do dneška sem se s tím nevirovnala, protože mamka si misim, že é ten, to bila, to
122 bila taková ta silná osobnost, takovej ten vůcí tip f tí roděne, tagže si misim, že ta zas, jak
123 to říc, ne že bi tu lásku nepotřebovala, ale vona bila fak tak silná, že mi sme vždicki psťe i
124 jako d'eři, gdiš sme ňeco, se mezi našima rodičema ze srandi, tak mi sme ždicki říkali mi
125 bisme s tatkou, mi fur tatko, mamka říkala, vi se s toho tatki zblázňíte, ale je zase pravda,
126 že sme bili dvje ségri a holki vždicki táhnou k tem tátum, že jo, a brácha bil jakobi, é sme
127 dicki říkali, no jo, to je tvuj jako jedinej chlapeček, tagže si misim, že to takle jako bilo,
128 ale jako říkám, to si misim, že psťe čas, ale nemisim si, že to bilo jenom u nás v roděne,
129 mislim si, že to prostě bilo tou dobou a hlavěne teda dobou na vesnici. Že v tech mňestech
130 přece jenom mňeli víc času, ale na vesnici psťe se muselo poŕát ňeco d'elat. (Jestli jsem to
131 tedy dobře pochopila, tak jste měli hospodářství?) Nemňeli sme hospodářství. Normálně
132 choděli do práce, normálně choděli do práce, ale psťe takle si přividělávali, tak sme
133 mňeli psťe zahradu, že jo velkou, a tam prostě pjestovali vot é já nevím, teť už začínali
134 cibuli a řekvičku a a prstě pak to ... jako... se snažili prodát za každou cenu, že jo, ať to
135 bilo tak na jaře ňeco, pak další řekvička, třetí, štvrtá, pořádokola se to točilo, do toho
136 podzimu a že jo, dříf bilo tadi to, ta zeleňina, tagže to ždicki přijeli autem, voňi to naši
137 uděali do tech bedinek, prodávali to, ale to si pamatuju vopravdu jako vod mala, že bila
138 psťe jako poŕát práce na zahradě. (Měli jste nějaká zvířata?) Právěže mňeli jako, vot že
139 jo, to co bilo základní, slepice, králíki, prasata sme mňeli celej život, dvje, to vlasně
140 vopravdu poslední prase sme zabijeli, gdiš ten muj tatka bil v nemocnici, jinak sme psťe,
141 ale von to ždicki tak chtěl a já sem to zase tak brala, já sem to třeba ňigdi nejedla, aňi
142 sem to, bich to nechťela, nebo, nemňela sem to ráda. Zabijački sem nemňela ráda, jeděni

143 pozitivum, kerí sem na tom vid'ela, že se ta rod'ina sejde pohromad'e, že se uvid'ej po tech,
144 třeá pozvali ti teti, strejdové, že jo. Tagže se po tech třeá, vječinou se to d'ealo v zimně,
145 jedno třeba f prosinci, druhí já nevím v březnu, tagže se po tí určití dobje jakobi ta
146 rod'ina vid'ela, ti příbuzní, ale jinak jako sem to ráda nemňela.
147 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce.) É, na svátky sme si potrpjeli, to jako
148 asi mám voďectví, určité teda ale je pravda, že na prvním místě mám Vánoce. Uš jenom
149 pro tu atmosféru asi tech dárků a tí zimi, gdiš je to jako taková, takovej ten klid.
150 Velikonoce mňe aš tak neoslovujou, do dneška mňe neoslovujou, vim že sme jako
151 dodržovali, že jo klasika jako barvení vajíček a vim, že se museli vo tech Velikonocích, m
152 nád'ifka, musela psťe první kopřivi, protože tam bilo hodně vitamínů a po tí zimně, že jo, ta
153 vspruha ňeaká, tak to si pamatuju, že to mamka teda dodržovala, anebo i to jehňečí se
154 muselo píc, é tadi vlasně ti tradice se do dneška dodržujou, že se vlasně, ti jidáš sou tadi,
155 ti holki se schovávaj, voňi je teda musej ňeakim způsobem višlehat, abi bili asi zdraví,
156 heskí, tak to, tak to tak je. To se tadi dodržuje pořát, což sem ráda i u svejch třech sinů
157 sem to ždicki dodržovala, gdibi mňeli ňeakí problémi jako, hele já letos nepudu, mňe
158 ňeco, tak okamžitě sem psťe tvrd'e zasáhla, protože sem řikala ne psťe diž bi si to takle řek
159 každej, tak bi ti tradice za chvilku vůbec nebili, tagže psťe vi budete chod'it, ale řikám
160 vječí, vječí váhu mám k tem Vánocum. A dodneška é Vánoce mám ráda a dodneška sem i
161 jako bjehem sviho života přehodnotila to, že gdiš sem bila malá, tak sme vlasně bili
162 v rod'ine, jako se sourozence, rodiče a chod'ili sme teda k babice a d'edovi, kteří bidleli
163 tadi na vesnici. Né že sem to nemňela ráda, ale přišlo mi to jako že to, že to narušuje
164 ňeakim způsobem ten večer. Taki diš sem pak bila, jako dospívala, a aš sem si řikala aš
165 se vdám, tak já budu psťe jenom s tim manželem a s tema d'etma a prostě ňikoho tam
166 nepustim, protože to je tak intimní, ti Vánoce. Ale asi tam s toho d'ectví ňeco zůstalo,
167 protože sem asi první tři roki bila jenom z manželem a z d'etma, pak vlasně gdiš manželova
168 maminka ovdovjela, tak uš sem si vůbec neumňela přectavit, že bi tam bila, igdiš má,
169 bidlí tam vlasně se svojí cerou, která nemá d'eti, je sama, tak sem si neumňela přectavit,
170 že bi vo tech Vánocích mňel bejt takle ňegdo sám bes tech d'eti. Tagže sem uš pak celej
171 život, moje rodiče, ti manželovi, prostě příbuzní, é neska vlasně po večeri ke mňe chod'í i
172 brácha s přítelkíní, dokonce si pamatuju jeden rok že i vlasně pro mňe fpoctate cizej
173 človjek é, mí, mí jako tchiňe bratr ovdovjel, a prostě první rok u nás bil na Vánoce,
174 protože sem si řikala přece von nemůže bejt, bilo to asi mňesíc, se mu prostě stalo, že
175 ovdovjel, sem řikala přece von nemůže bejt na takovídle období sám, tagže já si misim, že
176 idibi ňegdo, ňeakej bezdomovec prostě zařukal, tak já sem schopná psťe ho vzít, protože

177 si misim, že é to bi nemňelo bejt, ale je pravda, že sem k tomu prostě dospjela aš, aš jako
178 vjekem, a neska, idiš třeba už mi řikaj jako ti příbuzní s tech Kochánek ne, mi už
179 nepřijedeme, diť už d'eti máš velkí a je to, je to f počtaťe stres pro mňe ten Štredrej den,
180 protože já chci, abi všechno bilo akorát, tagže se jim snažim vopravdu nejenom večeri,
181 ale bouli d'elám a chlebički a jednohupki a to co vlasně bi normálne, různí specialiti, to
182 co bi normálne bjemem toho roku nemňeli, tak jim psťe jako ten Štredrej den vopravdu
183 jako to dříf bilo, že mm, že jo, mm bilo, jakobi bila bída, bili skromní, tak ale vo ten
184 Štredrej den chtěli něco víc, tak já psťe nějaká úroveň, řízek, salát, klobási, ale ešťe něco
185 navíc jim prostě f tom chci dopřát, ale hlavně já i ti, navíc slavíme třea ti svátki,
186 narozeňini, já si misim, že to mám f povaze, já prostě mám ráda, gdiž se ti lid'i scházej, ta
187 rod'ina, gdiž drží pohromaďe, ne ždicki to třeba je nebo mm, ne vždicki sou optimálňi
188 podmínki, i ti vstahi se mňeňej vjekem, hodně se to mňeňi vjekem, protože si psťe, gdiž
189 sme bili d'eti, tak sme k sobje mňeli podle mňe daleko bliš a f okamžiku, gdi má každej
190 svou rod'inu, tak má tu svoji rod'inu, má ti svoje d'eti, vnoučata, a třeba mám d'eti, vid'im
191 to třea u toho bráchi a i ségri, že ségra už je více méne zamňeřená jenom tu svojí rod'inu,
192 má pjet vnukú, že jo, malejch, tagže se to všecko točí vokolo nich, tagže už pak je tam
193 problém třeba se sejít, tadi třea vo tech Vánocích, diš už i ta mamka tadi je sama, tagže to
194 si misim, že pak jako je horší, ale zase řikám psťe je to takovej kolobjech, je to normálňi,
195 že jo. Prostě se to votoho d'ectví i ti vstahi, i ten é diš ste malí, tak máte na prvňim místě
196 rodiče, pak máte na prvňim místě d'eti, manžela, d'eti, pak se to zase ňeakim spúdobem
197 jako, pořát se ten žebříček ňeák jako mňeňi, ale to je tím, že se človjek vivíjí, stárne, že se
198 psťe ňeak přemňeňuje, ale. Ale jako ti tradice a to mám ráda a to jako, i chci, i sem se
199 dicki snažila to u nás doma, idiš to třeba nebilo u nás doma, v mí rod'iňe původňi, tak to
200 ve sví rod'iňe jako, chci abi to ti mí d'eti vjed'eli, že to egzistuje, protže chci abi, to pak
201 voňi zase navazovali, abi to prostě jako nevimřelo, tagže idiš prostě řikám sou ti svátki,
202 narozeňini, tak za každou cenu se snažim, abi sme se scházeli a idiš to neňi zas vo
203 ňeakim, že bisme si dávali ňeakí veledari, ale spíš vo tom, že se sejdeme a popovídáme si
204 a hlavně se vidíme. (Ješťe se každého vždy ptám na smysl Barbor.) É, Barbori vlasně oňi,
205 já sem to teda ňegde četla, nevim jesi mi to, mi sme to tadi vlasně pojímali s tím, že
206 Barbori bili jakobi předzvjest toho zlího čerta a Mikuláš sice nebil zlej, ale toho čerta a é
207 vlasně, jako d'it'e si pamatuju, že sem si pamatovala z Barbor, voňi mňeli tipickí teda
208 mňeli bílí oblečeňi, tak to bich se aš tak nebála, ale mňeli tipickí takoví ti proutki, kteří
209 voňima é jima vlasně é d'elali zvuk do skla, a to d'elalo takovej d'ivnej zvuk, tagže u toho,
210 to si taki voďectví pamatuju, že sem se nebála, jí sem se nemusela bát, vona nebila zlá,

211 *bila fč, celá v bílim a něco mi přinesla, ale to tipický jakože nás chodila jakobi strašit, ale*
212 *voňi říkali, že to maj nějakou souvislost z ňeakim jako i vimetáním jesi i ňečeho špatního,*
213 *negativního, nevím, ale Barbori vlasně nejsou fšude, že jo. Ve mňesťe se vůbec nedržej,*
214 *zrovna tadi se držej, ale to je psťe možná tím, že i co, určíte tadi bili ňákí lidi, kteří é to*
215 *pořát obnovovali, chtěli abi to tadi bilo, já si misim, že ve okolních vesnicích už to vůbec*
216 *ti Barbori nejsou. (Mikuláš k Vám chodil?) Bar, Barbori, Mikuláš, fšecho co vlasně se*
217 *tadi drželo f tí, f tí vesnici, nebo se drží, tak sme žicki i vod mala, prostě vot určitího*
218 *vjeku, ať to bilo ve třech letech kuli dudliku, že jo, přide čert, veme ti dudlika a takoví,*
219 *pak vlasně gdiž d'eti bili vlasně vječí, tak voňi se jakobi přemňeňovali a já, já se Vám*
220 *můžu říct, že i neska gdiž bich ňegde šla a vid'ela bich partu čertů, tak do dneška z nich*
221 *mám respekt, jó, protože je to takoví strašidelní, jako kor diš d'elaj ňeakej ten zvuk a maj*
222 *ti řetězi á sou vopravdu hluční, tak é, tak do dneška bich se, idiš sem dospjelá, tag bich*
223 *z nich mňela strach.*

224 *(Pamatujete si nějaké zážitky ze střední školy?) To mám zážitků plno, ale ne fšechni můžu*
225 *dementovat. (smích) Tagže é tam nemám taki jako žádní špatní, tam je pravda že sem*
226 *chodila teda na tu ekonomku, bilo nás tam asi třicet, já nevím, třicedva holek, tagže to*
227 *bilo více měně jako holčičí, é zážitki, ti co mi, ti co mi jako mám v misli, tak to je*
228 *mimoškolní a to se tika chmelu, gdisme jezdili na chmel, coš si misim, že je víborná*
229 *skúsenost a mrzí mňe ti d'eti, kerí vlasně jako generace třeba už mejch sinů to už vůbec*
230 *nezažili, protože neňit, neňi to jenom vo tom, že sme do toho prváku nastoupili a hnet sme*
231 *asi za štrnác dní, tři ned'ele jeli na chmel, tagže sme se vlasně jako poznali daleko blíš,*
232 *ale i pak vo tom, že já nevím, mi sme tenkrát bili misim Chrášťani, že se tam menovalo, ta*
233 *vesnice, bili tam vlasně i kluci zase z jinejch škol, tagže takoví to oťukávání a*
234 *seznamování a ti kluci k nám různé lezli do tech chatek, že jo, ale jedno si pamatuju, to*
235 *vim že, to bil tak silnej zážitek, že sme bili na zavádění, to bilo f kvjetnu, misim, že to bil*
236 *prvák nebo druhák, á bilo vedro hrozní, a voňi nám psťe říkali hlavně se hnet*
237 *nevislíknete, protože biste se spálili, ale mi sme si říkali, mi se chceme vopálit, tagže mi*
238 *sme se fšichňi spálili a to vim, že sme spali, že ohromná místnost, kde bilo snat šedesát*
239 *psťe nás fšech, psťe jenom palandi a ouskí, ouskí takoví jenom ulički, mi sme totiž totálně*
240 *psťe tagže sme ti prost'eradla, kteří, na kterejch sme spali, používali k tomu, že sme prsťe*
241 *namočili do studení vodi, natřeli sme se ňeakejma, tenkrát nebil pantenol, tak já nevím,*
242 *čim sme se natřeli, a balili sme se, protže sme bili totálně spálení, pak sme se samřejmňe*
243 *sloupili, mňeli jsme puchejře, ňegdo vlasně mňel i horečki, že to vopravdu vodnes jako jo.*
244 *Ale to si pamatuju to jak nám ti dospjelí říkali hlavně to ned'elejte, a mi sme to hnet*

245 prostě udělali, protože sme chtěli bejt psťe krásně vopálení. Tagže, to bich řekla, ale jako
246 s tím chmelem mám i jiní, třea první zkušenosti s alkoholem, to si taki pamatuju a vlasně
247 to tenkrát docela bil i malér, protože, to sme možná už bili f tom třetáku, štvrtáku,
248 někomu bilo osumnáct, někomu nebilo, a to sme bili tenkrát na třídíce a tam vlasně se
249 nesmňelo vůbec, pže to bil že jo stroj, tam se vůbec nesmňel, psťe kapka alkoholu, ale pže
250 sme už d'elali raňi, votpoledňi smňeni, tag vim že psťe taki sme ráno skončili v ňeakí
251 hospodě a ta jedna spolužačka psťe se namazala tak, že nebil schopná, ale mi sme
252 samořejmne to zahráli tak, že mi sme teda mňeli víborního třídňiho, staršího pána,
253 víbornej, tagže to určíte musel vjed'et, nebil poprvne s náma na chmelu, že jo, ale mi sme
254 mu psťe řekli, že má ženckí poříže a že psťe nemůže, je jí strašně špatně, a vona tam
255 chudák, jí bilo špatně s alkoholu. Ale jako dobře to dopadlo, že vlasně teda se ňic nestalo,
256 von to jako ňeakim spůsobem přijal, ale říkám bil dobrej, i pak jako do dneška na ti srazi
257 chodím pravidelne, třea taki ňegdo řekne taki znám takoví, ne třea s ekonomki nebo ze
258 záklatki, vim že psťe po tech pjetí letech sem snat vinechala jeden, jeden sras a to snat, že
259 sem rodila. Jinak sem žádní srazi nevinechala, pže si misim taki že je dobrí psťe to
260 obnovovat, diš s tema lidma si máte co říct, a vim, že třeba na záklatce, tam se taki
261 scházíme po tech pjetí letech, a třeba ta jedna holčina psťe řekla, nebo neska paňi, že
262 psťe proč bi se scházela, že jako to, ale řekla to pak hnet po tí škole, ale doneška tam
263 nebila, pže jako si mislí, že srazi sou vo tom, aš nám bude šedesát let, f šedesáti uš pak vo
264 ňí ňigdo nestojí, že jo. Tagže i ti srazi jako to, jako pravidelne po tech pjetí letech taki
265 chodíme, zas tam máme takoví zdraví jádro, jak já říkám, á a docea si misim, že igdiš
266 neska se spjetne vrátim nebo i někoho potkám, tag bich, čojek si to f tí dobje
267 neuvjedomuje, ale že si mne šichňi pamatujou, coš já si každího nepamatuju, coš třeba
268 mne to vadí, ale ti lidi se ke mne hlásej, a i třea na tom srazu si to ovjeřuju, gdiš po tech
269 pjetí letech přídeme a jak sem vopravdu f uvozofkách upovídáná, ukecaná, tak voňi třeba
270 jako řeknou, teť ti ostichi ňákí po tech pjetí letech, lidi se mneňej, a nevim proč voňi
271 ždicki řeknou, ať začne Ivana. Já dicki říkám, proč bich mňela začínat pořát já, no protože
272 ti začneš a uš pak jako se zbavjej toho ostichu, jo. Tagže, ňigdi sem nebila ňákej, jakobi
273 šašek, komik nebo takoví, ale já si misim, že asi mám f sobje ňeco, coš teda zase ne, teť to
274 vje, tak dv, dvje mince to má. Jedna je to, že si misim, že sem dicki jakobi bila, patřila
275 mezi ti oblíbení, že sem nemňela žádní nepřátele nebo bi mi ňegdo neházal klacki pod
276 nohi, ale druhá vjec je, tím že se se mnou ti holki takle bavili a dodneška to takle funguje,
277 ale druhá strana je to, že mám ňeco u sebe, že ti lidi se mi svjeřuju, aňiž bich vo to
278 ňegdi aš stála, že mne zařežuju do svejch problémů a já se tech problémů nedokážu hnet

279 zbavit, takže mě to neska i nějakim způsobem třeba i zatěžuje. Já nechci ti lidi sklamat,
280 ale někdy mě to bolí.

281 (Chodila jste na taneční zábavy?) Chodila sem na fšechno, co bilo ve okolí, chodila sem
282 vot svejch patnácti let, nejdřív sem začla do tanečních, a vim, že mi mamka říkala budeš
283 chodit f sobotu do tanečních a užadní zába, tenkrát bili nedělní čaje, nebo f pátek náki
284 diskotéki, prostě nikam jinam chodit nebudeš. Ale já protože sem se právě kamarádila
285 s tema staršíma, a protože sem mňela uš tu výchovu hodně volnou, tím že sem bila třetí a
286 ja si misim, že už naši psťe nemňeli sílu se mnou diskutovat nebo bojovat nebo něco, že uš
287 tomu nechala takovej volnej průběh, ale je pravda, že sem je fak jako nikdy nesklamala,
288 ale že více měne řekli vono to nějak dopadne a fak to dopadlo dobře. Tagže sem vopravdu
289 vimetla gde co, bila sem hodně společencká, což i dneska sem, igdiš dneska s tím vjekem
290 uš jako diš na tí zábavje nebudu, tak se aš tak zas svjet nezboří. Ale tadi sem chodila
291 říkám do, na taneční, nedělní é, nedělní odpolední čaje, vlasne bili ve vedlejší vesnici,
292 v Mečeříži, é, diskoték aš tak tolik nebilo, ale mi tím, zase říkám, že sem patřila mezi
293 dicki ten jako nejmalčí s tí parti, takže já sem i f tech patnácti, šestnácti f pohodě jezdila
294 s klukama, kerí uš jezdili autem, takže sem se dostala právě třeba i do tech vesnic okolo
295 Mladí Boleslavi, a tam sem zase mňela ti spolužački s tej ekonomki, takže se mi vlasne
296 nestalo, abich přijela někam a někoho tam neznala, jako hnet sem fšude jako psťe zapadla
297 a zasem se tam seznámila z někim jinim, takže sem chodila hodně.

298 (Jak jste se seznámila se svým mužem?) Svího manžela znám ot sedmí třídi. É, bila sem
299 na pionířském táboře v Maďarsku a von bil osmí tříde a první sez, setkání, seznámení
300 bilo při vadí, nevadí, tak to bila taková první láska tam a pak sme vlasne spolu chodili
301 několikrát, bjehem tech asi šestí let, neš sme se vzali, ale třeba von mňel vstach
302 dlouhodobej, pak šel na vojnu, já sem mňela vstach dlouhodobej, mňela sem přitele na
303 vojne. Ti dva roki bila hrozne dlouhá doba, tenkrát si misim, že plno vstahú stroskotalo
304 právě na tom, že ti dva roki bili hrozne dlouhí a že se ti lidi nevideli, každopádne, psťe
305 gdibich, mi to tenkrát někdo f tí sedmí tříde řek, že si ho za iks let vemu, tak sem si říkala
306 to, to si d'eláte legraci, to určite teda ne. Ale psťe pak bila taková schoda, že vlasne já
307 sem tenkrát fstach mňela, právě toho kuka na vojne, von tam bil teprve první rok a můj
308 manžel se zrovna s tí vojni vrátil, a potože vlasne říkám náki tam přetim ti takoví náki
309 chvilkoví náki, že sme jako vo sobje celou dobu jakobi vjedeli a vopčas sme se říkám
310 jako, dva tři mňesíce spolu, pag zase si von našel někoho, já sem si, já zase si misim, že
311 na jednu stranu to bilo dobrí f tom, že sme se voba dva jakobi viblbli, jo, že sme pak
312 nemňeli uš vlasne jakobi v manželství, teda nemůžu mluvit za manžela, si mislim takoví

313 *to, jo, já psťe si misim, že to chce viskoušet i někoho jiního, nemusí to bejt jenom přeseks,*
314 *ale i ta povaha a takoví, protože já třeba sem mňela ňeakí vstahi a dicki mi vadili kluci,*
315 *takoví ti hrozní frajeři, takoví ti kteří prostě ňekam přišli a mislej si, teť si fšichňi sednete*
316 *na zadek, já sem tadi. Tagže takovídle sem, tem sem se vjedomňe vihibala, a f počtaťe*
317 *bich řekla, diš to poberu spjetňe, že sem ždicki mňela takoví tipí, jakího sem si nakonec*
318 *vzala. Ťichího, málomluvního, né (smích).*

319 *(Bydlela jste vždycky na vesnici?) Ne, muj sen bilo dicki mňesto. Velkí mňesto, Praha.*
320 *Tagže diš se moje ségra, tim že bila vo tech deset let starší, vdala do tí Prahi, tak to bila*
321 *moje prostě jakobi sen velkej, že skončím f Praze, ve velkomňestě. Ě taki vlasňe se mi to*
322 *povedlo, tagže diš sem vlasňe vodmaturovala, tak sem si se, nebo se mi, nesehnala sem si,*
323 *švagr mi sehnal práci f Praze, tenkrát sem d'eala generálňí ředitelství kovohuťi*
324 *sekretárku a bidlela sem u tí ségri, ale voňi mňeli jenom f tí dobje dva jedna bit á*
325 *v Nuslích to bilo, ale stavjeli, mezitím stavjeli družstevňí na jižňím mňestě velkej, s tím že*
326 *vlasňe já gdiž bich tam jako to sem nevjed'ela, že jo, kam se vdám, no tagže bich tam*
327 *bejvala jakobi f tom biťe mohla zústat. No a tam sem bidlela asi s ňima půl roku, pak voňi*
328 *se teda se voc'ěhovali na to jižňí mňesto, a to si taki pamatuju ten zážitek, iš mi bilo*
329 *vlasňe tech devatenác a hrozňe sem se řešila na to jak ted' začnu tu Prahu dobívat a*
330 *užívat si. A vim, že tu první noc, diš voňi vodjeli a nechali mňe tam, takoví to jako*
331 *matrace, ňeakí základňí vibaveňí, sice ňákej stolek a takoví, bes televize, tak já vim, že tu*
332 *první noc sem tam prostě probrečela, protože najednou mi přišlo strašňe líto, že sem tam*
333 *sama a jak sem se na to strašňe řešila, tak najednou sem si to vůbec neumňea přectavit.*
334 *Každopádňe pak sem tam teda mňelá, mm, bidlela sem tam s vocuť s kamarátkou,*
335 *z Marcelou Navrátilovou, která vlasňe pak další rok vodmaturovala, tagže vona pak tam*
336 *se mnou bidlela, tagže sme se d'elili vo ti nákladi, igdiš vona bila é, vona mňela mm, f tí*
337 *dobje hotelovou školu, tagže vona d'elala servírku, tagže vona mňela upľňe jinej,*
338 *přispůsobenej, že jo vona choďila v noci domu, k ránu domu, třeba, já sem za chvilku*
339 *stávala, ale jako psťe vo ti nákladi sme se pod'elili a říkám, vjeřila sem jí, vjed'ela sem, že*
340 *jí tam můžu nechat psťe gdiš sem třeba na víkendi jezd'ila a vona zas mňela práci. No ale*
341 *ta Praha, jako třea mňe hrozňe bavilo, mi sme s tí práce tenkrát že jo mňeli ti*
342 *permanentki, mohli sme choďit do toho d'ivadla, do kina, já sem si přectavovala, jak se*
343 *budu voblíkat, jak se budu choďit na večěře, a teť sem f půlce mňesíce zjist'ila, že na to*
344 *nemám prachi, že jo. Tagže ta přectava jaká sem mňela, ta bila úple jiná, než pak ta*
345 *realita, ale tagže si misim na jednu stranu, žes prostě to bila taková zkušenost a pak, pak*
346 *diš sem se vlasňe vdala, tak vlasňe muj manžel f Praze ňigdi necht'el bidlet, ale tím že von*

347 d'elal v Mladí Boleslavi, tak tam sme dostali, tenkrát že jo dávali podňiki, tak sme dostali
348 bit. Tagže sme přešli s tí Mladí Boleslavi dó, é s Prahi do Mladí Boleslavi a tam sme
349 bidleli asi ešće pjet let, asi. A pak sme se přestěhovali spátki vlasně do tí vesnice původní,
350 gde sme postavili domeček.

351 (Teď už byste nechtěla bydlet ve městě?) Teť už bich nechtěla bidlet ve mňestě, teť už mi
352 to takle apsolutně vihovuje.

353 (Kde nyní pracujete?) É, pracovala sem na různých místech, ždicki sem práci
354 přispúsobovala rodíne a d'etem, protože sem na prvním místě ždicki mňela zabespečení
355 d'eti a manžel mi to vždicki umožňoval a pro manžela to taki bila priorita, tagže sme
356 nigdi nemuseli řešit karijerní otázku, gdo bude vid'elávat víc nebo mň, protože psťe to tak
357 viplinulo. Že von bude ten hlavní živitel rodíni a já budu ta slepice, která budu mit ti
358 kuřata pot svejma, é, pot svím péřim, tagže sem ždicki d'elala práci, která vihovovala
359 časovje rodíne, ale na starí kolena sem si splňila sen, dicki mňe bavilo d'elat něco
360 heského, vlasně já sem třeba s tou kosmetičkou koketovala i f tí devátí třídě, ale protože
361 dříf bila jenom kosmetička učební obor bez maturiti a pže sem se učila dobře, tak naši
362 rozhodli, po vzoru sestri, že pudu na ekonomickou školu, která mi f poctatě celej život
363 nebila vůbec k ničemu, ale ud'eala sem ji a tagže pak vlasně sem aš ve středním vjeku
364 přehodnotila ten svůj postoj k práci á, ale taki d'íki manželovi a d'eti už sem mňela velký,
365 tak sem si mohla dovolit ten luxus, že sem se vlasně začla d'elat práci, kerá mňe teprve
366 teť, to co d'elám, hrozně baví, uspokojuje, sem f tom šťastná a spokojená, každímu bich to
367 přála, vim že to každěj nemůže, ale sem za to ráda.

368 (Co máte na své práci ráda a co ne?) É baví mňe fšechno, je pravda, že po dvou letech
369 nemůžu zas ešće tu práci úplne vhodnocovat celou, pže to je strašně krátká doba, že jo.
370 Zaťim sem, kám, fšechno mi zaťim višlo, nemňela sem žádní problémi, komplikace,
371 nemňela sem nigdi, že bi se mi é po ňeakim krému vosipal nebo přišel mi vinadat, že se
372 mu něco stalo, což považuju za velikí plus, ale na jednu stranu tajdletto riziko tadi vždicki
373 je, že jo, protože nemůžu vjed'et, idiš se ptám klienta, na co je alergickejš, jesi má ňeakí
374 problémi, ale může to nastat. Tagže to je taková to podvjedomí, že se toho i můžu bát, abi
375 se to náhodou nestalo. Práce mňe baví nejenom s toho, že sem se ždicki zajímala é vo
376 estetično, vo kosmetiku, vo krémi, vo to jak ta žencká bi bila heská, dicki sem chtěla, abi
377 se ženckí vo sebe starali, protože já sem to mňela vot svejch asi třinácti let, asi tak na
378 druhim na třetím místě, tagže sem si řikala, proč bich, diš né já, proč bi nemohli i
379 ostatní, tím že sem to přinesla sem na vesnici, tak sem si asi řikala, že proč jim to nedát
380 aš poten nos, gdiš to bi takle mohli viužít, ne každěj může jezdit do mňesta nebo nece tam

381 dávat za to velikí peníze, é baví mne nejenom to, že můžu radit, říkat ňeakí moe
382 zkušenosti, nejenom s tí jakobi krátkí dvouletí prakse, ale i s toho, co sem vlasne
383 potchiřila dříf, protože sem se vo to zneajímala říkám nejenom tet', ale celej život. Á
384 druhá vjec je, že jakoukolif službu považuju za službu, teda nejenom to, že teda skrášlim
385 nebo třea i teďelám ti masáže, ale i za tu službu toho t', toho, tí duše, protože at' je to
386 kadeřnice, at' je to nechtařka, at' je to kosmetička, tak ti ženckí jim ňeakim spůsobem, gdiš
387 chťeji, ňigdo je ňikam netlačí, gdiš chťeji si popovídat, maj ňejakej problém nebo vilit to
388 svoje srce, tak si misim, že i ti ženckí na tehletech f tech službách sou vo tom, že
389 vislechnou tu klintku. A coš si misim, že možná, že gdibich ned'elala kosmetičku, že bich
390 d'eala ňejakou psychološku nebo pomocnou ňeákou lidem v nou, né v nouzi, é diš třeba
391 ženckí tíraní nebo ňeakim spůsobem, jo, tak to si misim, že bi, že bich i v tídletí sfěře
392 třeba se mohla najít. Igdiš zase nevím, tím jak sem, bich řekla, že sem zase dost citlivá
393 s tema problémama drugejch lidí, že bi mne to možná hodně ovlivňovalo a zasahovalo,
394 coš v muj neprospjech, protože já se s tech problémú nedokážu vispat, já to mám f sobje
395 dlouho dobu.

396 (Co děláte ve svém volném čase?) Ráda, celej život sem teda ráda četla, jak sem říkala a
397 to mi zústalo do dneska, tagže sem ráda, že tadi je třeba dneska knihovna, kterou
398 viužívám hodně často, é celej život, to mám po mamce, ráda luštím křížofki, sudoku,
399 osmismňerki, cokolif je, ale to беру tak jakože to je nejen na oživení tí, toho mosku, ale f
400 tom, že psťe jakože to nejde a čím víc vlasne to človjeka nuťí, jak tam je ten problém, tak
401 to chce zas za každou cenu, protže jakože mi to nesouhlasí, pak třeba ve finále zjistím jak
402 sem jakobi zase, to chci mit richle, tak třea tu křížofku a vono mi to tam nesouhlasí a já
403 zjistím, že sem se přehlídla, že tam je to zadání jedno písmenko jiní a já hledám ňeco
404 úplne jiního, jo. É pak mám ráda vůbec, za, jako mne strašne baví zař, starost vo dom, vo
405 dům, zařizování domu, dibich tadi mňela d'eti a manžela, tag řeknou, že sem s tím aš
406 úchilná, že mne bavjeť různí časopisi, pořadi o před'eláváníí a vimíšleňí a pag bich to
407 chťela realizovat, často to realizuju na, v, v jejich nevoli, protže voňi but' s tím
408 nesouhlaseji, sin uš mi zakázal, na tidleti pořadi vůbec se nekoukám, é ňigdi sem jako
409 d'íte, je zajímaví, že sem z vesňice a ňigdi sem neinklinovala k zahráce a k tomu, aš řekla
410 bich třícítka, pjetatřícítka to ve mne zlo, zlomila, že sem najednou začla se zajímat i vo
411 skalki a vo, vo ňeakí záhoni a jehličnania takoví, coš mi do tí dobi vůbec ňic neříkalo, pak
412 najednou sem začla na internetu hledat, jak ta zahrátka vipadá a todle. Je pravda, že asi
413 mne hodně ovlivňil manžel, pže manžela to je strašnej koňíček a von ždicki jako tam ňeco
414 s kamenú vitvářel, ňákí prosťe vítvori, a psťe kupoval ňeakí skalňički a ňeakí jehličnani,

415 mňa to nikdy neoslovovalo, ale pak najednou jako diš sem vid'ea, jak to ve finále vipadá
416 heski, a to asi si misim, že to souvisí právě s tím, že ti věci mám ráda heskí, to zařízení
417 toho domu, tak to souvisí asi s tou zahradou, ale musea sem k tomu takí dojít, protože jako
418 přet dvaceti leti bich se f tí hlíne určité nehrabala a neska už to považuju jako za velikí,
419 ale hlavně to mám ráda i s toho důvodu, že ta práce tam je vid'et, jako jo, že vopravdu
420 mňa uspokojuje to, co je vid'et, to znamená i diš i třea člojek má ňeakej splín nebo ňeco a
421 te' vigruntujete, umejete vokna, uklidíte skříň, tak to je vid'et. Třeba nerada vařim,
422 protože tím, že sem mňela štiri chlapi v domu, doma, tak tam to vid'et nebilo, protože voňi
423 to hnet sňedli, že jo. (smích)

424 (Máte nějaký tajný sen /tajné přání?) Mm, no řekla bich, že žádnéj sen aňi třea aňi
425 nemám, že našťestí, d'íkibohu, se mi fšechno viplňilo, to co sem chťela, je pravda, že sem
426 mňela takovej sen, ždicki sem chťela holčičku. To sem dicki chťela holčičku, proto mám
427 teda tři sini, protože po třetím už sem to vzdala, ale mňela sem psťe jako i další
428 ťehotenckí pokusi, ale psťe tři zdraví d'eti se mi narodili, diš sem bila mladá, tak sem psťe
429 po tí holce hrozne chťela, te' už mm f prúbjehu, asi jak stárnu, si to uvjedomuju, tak psťe
430 si říkám, že to je psťe blbost, že člojek musí bejt rát za každí zdraví d'ite, ať je to tak nebo
431 tak, vječinou gdo co chce to pohlaví, tak má to druhí, á z ňej, gdiš potom přemejšlim, tag
432 bich řekla, že mm, diš sem bila mladá, tak sem bila hodne jakobí náročná a hodne, ňic
433 mňa neuspokojovalo, bila sem, i bich řekla povrchní, ale vjekem, z, člojek gdiš naráží na
434 určití, já nemůžu říc překážki, pže mňa f počtaťe, já si na ňic nemůžu sťežovat, jako, ale
435 já se zase vrátim k tomu tat'kovi, mňa to hrozne ovlivňilo, gdiš před tema štirma leti se
436 dostanete do situace, gdi najednou se natvrdo seznámíte z realitou života, že ten člojek,
437 kteriho ste milovala, nebo milujete a psťe tadi najednou von bjehem mňesíce neňi, přetím
438 nemá žádní příznaki, nemarodí, ňic, tak to je tak strašná é, tak strašnej zásah, že já psťe
439 bich řekla, že jako, fak to řeknu blbje, do tí dobi, dokut žil tat'ka, tak sem jakobi ten život
440 tak jako brala, tak sme tadi, no, vono to ňeak dopadne nebo jo, ale votí dobi já psťe ten
441 život bich řekla se snažim žít uple na plno, protože já psťe nevím, te' sem tadi a nevím, co
442 bude zejtra, takle to říkám i tem lidem. Tagže si misim, že to je é, každího človjeka podle
443 mňa ovlivní ňeco. Ňekoho onemoc, é ňekoho ovlivní ňeaká nemoc v rodíne, ňekoho
444 ovlivní stráta ňekoho blískího, zase si říkám em, stalo se to, ale stalo se mi to ve
445 štiriceštístirech letech, ten tat'ka na to mňel vl, é vjek, ale mm dibi se nedejbože to stalo
446 dříf tak se mňa to třeba ovlivňilo daleko dříf a dost i mňa todleto ovlivňilo aš takle. Tagže
447 já bich neska řekla a říkám to i lidem vokolo sebe, že si všichňi bi mňeli vážit toho, co
448 maji, protože život je psťe strašne krátká čára, mi víme, gde je začátek, ale ňigdo neví,

449 gde je konec. Á nemňel bi ubližovat, nemňel bi d'elat nepříjemnosti druhejm, protože
 450 vopravdu sme tadi chvilku. Je to, je to tak pomijíví fšechno, tagže já bich řekla, že dibich
 451 tendleten rozhovor d'eala před deseti leti, tag budu mluvit třeba uple jinak, nevím, já si
 452 plno vjecí zas aš tak nevibavuju, ale todle mňe ovlivňilo hrozňe moc.
 453 (Zdá se Vám svět teď lepší, nebo horší?) Já bich řekla, že jak, jak f čem. Řekla bich, že
 454 mm to že aňi si nevi, nev, ne, ne, nevspomenu zas na d'ectví, ale třeba gdiš sem se já vdala
 455 a mňeli sme malí d'eti, tak prostě bilo to, že jo samořejmňe přet é revolucí, tagže muj
 456 manžel prostě vodešel f šest do práce a přišel f půl třetí domu a votech půl třetí mňel čas
 457 se nám a d'etem vjenovat, že jo. Dneska ta doba je f tom, je taková f tom, že é neňi čas.
 458 Sme tak donucení jako veškerou volnou chvilku pracovat, protože je to zase úmňera, že
 459 jo. Diš teda něgdo, řeknu blbje, é mu stačí chodit ňekam do fabriki na osum hod'in, tak
 460 sice přide s čistou hlavou, ale zas nemá takoví ti finanční prostřetki asi takoví, jako ten,
 461 kterej prostě tráví čas, já nevím vot osmi do osmi do večera nebo ešče díl, jako jo. Ale jesi
 462 je svjet lepší, horší, já bich řekla, že svjet, život je každej, jakej si ho udělá. Neňi to vo
 463 tom svjeťe celkovim. É te' třeba sem ovlivňená hodňe tím Japonckem, protože vlasňe to
 464 ňigdo nemůže ovlivňit, jo, ovlivňujeme to mi, lid'i, tu přírodu jako, jo, ale je to tak, tak,
 465 tak strašňe, tak strašná katastrofa, tak ňeco strašního, že zase si misim, ti lid'i to na jednu
 466 stranu zase strašňe é obohatí a posílí, protože já si psťe misim, že dříf se mňeli lid'i líp,
 467 hůř, te' se maj lid'i líp, hůř, každej na to má ňákej názor, já třeba ss zase vim, je dobrí,
 468 gdiš človjek má peňíze, gdiš má ňeakí materijálňí é zabezpečení, ale na druhou stranu
 469 ňigde neňi dokázaní, že milionáři sou šťasňejší než ti, kteří maj stofku f peňěžence, že jo.
 470 Tagže já si misim, že at' je to svjet, život, tak psťe takovej, jakej si ho každej udělá,
 471 takovej ho má, iš. Dříf lid'i nadávali na é komunizmus nadávali dříf, neska budou nadávat
 472 na to, že je fčecko drahí, prostě sou tadi lid'i, kteří dicki budou na ňeco nadávat a sou
 473 lid'i, kerí psťe budou jakobi tím životem proplouvat a já, já sem zovna ten tip, jakože to
 474 беру, taki diš ted' zzz, zz, zvišej daňe, nebo prostě to dépéhá a takoví, taki se mi to nelíbí,
 475 ale já vim, že to ňiak neovlivňim. Tagže psťe mňe nez, já nepudu kuli tomu stáfkovat, nebo
 476 nebudu držet hladofku, nebo ňeco, prostě se budu snažit tím ňeakim spůsobem virovnat,
 477 protže mi f poctaťe ňic jiniho nezbejvá. A při tech všech problémech a karambolech a co
 478 se tíká každího člojeka ešče se zatěžovat ňečim takovimdle, já vim, že to je nepříjemní, že
 479 to je blbí, jakože se budeme muset uskromňit nebo prsťe nebudeme mít víc peňes na to, na
 480 co sme zviklí, ale já si misim psťe, že to vo tom neňi. Jo?
 481 (Chtěla byste se podívat ňekam po České republice nebo po světě?) No tak jako tip na
 482 cestování visloveňe nejsem, protože é z d'ectví mi zůstala taková ta úskoslivost, čistota,

483 pedantství, nevím proč, to sme se vo tom bavili, tagže já třeba, jako něgdo řekne ňeakou
484 egzotiku bich aš tak nemusela, protože bich se f první řadě bála, že si přinesu ňeakou
485 nemoc, nebo že mñe tam něco štípne a prostě, jo, tak to bich se bála. Ale tím že sem zas
486 aš tak nigde nebila, tak mi stačej takový jako bich se podívala třeba do toho Egipta, nebo
487 do Řecka, mmm a a a nevím, aš tak mñe to zas aš tak neláká, protože já vlasně aňi nevím
488 proč, ždicki sme jezdili jako třeba s tema d'etma, v Chorvacku sme bili asi dvacetkrát,
489 spíš sem to mñela jakože ta rodina bude pohromadě, že má tu dovolenou, abi ti d'eři
490 viděli, že psťe je to f pořátku, že ta rodina má ten tejden, čtrnác dní za ten rok bejt spolu
491 a mimo ten domof, tu realitu, ne mít dovolenou a hrabat se doma na baráku. Ale bilo mi
492 asi jedno, gde to bude, tagže vlasně gdiš sme stavjeli, tak sme jezdili na Šumavu, jižní
493 Čechi, Krkonoše, Jizerki, pagdiš trošku bilo víc peňes, tak sme začli třeba do toho
494 Chorvacka, do Itálie, v Bulharsku sem bila, ale že bich visloveňe jako bich šetřila a
495 abich se podívala do Ameriki nebo ňekam, gdibich na to mñela postřetki, že bich
496 nevjeděla, co s ňima, tag bich to určitě viužila. Ale jako abich za každou cenu, to bil muj
497 ňeakej sen, tak to neňi.

498 (Je něco, co byste ve svém životě změnila?) Hmm a zase se bohužel vrátím k tatkoví. Do
499 dneška si vičítám, že sem neud'eala víc f tí dobje, gdiš von bil f tí nemocnici, že voňi nám
500 ho nechťeli převíst, že má embóliji a já si do dneska, do dneška vičítám, a budu si to
501 vičítat celej život, že sem mñela přes zákaz tech doktorů psťe donuťit, abi ho převezli na,
502 na specializovaný pracoviště na plicní, že bi mu tam třeba pomohli. Tak to je asi jediní,
503 co si vičítám a pak i vim, že sem asi vjedomně i ublížila třeba ňekomu, že sem něco řekla,
504 ale já sem se tím dicki hodně trápila a dneska si říkám, že ke mñe se taki ždicki, teda
505 dicki, ke mñe se taki plno lidí nezachovalo fěr, a voňi to třeba misleli natvrdo a já sem
506 dicki uklidňovala, že voňi to tak nemisleli, ale neska už prostě zastávám ten názor, že é
507 prostě co se stane, to se stane. Gdiš sem něco prošvihla, nebo psťe ňekoho, ňe, ňe, něco
508 mi vyšlo s pusi, a nechťelo, nelíbilo se mi to, ale už se stalo, už s tím ňic neud'elám, ale
509 nebudu se tím trápit, že sem to, určie sem to neud'eala ve zlim úmyslu, možná sem toho
510 člojeka chťela upozorňit na něco, co se mñe třeba v jeho chování nelíbilo, ale že dříf sem
511 se hrozňe trápila tím, že ježiš chudákovi sem asi ublížila, tak to neska už se tím netrápim,
512 protože psťe za ten život, jag říkám, člojek zbírá ti zkušenosti, tag zase na druhou stranu
513 ti lidé mi taki plno lidí řeklo třeba něco, co se mi nelíbilo a musea sem se s toho ňeakim
514 spůsobem vklepat, tagže už to neska taki neřeším.

Nejmladší generace

TEXT 11

Kuchař, 23 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Tagže bidlel sem do dvou let v Mladé Boleslavi,*
3 *pak sme se přestěhovali do Sudova Hlavna, gde rodiče postavili novej barák. A vot tí dobi*
4 *žiju tadi. Eeee, rodiče přísní, táta bil přísnej, ale takovej dost že pracoval, tagže sme se moc*
5 *nevidali a máma bila taková spíš kamarátka, jakože sme spolu vicházeli dobře. A dicki gdiš*
6 *bil nejakej průšvih, tak to řešil táta, no. Jakože máma bila úplně, úplně f cajku a tagže*
7 *přísní bil táta bil přísnej, ale jenom dicki diš hořelo, tak přišel a viřešil to, jinak sem to řešil*
8 *z mámou a ta bila taková... (Jak to táta řešil? Domluvil Ti nebo Tě seřezal?) Domluvil, nigdi*
9 *mňe nemlátil, nic takovýho dicki. Jenom stačilo táti pohled a už sem věd'el, že je něco*
10 *špatně. Tagže, to bilo richle viřešení. (Kolik máš sourozenců?) Mám dva bratři, mlačího,*
11 *staršího. (Hráli jste si spolu?) Hráli sme si s t'ím starším jo, s t'ím mlačím už tolik ne. Jako*
12 *gdiš máme mezi sebou dost let rozdíl, tagže sem mňel jiní povinností, než hrát si něgde*
13 *s ním na písku a todlencto. No a se starším sme si hráli no, ten je vo tři roki starší, tagže*
14 *spolu sme strávili dost času. Jak na fodbale tak na ribách třeba nebo... (A kamarády tady*
15 *ve vesnici jsi měl?) Kamarádi mám tadi ve vesnici plno kamarádů, dobrejch kamarádů*
16 *vod mala vlastně. S t'ema sme si dicki, hodně sme se stíkali třeba na fodbale, pak to bili*
17 *takoví ti zájmi jako, sme si stavjeli různí bungri a tidlencti věci. No a mám je do dneška, že*
18 *jo, ti kamarádi, všichni.*

19 (Chodil jsi do mateřské školy? Kam, s kým, jak ses tam dopravoval?) *Chod'il sem tam od*
20 *dvou let, bil sem nasazenej dost brzo. Do Kostelního Hlavna, chod'il sem tam pješki, je to...*
21 *kolik, šescet metru, že jo, tagže. (Sám... počkej, to asi ne...) Chod'ili sme, chod'ili sme*
22 *mámou určité. Vona vlastně d'elala na poště vedle, tagže mňe tam vod'ila, no dicki.*

23 (Kam jsi chodil na základní školu?) *Na záklatku sem chod'il do Starí Boleslavi, zase s t'ema*
24 *samejma lidma, keríma sem chod'il jakobi do školki nebo, nebo tak a vlastně chod'il sem*
25 *štiři roki do Kostelního Hlavna vedle školki a pak je vlastně sme jezd'ili do Starí Boleslavi,*
26 *vot ten druhej stupeň, jakobi vot pátí třídi.*

27 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Nó, průšvih, nejakej pjeknej.*
28 (Poznámky jestli jsi dostával nebo tak.) *Poznámki sem dostával dost často. Bilo to jako*
29 *takoví to klasický virušování a mm nenošení domácích úkolů což je normálňí, si mislim. A*
30 *jinak to bili takoví ti průšvihi, že sme přišli já nevim vo dvě hod'ini dříf domu, tedá pozd'ejc*

31 domú. Že sme mňeli povolno treba do šesťi, prišli sme díl. A to bilo ňeakí treba to kouřeňi
32 a tidlencti věci jakože. Takoví ti klasiki.

33 (S čím vším jsi musel doma pomáhat?) Mmm, pomahal sem, tak jakože, ee rád sem vařil
34 uš vod mala, tagže sem doma dost rát pomahal mámňe v kuchiňi. Pak to bilo venku co sem
35 tak sekat trávu, to bilo částí docela, a v léte, a v zimňe zas sem, gdiš uš sem bil vječí, tak
36 sem pomahal nosit dřevo a takoví ti vjeci. (Zahrádku treba máte? Pěstujete něco?)

37 Zahrádku máme, pjestujem, ale to mňe zrovna ňák ňic neříká. Já rači, rači d'elám jiní vjeci.

38 (Co dělají Tvoji rodiče? Kde pracují, kde tráví volný čas?) Mm, táta je autodoprafce,
39 soukromej, tagže ten často jezďi, sice jenom po republice, ale docela to veme dost času. Á
40 trávej volní čas si mislim zas na zahradě, že se vo to stará, je to jeho hobi a todlenc, to má
41 vopravdu rát. Á máma teť pracuje jako kosmetička, přetťim d'elaa na poště, přetťim d'eala
42 ve škole, školňici, á teť si mislim, že ta kosmetička jí docela naplňuje a viživá se f tom.

43 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce, já jsem tady poprvé slyšela o
44 Barborách...) Vo Barborách? Tak jako jasňe, slavíme fšechni, Velikonoce určíte, Vánoce,
45 fšechni tidleti klasickí svátki. Barbori, čerti taki fšechno. (Tak mi řekni prosím Tě něco
46 bližšího o těch Barborách, co je jejich smyslem.) Co je smislem Barbor? Tó že chodí po
47 vesňici, já nevím, tři pjet štiri holek v bílejch převlekách jakobi á je to předzvjest, dicki to
48 chodí dva dni přet čertama a, á já nevím přesňe, ale je to jakobi čertí že taki roznášej
49 bombóni, musíš jim říct básňičku, á... nevím, je to jako čert, no. Že prostě přide jako
50 Mikuláš, přidou, daj ti bombon diš jim zaspíváš, postrašej te trošku jako dicki, ňikdi to
51 nebilo jako takovej respekt jako čertum, ale bilo to takoví příprava na to, na ti čertí.

52 (Pamatuješ si nějaké zážitky z učiliště?) Na učňák sem chod'il do Prahi ke Krbu. Éé, do
53 Malešic, bilo to takoví, bilo to takoví si mislim poklidní. Nebil tam žádněj problém, ňic
54 takovího. Tak sme se ňeak jako dostali do tí Prahi, tagže.. sme si uživali velkomňesta jako
55 mladí a... ááá, já nevím, no, misim si, že to probjehlo fšechno v naprostim pořátku, mňel
56 sem různí prakse, f Panorámňe v hotelu, d'eal sem i f pražskí zoo v restauraci. (V pražské
57 ZOO?) Nó, diš to vlastně vitopilo, nevím přesňe rok, ale sem tam nastoupil a bilo to po
58 těch povodňích, tagže to tam bilo ešće docela zdecimovaní. Tagžé, sem to jako tam fšechno
59 vokouk a... nevím no. Střídal, mňel sem tři praxe, říkám hotel Panorama, tadicto a pak
60 taková jedna malá restaurace, á tak ňeak mňe to vařeňi baví, tagže sem si fšude užil sví a
61 fšude mňe to zajímalo.

62 (Chodil jsi, a pořád ještě chodíš, na taneční zábavy, spíš tedy diskotéky nebo plesy?) Nó,
63 tak teť mám náročnou práci, tagže vopčas gdiš se to poskitne, naskitne, tak se du pod'ivat.
64 Dríř sem na diskotéki chod'il, gdiš sem bil ještě mlačí vokolo těch šesnácti sedumnácti. Teť

65 uš, teť uš sem rači, neš na diskotéku, tak si rači pustim doma heskej film a dám si něco
66 k piťi a rači to trávim doma uš.

67 (Jak ses seznámil se svou přítelkyní?) É, se svou přítelkyní sem se seznámil f práci, pře
68 k nám nastoupila na brigádu. Tak sme po sobě asi dva mñesíce koukali, a pak gdiš sem se
69 rozešel se svojí přetchozí přítelkyní, tak sme se nakonec dali dohromadi a uš sme spolu rok
70 a půl. A sme spokojení a šťastní.

71 (Bydlel jsi vždycky na vesnici?) Do dvou let sem bidlel v Mladí Boleslavi, ale nepamatuju
72 si tam aňi kousek, tagže můžu říct, že jo.

73 (Chtěl bys bydlet ve městě? Proč?) Mm, za žádnou cenu bich nechťel bidlet ve mñestě.
74 Protože, dicki diš jedu do mñesta, třeba na nákup nebó za zábavou, tak tam vidim ten
75 stres, frmol a hodně lidí voló a dicki se rát vrátim domu. Zavřu za sebou vrátka a vim,
76 že si můžu f klidu z baráku vilist, sednout si doma na zahradu, votevřít si pivo nebo něco,
77 něco si tam ugrilovat á mám rát ticho a klit a pohodu.

78 (Kde teď pracuješ?) Teť pracuju v Brandejse nad Labem, v restauraci De Parade, sme
79 víborná restaurace (smích) (Trošku reklama...) Nó o, Jilemñickího dvanáct nebo kolik, no
80 to jen tak. Alé, docela mñe to naplňuje, á bil to dicki muj sen, bejt v takovídle nějaki
81 příjemní malí restauraci, gde je malej kolektif lidí, kteří maj fšichñi stejnej svůj zájem. Nó,
82 á, sem tam prostě šťastnej a doufám, že tam ešće chvílku vidržim. (To máš rád i třeba když
83 někdo přijde deset minut před zavíračkou a objedná si jídlo?) Nó, tak to sou takoví ti vjeci,
84 takoví ti negativa na každí práci á, ale mislim si, že plno lidí f práci má víc negativ než neš
85 já v tídle.

86 (Co máš na své práci rád a co ne?) Co mám na sví práci rát, mám rát to gdiš prostě si ti
87 lidí vskážou do kuchiňe, že jim to chutnalo, a že prostě bilo to viňikající, a že bi si nás
88 nejrači vzali domu a takoví ti vjeci, ti řeči vokolo. To mám vopravdu rát. A nerat mám, já
89 nevím, no, nerat... Nerat mám diš, diš uš vopravdu je těch hodně, hodně lidí najednou a
90 nemůžu se soustředit úplně plně na to jídlo, kteří d'elám a nechci říct, že flákám, ale prostě
91 diš musím vidat hodně jídel najednou, a ud'elat, připravit, tak mñe to jakobi, jakobi,
92 nemůžu se jakobi stoprocentně soustředit na to jedno jídlo nebo na dvě á... (Nestresuje Tě
93 to?) Stresuje mñe to dost. Sem ve stresu dost, f práci.

94 (Co děláš ve svém volném čase?) Ve svim volnim čase? Tak třea rát si zajdu na pivo
95 s kamarádama, to jako rát si zarelaxuju, pak ješće do nedávna sem hrál fodbal, ten uš teda
96 nehraju, pře to sem mñel pořát nějaki zrañení, tak uš, teť uš si nemůžu dovolit vipadnout
97 třeba na dva mñesíce s práce. Pak teť teda rát jezďim na kole třebá, na vijištki nebo tak, po
98 kraji se pod'ívat, diš je hezki, mám rát počítačovní hri, iksboks, tidlencí vjeci klasickí, keri

99 *má ráť každej, si mislim... kluk. Nebo vječina klukú, tagže ráť hraju tó a jinak, já nevím, no,*
 100 *jinak se vjenuju přítelkíni, eh. Co mám ještě ráť ve volnim čase? Mmm, já nevím, dříf sem*
 101 *jezd'il na motorce, ale to už teť taki moc netó, mñe nebere. Áá, vššš... nevím, ráť sleduju*
 102 *televizi, fodbal, fšechni, liže, tenis, ráť koukám na sportovní přenosí, na fšechni takoví...*
 103 *(Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) Tajní sen a přání, no. Postavit barák, mít dvje heskí*
 104 *zdraví d'eti a bejt spokojenej ve svim živoře, no. Ňákí další, nevím, mít asi třeba jednou,*
 105 *jednou svojí restauraci ňákou, malou, příjemnou a na visokí úrovni a to je spíš sen, no.*
 106 *(Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) Nó tak lepší je asi f tom, že za mlada sem si dickí*
 107 *řikal, že až budu starší, tak budu moc fšechno a budu prostě tak možná f tom smislu je to*
 108 *lepší, že, že už tolik na mñe ňikdo jakobi nenahlíží a neříká mi, co mám d'elat. Á, eště si*
 109 *mislim jako že... (Počkej po svatbě!) Nó. (smích) Á mislim si že, nevím no, i f tí hlavje že*
 110 *mám si mislim už lepší názori a plno vjecí, kerí sem dříf ud'eal a bilo špatně, tak bich už*
 111 *dneska neud'eal. Idiš je mi dvacet tři. (Takže se dá říct, že teď je to lepší.) Nó, určíte, já*
 112 *mislim, že jo. Pro mñe jo. (A Svět sám o sobě, když bys to srovnal s dobou, kdy jsi byl*
 113 *dítě?) Tak d'eckeje svjet je dickí takovej růžovjejší, si mislim, neš nastanou problémi se*
 114 *složenkamá a práci, fšim tím dokola. Alé, těžko říć no, jestli je lepší nebo horší. Já mislim*
 115 *že lepší, že se plno vjecí dneska už řeší jinak, jakože třeba v lékařství, že já nevím přet iks*
 116 *leti bil problém z ňěákim, ňěákou nemocí a neska už sou na to léki a už to, už si s tím*
 117 *poraděj a f tomdle asi je lepší, jako že to de fšechno dopředu. Vívov ve fšom. Ale, nevím*
 118 *no, f čem bi to bilo horší. Nevím, nevím, f čem je horší.*
 119 *(Chtěl by ses podívat někam po České republice nebo po světě? A kde jsi všude bil?)*
 120 *Mm, no tak ráť jezd'im. Tak mi sme jezd'ili z rodičema na dovolenou pravidelne každej*
 121 *rok do Chorvacka, bili sme párkrát f Itálii, gdi sme vinechali, ale f Chorvacku sme*
 122 *zjezd'ili úple fšechni mñesta snad. Eee, no pak sem bil třeba f Turecku, teť na dovolení,*
 123 *tam to bilo fajn, ale chtěl bich se podívat, no určíte, ale za první sou problém finance a za*
 124 *druhí sou problém f práci, že mñe neuvolñej na delší čas, abich se ňekam pod'íval. A*
 125 *hlavne už teť mám f plánu se ňejak usad'it a začít stavjet ten barák. Tagže už si mislim že*
 126 *v nejbliší dobje to nehrozí, abich se ňekam pod'íval a cestoval nebo tak.*
 127 *(Je něco, co bys ve svém životě změnil?) Mmm, mislim si že ne. Mislim si, že sem fšechno*
 128 *ud'eal tak jak to šlo dobře, špatně a každej d'elá chibi ňejakí špatní vjeci a, ale asi si*
 129 *nestěžuju, že bich jako extrémne ňeco jako ud'eal špatního nebo tak, no. Mislim si, že ne.*
 130 *Moch sem se možná víc učít, ale to k tomu povolání nepotřebuju, tagže mislim si, že to je*
 131 *oukej fšechno.*

TEXT 12

Studentka, 18 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *No tagže mám jednu malou ségru, je vo osum let
3 mlačí, moje d'ectví probíhalo vesmňes s kamarádama, protože ségra se narodila, aš diš mi
4 bilo osum, tagže sme si hráli t'ím stilem, že, psťe, no aňi sme si zase tolik nehráli, protože
5 vona bila menčí, vona si se mnou nemohla hrát, že jo s čím sem chtěla já nebo takle. Co tam
6 je dál? E, moje d'ectví... (Byli rodiče přísní?) Rodiče přísní? No bili, vopčas mi to teda
7 nepříde, ale jo, bili, dá se říc, že bili.*

8 (Chodila jsi do mateřské školy? Kam, s kým, jak ses tam dopravovala?) *Chodila sem do
9 mateřské školi, do Kostelního Hlavna, s mojí partou dá se říc, co tadi máme tetko, tak sme
10 tam chodili fšichňi.*

11 (Kam jsi chodila na základní školu?) *Na základku sem chodila sem, do štvrtí třídi a do pátí
12 už sme jezdili do Boleslavi, protože pátá tadi ešte nebila. (A druhý stupeň?) Taki do
13 Boleslavi.*

14 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Tadi vocat' si moc toho
15 nepamatuju, spíš s tí Boleslavi, protože tadi to bilo takoví, že sme bili namíchaní fšichňi
16 pomalu v jední třídě, tagže toho si moc nepamatuju, možná, gdiš sme spali ve škole, na ti
17 d'eckí dni a takle, tak to možná, jinak moc vjecí, ňeak moc nepamatuju, školu f přírodě
18 maximálně. (A nějaký zážitek z té Boleslavi? Nebo průšvih?) Mm, s tí Boleslavi sme
19 mňeli průšvih, že sme házeli toaletní papíri mo, mokří na záchodě, na záchodech vo zeť a
20 vo stropi a načapala nás zástupkiňe a museli sme to sundavat dolu a kupovat noví toaletní
21 papíri tam. (A z domova?) No t'ech, t'ech bilo dost, ale kterej si pamatuju, no pamatuju si
22 třeba, gdiž bila ségra malá, tak sem rosipala korálki f pokoji a táta mi za to vinadal a i
23 dokonce mňe i seřezal, že to mohla sníst, no. Jinak se mi teť ňic jako nevibavuje zrovna.*

24 (S čím vším jsi musela doma pomáhat nebo ještě musíš?) *No tak do tetka teda musim f
25 sobotu d'eat klasickej sobotní úklit, vopčas vařim, to mňe teda jako moc nebaví, ale musim
26 prostě domácí práce, no, zahrada a tak.*

27 (Co dělají Tvoji rodiče? Kde pracují, kde tráví volný čas?) *Tak mamka, ta pracuje ve Staré
28 Boleslavi, ta d'elá opchodního zástupce tam, v jedné firmě, která virábí zednické náčiní
29 mislim. A tatka, ten tetka zmňeňil práci a ten d'elá u Krumla Brandejse a volnej čas tráví
30 asi táta nejvíc na poli a na zahradě a mamka ze ségrou asi na kolech nebo takle, nevím,
31 vona s náma nebidlí, tagže tak nemůžu soudit.*

32 (Které svátky jste slavili a jak? Vánoce, Velikonoce, každého se ptám na Barbory.) No tak
33 slavíme klasiku, klasiku Vánoce, Velikonoce teda neslavíme doma, jakože z rodinou, ale pak
34 s kamarádama, kerí vopcházej vlasně vesnice a pak se chodí k Hartlovým do Kostelního
35 Hlavna, gde máme fšichňi sras, tam se foťme a takle. Jinak slavíme čarodejnice slavíme,
36 no. Ti budou teřkon. Ale to neňi svátek, to je takovej spíš jako.. (Tradice.) Tradice, no. Tak
37 to se často slaví a to je dicki velkí, ti Barbori, no čerťi, Mikuláš. (Chodila jsi za Barbory?)
38 Bila sem asi dvakrát, no. A za anděla sem bila jednou. (A nevíš, jaký je smysl těch
39 Barbor?) No to právjěže nevim.

40 (Ještě stále chodíš na střední, vid'?) Chodím, no teř budu končit. (Kam chodíš?) Chodím
41 do Prahi na Lehovec, to je kousek vot Černího mostu, a studuju tam ekonomiku cestovního
42 ruchu. (Máš odtud nějaké zážitky?) No tam je zážitků snat nejvíc, no tak hlav, poslední
43 zážitek nejvyječí na celej život maturitňi ples před mňesícem, co sme mňeli, tak to bil taki
44 večírek, bili tadi, bili tam fšichňi vocať, tak si to umíš přectavit. To, to bil konec. A jinak é
45 seznamováki každej rok, diš sme jezdili, šk, třídňi viletí, diš sme jezdili f prváku, ve
46 druháku sme bili f Českim Ráji na celej víkent, tam je toho, fak nejlepši spomínki mám na
47 tu středňi.

48 (Chodíš na taneční zábavy, plesy, diskotéky?) Hmm, chodíme fšichňi vocať. Jezdíme
49 hodně do Brandejsa do Zetoru a teř sme bili, minulej víkent vodviralí Liblice, tak sme se
50 tam jeli poďivat a jinak taki vopčas do Prahi no, gdiš se to povede. Tak na diskotéku tam.

51 (Jak ses seznámila se svým přítelem?) Se svým přítelem, tak s řím sem se seznámila, no mi
52 se známe už hrozně dlouho, mi se známe fak vod malička, jezdili sme spolu na hori, a jinak
53 seznámila sem se s řím, jako disme to, diš sme spolu ňeak začínali, tak to bilo asi tak
54 přetřema mňesícema. Začali sme se ňeak bavit tadi, jinak sme se bavili jako vždicki furt,
55 ale ne tak intenzivně, abi sme k sobje jako ňeco cejtili, tagže asi tak.

56 (Bydlela jsi vřdycky na vesnici?) Bidlela sem vřdicki na vesnici a doufám, že furt budu
57 bidlet na vesnici.

58 (Proč nechceš bydlet ve městě?) Mmm, ve mňestě, no tak vono i ta vesnice má ňejakí proti,
59 to mňesto taki, ale zase diš poslouchám ti kamarádi ze třidi, kerí se vopalujou na, f
60 paneláku na balkoňe a já jim řeknu, že si, se du plácnout g bazénu, nev, no nechťela bich
61 tam bidlet. Samozřejmňe že, máš to blísكو fšude do centra, co se tíče dopravi, tak sedneš
62 na metro, seš tam za chvilku, ale prstě ta vesnice je vesnice, no. Pro mňe teda.

63 (Co máš na tom, že jsi student, ráda a co ne?) No, tak to, tak to je docela teřká votáska, ale.
64 Na tom, že sem student, mám ráda to, že se ešťe nemusim chodit do práce, ale a mám furt
65 ti, mám furt ten status toho studenta, že mám ti určiti vihodi, ale vadí mi tó, no prostě už

66 bich, na jednu stranu bich do tí práce už jako i chtěla, abich bila, mňela psťe svoje peňíze
67 a mohla si d'elat už psťe s řema peňezma, co chci, furt musim bejt na ňekom závislá.
68 (Co děláš ve svém volném čase?) Mm, ve svim volnim čase, poslední dobou to trávím teda
69 učení, protože maturita se blíží, nezadržitelne, a diš je čas, tak é vječinou f pátek
70 chodíme s kamarádama sem do hospodi, abisme si popovídali, celej tejden sme se
71 neviděli, a jednak taki ráda kám na televizi, diš je heski, tak chodim na prochásku, v zimě
72 na hori, tak jako spíš takovej aktivní oťpočinek, no.
73 (Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) Mám, ňeakí sni a přání asi jako každy. (Nějaké
74 konkrétní?) Nemůžu říc, jinak se to nesplní.
75 (Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) Mm, zdá se mi to horší. Zdá se mi to horší, protože
76 gdiš vidim, jak fšechni ti fejsbuki á é ti seznamki a prostě nejenom todle, ale fšecho prstě
77 jak to působí na lidi, a takle se mi to zdá psťe vo hodně horší. Gdiš vidim, gdiš přidu domu
78 a moje sestra v jedenácti letech zahodí tašku a první co uđelá, tak de na fejsbuk, tak
79 nevím, no. Sem docela ráda za d'ectví bes toho internetu a takle.
80 (Chtěla by ses podívat někam po České republice nebo po světě? A kde jsi všude byla?) No
81 tak, po republice bich se chtěla podívat na Hlubokou, protože é mám ve škole předmňet
82 d'ejini umňení a učíme se vo tom a to je jako fak zajímaví, tak tam bich se chtěla podívat a
83 do svjeta bich se chtěla podívat do Arapskejch emirátů, a to je muj sen a nejrači bich tam
84 vodlětela, gdibich sehnala fakt super brigádu v létě, tag bich tam vodlětela pak v zimě,
85 pže tam je teplo furt, tak tam bich se chtěla podívat. A pak taková ta Amerika, do Holivúdu
86 a takle, to je asi klasika u každyho, no. (A kde jsi všude byla?) Bila sem asi štirikrát
87 v Řecku sem bila, loňi sem tam bila tři tídni, tagže to bila upá paráda, bila sem asi pjetkrát
88 f Chorvacku, tam bich teda už nejela, protože se mi tam nelíbilo. (Proč?) Mm, f , to
89 Chorvacko mi přide prostě takoví strašně špinaví. A hlavně mi to přide, že tam, je to tam
90 samej Čech, no. Nevím, jestli fšude, ale... (Všude.) É, je to tam prostě jak na Lhoře, no.
91 Nelíbí se mi to tam, je to takoví, nejsou tam, jako třeba, gdiš to srovnám z Řeckem, tak
92 Řekové sou hroz, hrozne jako pohostřiní, milí, kamaráckí a ti Chorvaři mi přidou hrozne
93 takoví votažití, takoví nekamráckí, no psťe se mi tam nelíbilo. Hlavně tam nemaj aňi žádní
94 tradice, třea v Řecku sme šli na celej večer na ti večerní tance řeckí, na to řeckí kolo. É
95 furt sme tam chodili na giros a to jako voňi f Chorvacku nemaj no, takovídle ňeco.
96 (Je něco, co bys ve svém životě změnila?) Mmm, je ňeco, ale já si misim že na taito
97 potřebuje človjek jakó čas prstě na promišlenou, že to nejde ze dne na den, ale jako jo,
98 ňeco možná jo, ale... Třeba že přestanu kouřit, tak se rozhodnu ze dne na den, diš třea se

99 *ňegde překouřim nebo takle, ale takoví to, ti vječí zmňeni, si misim, že se nedaj asi*
100 *napláňovat jen tak jako na richlo, no.*

TEXT 13

Kuchař, 24 let

1 (Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se
2 sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) *Bidleli sme v Mečeřiži, což je vesnice kousek vot*
3 *Sudoviho Hlavna, gde bidlím teť. No, tam sem bidlel asi do pjeťi let. Pak sme se*
4 *přišťehovali sem, začal sem chodit do školki. (Proč jste se sem přestěhovali?) To nevím, pže*
5 *sme chtěli. Ne, pže sme bidleli v bitofce a tadi se naskitla možnost bidlet v rodinim baráku.*
6 *Tak sme se sem, asi. (Byli rodiče přísní?) No, přísní. Jak se to veme. No nejsem, nejsem*
7 *rozmazlenej, nejsem aňi ňeák moc terorizovanej, nebo to sem nebil ňigdi, to jako ne. (Kolik*
8 *máš sourozenců?) Jednoho sourozence, mám bratra. Mlačího. (Hráli jste si spolu?) Jo, dá*
9 *se říć, že jo. ňegdi mňe to teda jako moc nevíhovovalo, samořejmňe, že jo. Co z mlačim*
10 *bratrem? (A jak jste si hráli s kamarády?) Co se dalo. Tak to bilo, že jo podle vjeku*
11 *samořejmňe. Gdiš sme bili malí, tak se jezďilo na kole, že jo, takovídle různí vjeci no a*
12 *pak to začalo, začalo se dospívat, začalo se popíjet a takovídle vjeci, no. Takoví normální.*
13 *(Kamarádil ses s Kubou?) No dá se říć, že už vlasňe vot školki, no. (Ten mi vyprávěl třeba*
14 *o stavění bunkrů.) No to sem, to je jasní, no. Takoví ti bungri, boudi, schovávački před*
15 *rodíčema a tak.*
16 *(Chodil jsi do mateřské školy? Kam?) Sem, do Kostelňího Hlavna. Pješki, autobusem,*
17 *z rodíčema.*
18 *(Kam jsi chodil na základní školu?) Do Kostelňího Hlavna a pak do Starí Boleslavi.*
19 *(Pamatuješ si odtud něco?) Jako ze školi? No tak takovou tu klasiku, no. (Tak povídej.)*
20 *(smích) Povídej, co ti mám povídat vo tom. Klasická školňí docháska, no já nevím, vo tom*
21 *se nedá ňeak moc dlouhosáhle vipravovat.*
22 *(Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) Průšvihi bili, to je jasní. Gdiš*
23 *sem si sám podepisoval žákořskou, že jo, abi rodiče nevid'eli špatní známki, zatajováňi*
24 *známek špatnejch, abi se mohlo s klukama ven a takovídle vjeci. Takoví ti vobičejní. (A ze*
25 *Staré Boleslavi?) No tam bil jednou i vječí, no. (Tak mi to řekni.) To se asi nesmí říkat. Ale*
26 *ňákej, ňákí to skoušeňi, že jo, různějch vjecí, ňeakí tí marijánki a todlencto, ale to pak bilo*
27 *takoví nakonec, viplinulo, že sme f tom bili, dá se říć neviňe. Více měňe.*
28 *(S čím vším jsi musel doma pomáhat?) S čím vším? Záleží, gdo co potřeboval pomo, no,*
29 *gdiš potřebovala máma, tak ňákí to umejváňi nádobí, utíráňi, luksováňi, gdiš táta, no tak*

30 štípání dříví, na zahradě něco. Sekání trávi. (Máte nějakou zahrádku nebo pole?) Spíš dá
31 se říct menší zahrádku, no. Dřív se pěstovala zelenina, teď se to všechno zatravnilo, abí bil
32 vot toho pokoj.

33 (Co dělají Tvoji rodiče? Kde pracují, kde tráví volný čas?) No tak máma, máma pracuje na
34 finančáku, ve Starí Boleslavi, táta pracuje v jedné velké firmě, která vyrábí bezpečnostní
35 pásy, jinak je to vyučený automechanik, čímž se živil vlastně celý život, šestnáct let deal
36 automechanika, no přetím takí deal nějakí věci voko aut, všechno. No, máma je taková
37 kancelářská. (Jak tráví volný čas?) No v létě na zahradě, popřípadě na dovolenou, k moři.
38 (Jezdili jste tedy na dovolené?) No, jezdilo se k moři, do Čech, na Slovensko.

39 (Které svátky jste slavili, slavíte a jak? Vánoce, Velikonoce, každého se ptám na Barbory.)
40 No tak Barbory, to se nějak moc neslaví, no kromě toho, že choděj, děti sou vistrašeni a
41 říkaj básničky, no ale jako jinak se slavěj klasicky Vánoce, Velikonoce, taková ti základní
42 svátky.

43 (Pamatuješ si nějaké zážitky z učiliště? Kam jsi chodil?) Na učiliště sem chodil ke Krbu,
44 ale teď nevím, do Prahy, do Malešic. Malešice to bili. Pak sem chodil na nástavbu jo, do
45 Bohnic. (smích) Ale ne do ústavu, ale (smích) jenom do části Prahy. (Pamatuješ si nějaké
46 zážitky, průšvihy...) Tam, tam snat ani žádní průšvihy nebili, no. Já sem bil takovej, takovej
47 klidnej. (A nějaký zážitek?) Zážitek. Takí ani nic zvláštního, jako. (Kuba mi třeba vyprávěl
48 o svých praxích.) Tak praxi, to bilo taková, nic na co bych nějak moc musel spomínat
49 jakobi, já nevím, no nemám nic, co bi mě nějak moc utkvjelo v hlavě. Člojek se
50 samořejmně dostal do upe jiního prostředí, že jo, diš sem bil kluk z vesnice nebo to, tak
51 prostě fí tí Praze všechno je taková, pro nás taková věci nebo jag bych to řek jinak. Ale jako
52 nic, co bi mi... (Nic konkrétního.) Nic konkrétního. (Třeba něco z výletu?) Nemám,
53 vopravdu nemám nic, co bi...

54 (Chodíš na taneční zábavy?) Chodím na taneční zábavy, ano. (Kam třeba?) Nó tak, je to
55 taková, dá se říct, no prostě hospoda u nás, patří jednomu našemu kamarádovi, že jo,
56 kterej se teď bude ženit. (smích) A kam chodíme dost často, no. Sme taková, dá se říct,
57 naše parta kamarádů, taková, taková rodina naše jako.

58 (Jak ses seznámil se svou přítelkyní?) No, těžko říct, tagle z hlavy. Já po pravdě ani niak
59 moc, vim, že sme se potkali na jedné diskotéce, no tam sme se nějak dali do řeči, nó, sme
60 spolu pjet let, no.

61 (Bydlel jsi vždycky na vesnici?) Ano.

62 (Chtěl bys bydlet ve městě?) Aní, ani ne. Nechtěl, nechtěla bych tam bidlet. Tak jako voňi
63 nechtěj bidlet moc na vesnici, tak já bych nechtěl bidlet ve městě. (Proč? Město se Ti

64 nelíbí?) *Né nelíbí, ale jelikož mi bidlíme blízko fšech nebo dá se říc blízko Prahi, no tak*
65 *nám tadi nič moc nechíbí, no. Je tadi klit, žádněj spječ, nič, voproti mňestu.*

66 (Kde nyní pracuješ, žiješ?) *Žiju neustále ve Hlavně, pracuju Brandejse, jako kuchař*
67 *v restauraci De paráde s mim kolegou, kamarádem, Kubou (smích). Užíváme si dost*
68 *legrace, hodně legrace.*

69 (Co máš na své práci rád?) *No, nič konkrétního nevím, co bich na něj mňel uplňe rát,*
70 *nevím. (Třeba že Te baví?) No baví, ale jo, něgdi i baví, dá se ří, (smích) něgdi baví.*
71 *Nevím, je to na jednu stranu takoví zajímaví, no. Ďelat pro někoho něco takhle, nevím,*
72 *nevím, jako nemám konkrétní, co bi mňe na tom viložeňe bavilo. (Co na ní rád nemáš?) To*
73 *je to samí jakože, takoví. (S Kubou jsme třeba vydedukovali vaření těsně před zavírací*
74 *dobou, když přijdou hosté na jídlo pozdě.) Nó, to jó, gdiš přide něgdo před zavíračkou, tak*
75 *to je špatní, no to nemám, to vopravdu nemám rát. Nebo nemám rát, diš tři hod'ini človjek*
76 *sedí a pak přide celá restaurace, plná a furt po tobje něgdo furt chce, honem, jídlo,*
77 *honem, honem fšechno, to vopravdu rát nemám.*

78 (Co děláš ve svém volném čase?) *Ve svim volnim čase? Vopčas zajdu na pivo, k svímu*
79 *kamarádovi do hospodi, kterej se bude žeňit tetko, kam chodíme na taneční zábavi. (Hele,*
80 *nedělej si z toho srandu!) No jinak, já si, já si neďelám srandu! Já to t říkám. (Co ještě*
81 *děláš ve svém volném čase? Sportuješ?) No sportoval sem, dříf sem hrál fodbal, pak už*
82 *mňe to teda přestalo bavit a te' se zase opjet chci začít něákim spúsobem pohibovat a*
83 *jezd'it na kole, skvoš, takoví. V zimňe něákí ti liže, diš to víde. Do kina samořejmňe do kina,*
84 *ňákí muzíkali, no to sme bili jednou, no tak... (Na jakém?) Ďeťi ráje. (Jak se Ti to líbilo? Já*
85 *bych na to taky chtěla jít.) No, líbilo, až na to, že to trvá štiri a púl hod'ini. (S přestávkou,*
86 *ne?) No, dvacet minut přestáfka, pak další dvje a púl hod'ini sed'et.*

87 (Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) *Mít svuj dům. To je jako to, co bich vopravdu cht'el, a*
88 *jinak nič tajního. Mít peňíze. Coš chce asi každej. A zabespečit ňák rodinu a, takoví to*
89 *sandartní, no abi bili fšichňi zdraví a todlencto. Jinak asi neňi, co bi si človjek víc přál.*

90 (Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) *Mmm, já nevím, já si misim, že to je, ten človjek to*
91 *vňímá podle toho vjeku, tak ňeak. Gdiš je malej, tak je pro něj něco špatní, gdiš je starší,*
92 *tak je taki pro něj něco špatní a něco dobrí, to si mislim, že... (A jak Ty to teda teď*
93 *vnímáš?) Já nevím, musí to človjek brát, tak jak to je. Ps'te, nevím jako.*

94 (Chtěl by ses podívat někam po České republice nebo po světě? A kde jsi třeba všude byl?)
95 *Žádnej zvlášťní cíl, to nemám, to vopravdu ne. Bil sem pár zemích, Francije, Chorvacko,*
96 *Špaňelsko, Řecko, Slovencko, nó, tak to je takoví. Nevím, nič konkrétního nemám, taki,*

97 *vopravdu. (Chtěl bys něco vidět třeba tady v Čechách?) No ráť určíte bich jako na něco*
98 *zajel, ale jako nič visněního, za čím bich ted' zrovna chťel jet, to nemám.*
99 *(Je něco, co bys ve svém životě změnil?) Asi ne. Nemisim si, že bich ud'eal něgdi něco*
100 *hrozně špatního, tak si misim, že bich asi nemusel nič mñeñit.*

TEXT 14

Servisní technik, 22 let

1 *(Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se*
2 *sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) Tagže bidleli sme nejdříf ve Dřízech, vlastně,*
3 *protže tam vocat' pochází máma, tagže tam sme bidleli ze ségrou asi do tří let. Táta pochází*
4 *vocat', pak sme se přestěhovali sem. No a vlasně sem tadi do tet'. (Byli rodiče přísní?) Mm,*
5 *nebili, akorádiš sem dicki ud'eal ñeakej prú*er. Jako dbali na to, abisme se dobře učili a*
6 *tak, jako normálně vychovávali. Né že bi bili ñeak přísní, to ne. (Jak jste si třeba hráli*
7 *s kamarády?) S kamarádama, mm, tak klasika, choďili sme na ribi, pak sme stavjeli ti*
8 *bungri, no a pokoušeli sme holki.*
9 *(Chodil jsi do mateřské školy?) Mateřská škola, to uš sme vlasně bidleli tadi, tagže to bila*
10 *Kostelňi Hlavno. (Chodil jsi tam pěšky nebo Tě vozili?) Z babičkou, něgdi, vječinou*
11 *babička, no a gdiš mñela čas, tak máma mñe tam vod'ila.*
12 *(Kam jsi chodil na základní školu?) Základňi škola vot první do štvrti Kostelňi Hlavno a*
13 *pak dó Starí Boleslavi do devítki.*
14 *(Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) Ze školi? Jó, tak to bilo tadi*
15 *s řema (smích), že sme si stavjeli tu boudu a nemñeli sme prkna, tak sme je třeba ukradli,*
16 *no a s toho bil docela velkej prú*er, a pak ss, že jo, diš sme dospívali, tak sme mñeli*
17 *motorki, a hoñili nás policajti, ale to sou takoví normálňi příbjehi. (Tak třeba něco ze*
18 *školy?) Něco ze školi? Mmm, tak choďili sme za školu, to bil taki docela prú*er, no ale pak*
19 *s toho taki nič nebilo, jinak sem bil slušňi, vzorní žák. (smích)*
20 *(S čím vším jsi musel doma pomáhat?) No, fš, jelikoš máme velkou zahradu, tak sme mñeli*
21 *dříf ovoce, zeleñinu, tagže třeba sem musel trhat cibuli, loupat řípu, česat japka, pže dříf to*
22 *docela jelo, no, tet'kon uš, tet'kon uš ne. Tet'kon jelikoš sem v zamñestnáñi, tak nemám čas,*
23 *zahradu sme zrušili, tagže akorát třeba posekám trávu nebo co je potřeba. Natřít plot a,*
24 *normálňi vjeci, že jo.*
25 *(Co dělají Tvoji rodiče? Kde pracují, kde tráví volný čas?) Tagže máma pracuje*
26 *Brandejse, mám říct jako i tu, tu, firmu? (Můžeš.) Omega optik. Na Vrábí, v Brandejse a je*
27 *to zamñeření na čočki do brejlí, a táta ten d'elá v ciju, tagže to maj f areálu, tagže to je f*

28 *pohodě a to je zamňeřeňi na papíroví izolace. Táta je ribář, chodí na ribi a pivař, chodí*
29 *do hospodi, často. A máma, tu baví uklízeňi a d'elá na zahradě a pak jezdí po*
30 *kamarátkách, to sou asi její koňički nejyječí.*

31 (Které svátky slavíte a jak? Vánoce, Velikonoce.) *No tadi to jede, jelikoš sou tadi hodně i*
32 *plesi, že jo, tagže se slaví vlasně všechno, no. Velikonoce se chodí řehtat, to je tadi taková*
33 *tradice, idiš za nás to bilo jiní, to chodílo víc d'eři, teť uš to celkem upadá. Jinak, mm. (Tys*
34 *chodíval?) Já určiťe. (Každého se ptám na smysl Barbor.) Smisl Barbor. Smisl Barbor?*
35 *Mm, tak to je asi něco jako, jako čerťi, že jo, vlasně taki dávaj, mm náki cukroví a gdo*
36 *zlobil, tak vlasně to asi takoví postrašeňi, bich řek. (Chodíš ještě za Mikuláše nebo za*
37 *čerta?) Chodíli sme dříf, teť uš to zdědili ti mlači. Ale chodíli sme s partou, já bil čert.*

38 (Chodíš na taneční zábavy nebo na diskotéky?) *Jó, to jo. (Kam všude chodíš?) To chodím,*
39 *ná plesi chodíme do pohostinctví U Sedláčků (smích) a na diskotéki, kam se dá. Teť*
40 *votevřeli noví Liblice, tak tam anebo do Brandejsa, tam neňi moc velkéj víbjer, ale*
41 *vječinou Zetor Bar.*

42 (Jak ses seznámil se svou slečnou?) *Se svou slečnou na diskotéce v Zetoru, mm misim že*
43 *přes někoho, mm sme sed'eli u stolu a něgdo jí tam přivet a ňeak sme se roskecali, pak sme*
44 *šli na panáka no a uš to bilo, dali sme si číslo, začali sme si psát, bilo to hotoví.*

45 (Bydlel jsi vždycky na vesnici?) *Dicki.*

46 (Chtel bys bydlet ve městě? Proč?) *Nechťel bich bidlet ve mňestě, protože bich tam nemňel*
47 *asi co d'elat. Pže sem zviklej přijít s práce a jít třeba ven, nebo jít ze psem ňekam, sekat*
48 *trávu a psťe sem takle zviklej vod mala a třeba něgde v biťe nevim co bich tam d'elal,*
49 *koukal asi na televizi jenom.*

50 (Kde nyní pracuješ?) *Teťkon pracuju f Praze, d'elám servisňiho technika, vlasně vot, vot*
51 *školi sem tam, coš sou ňeakí tři roki asi, no baví mňe to, fšecho f cajku.*

52 (Koukám, že jsem vynechala jednu otázku. Pamatuješ si nějaké zážitky ze střední školy? A
53 kam jsi chodil?) *Středňi, sem elektrotechnik, bil sem na Harfje, no tam sme mňeli dobriho*
54 *třídňiho. (Tak mi pověz nějaký zážitek odtud.) Zážitek, mm no diš, mňeli sme dobriho*
55 *třídňiho, teda snat to múžu říc. (To víš, že jo.) Diš, nechodíli sme na řelocvik, to sme šli*
56 *dicki ňekam s kukama prič a diš nám mňel vomloutvat hoďini, ehm, tak sme nemuseli nosit*
57 *vomluvenki a vdicki sme mu museli d'elat něco na baráku. Tagže se to s ňim dalo ňeak*
58 *vokaučovat dicki, což bilo dobří.*

59 (Co máš na své práci rád a co ne?) *Ehm, mám rát časovou fleksibilitu, že sem pánem sviho*
60 *času, prtže nemám pevne stanovenou pracovní dobu, tagže diš něco ud'elám dříf, tak múžu*
61 *klidně domu. (Co tedy přesně děláš? Někde v dílně?) Ne, servisňi technik, jezdíme po*

62 *různých fabrikách po celé České republice, a servisujem mašiny. Tagže sem furt na cestách.*
 63 *No a je to dobrý, pře mne furt jako, jakobi d'elaj furt ňeakí kurzi, tagže se mi to do života*
 64 *nestratí. Diš mám ňeakou kvalifikaci, že jo, furt něco.*
 65 *(Co děláš ve svém volném čase?) Ve svém volném čase mm, tagže sem fodbalista, tagže o*
 66 *víkendu dicki máme zápasí, f tejdnu máme tréningi, pak se vjenuju přítelkyni no a co je*
 67 *potřeba kolem baráku.*
 68 *(Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) Přání? Mmm, chtěl bych se určité podívat hodně do*
 69 *svjeta, hodně cestovat, no a pak asi ňekam do Anglie na fodbal, jednou. (Kam konkrétně*
 70 *by ses třeba chtěl podívat?) Mm, tak mne láká taková to moře, spíš teplo, no, tagže třeba já*
 71 *nevím do Maroka nebo tam, ňekam za teplem hodně. Spíš egzotika. (Že by ses tam válel u*
 72 *moře?) No, asi tak.*
 73 *(Je něco, co bys ve svém životě změnil?) No, tak sem mladej, zatím asi ne. To přijde*
 74 *časem, to budu vjedet, až budu starší, co sem mňel zmñeñit asi.*

TEXT 15

Studentka, 22 let

1 *(Pověz mi něco o svém dětství – kde jste bydleli, byli rodiče přísní, co jste zažili se*
 2 *sourozenci, s kamarády, jak jste si hráli?) Tak narodila sem se v Benešově a bidlela sem*
 3 *tam až do svých devatenácti, kdi sem se přestěhovala sem do Sudova Hlavna za přítelem,*
 4 *tagže sem vlastně naplaveňina, jak se tadi říká. Mám jednoho bratra, o čtíři a půl roku*
 5 *staršího, se kterým sem si ňigdi moc nehrála, protože on o to nestál, sem tam sme se poprali,*
 6 *ale to už později také ne, protože mne vždicki přepral, a bolelo to. Maminka se mne snažila*
 7 *vichovávat přísněji, ale tatka jí to hodně kazil, dnes, dnes už vidím, jak strašně mne*
 8 *rozmazloval a jakí sem bila spratek, proto se to do dneška snažím mamče vinahrazovat a*
 9 *tak od sedumnácti, asi tak, sem neuvěřitelní mamánek. A jak sme si hráli s kamarády? Já*
 10 *sem se vždicki kamarádila spíš s klukama, tagže sme hráli fodbal nebo hokej na hřišti před*
 11 *barákem a to si pamatuju, jelikož sem bila tlusté dítě, tak mne kluci vždicki postavili do*
 12 *branki, protože sem jí celou viplnila a nepustila sem žádní gól.*
 13 *(Chodila jsi do mateřské školy?) Chodila, v Benešově kousek od našeho paneláku, vodila*
 14 *mne tam maminka, gdiš šla do práce. A pamatuju si, že mne tam párkrát vzal i tatka nebó*
 15 *mne tam vzala babička, gdiš mne náhodou hlídala. A pamatuji si, potom, co mne mamča*
 16 *předala paři učitelce, že sem musela jít k oknu, kterým bilo vidět do ulice, kterou mamka*
 17 *odcházela a celou dobu, co bila vidět, mi musela mávat, jinak sem pak celý den ve školce*
 18 *probrečela.*

19 (Kam jsi chodila na základní školu?) *É, taki v Benešovje a taki kousek od paneláku. Díky*
20 *tomu sem právě nemusela chodit do družini. Hnet f první třídě sem dostala svoje klíče,*
21 *hned z jídelni sem musela domú a ze začátku mne mamča kontrolovala telefonem, jestli*
22 *sem opravdu dorazila. Nigdi se mi nic špatného nestalo, nigdi mne neopřežoval žádní*
23 *človjek, vždicki sem dorazila bes problému, dnes si nedovedu přectavit, že bich své d'eti*
24 *takle pustila, f šestí letech vlastně, už je taki trošku jiná doba.*

25 (Pamatuješ si nějaký „průšvih“ z domova nebo ze školy?) *Já sem průšvihi moc nedělala,*
26 *akorát co si pamatuju ze základní školi, že sem, předefším v matematice, poučovala paňi*
27 *učitelku, že takle to neří. Vždicki sem to začínala slovi „Ale mamka říkala...“ Mislim si, že*
28 *mne musela paňi učitelka pjekně nenávidet. (smích)*

29 (S čím vším jsi musela doma pomáhat?) *Tak na prvním místě bila vždicki škola, a mám to*
30 *tak i dneska. Gdiž bilo všechno do školi hotové, tak sem třebas, tak sem třeba mamče*
31 *s něčím pomohla, v domácnosti nebo nádobí, gdiš sem bila starší, tak sem jí vozila na*
32 *nákupi, abi nemusela tahat ti těžké taški, ale právě tím, jak mne tatka strašně*
33 *rozmazloval, tak sem toho doma zase tolik nedělala. Akorát asi ve druhé třídě sem si*
34 *pořádila králíčka zakrslého, Mikinku, tak o tu sem se musela starat - uklízela sem jí, krmila*
35 *sem jí, brala sem jí k veterináři, gdiš to bilo třeba, na procházky sme chodili a tak*
36 *podobně, co prostě potřebovala. Dožila se dvanácti let. To je rekordman.*

37 (Co dělají Tvoji rodiče? Kde pracují, kde tráví volný čas?) *Mamča celý život pracuje jako*
38 *učitelka na gymnáziju, učí matematiku a fyziku, a tatka, gdiš sem bila malá, tak učil na*
39 *armádním ftvs a teč, teť učí řelocvik, taki na benešovském gymnáziju. A volní čas? Určite*
40 *oba hodně sportují, tedi každý zvlášť, protože sou už, asi čtíři roki?, asi čtíři roki*
41 *rozvedení. Nicméně mamča toho volného času tolik nemá, protože po škole ještě doučuje,*
42 *ale gdiš se jí nějaký čas naskitne, tak chodí z holkama cvičit nebo jdou do sauni, a hodně*
43 *času tráví z Lád'ou, svým přítelem a mím nastávajícím nevlastním tatkou, jak mu ráda*
44 *říkám a von se potom vždicki červená.*

45 (Které svátky jste slavili a jak?) *Určite sme slavili Vánoce, mamča se snažila, abi bilo*
46 *fšecho podle tradice, ale já sem asi tak ot svých dvanácti Vánoce nenáviděla, ale snažila*
47 *sem se to neak přetrpjet a hlavne tvářit se tak, abi to nigdo z rodini nepoznal, že je nemám*
48 *ráda é ti svátky, a abich jim to nekazila, že jo. F osumnácti sme pak s mamčou bili na*
49 *Vánoce poprvé sami, obje sme se toho strašně báli a možná právě proto to bili nakonec ti*
50 *nejkrásnější Vánoce, jakí sem gdi zažila. Ohromně sme si to užili, jako prostě do té dobi*
51 *nigdi. Co dál? Dál sme slavili Velikonoce, respektive ti sme nigdi moc neslavili, spíš sme o*
52 *velikonočních prázdninách jezdili na hori nebo na, na kola, vždicki podle počasí. A pak už*

53 *snat jediňe Mikuláš, to k nám vždicki, gdiš sem bila malá, chodila parta vojákú, to*
 54 *znamená asi deset strašlivích čertú, jeden umrňenej Mikuláš a žadní anděl. Hrozňe sem se*
 55 *jich bála, jednou mňe snat i strkali do pitle, no neuvjeritelňe sem se jich bála.*
 56 *(Pamatuješ si nějake zázitky ze střední školy?) Já sem chodila na osmit, na osmileté*
 57 *gimnázijum, tagže to celé považuji za střední školu. Celích těch osum let, nerozděluji to na*
 58 *čtíři roki a čtíři roki. A zázitkú, těch bila hromada. Pro mňe asi nejlepši zázitek bil můj*
 59 *učitel češtini. Prostě to bil úžasní češtinář, právje d'iki ňemu studuji bohemistiku,*
 60 *zamilovala sem se d'iki ňemu předefšim do mluvňice. Anebo na chemických laborkách, tam*
 61 *bila taki vždicki legrace. Já sem si vždicki fšechno potřebovala očuchat, tak sem si jednou*
 62 *protahla duřini koncentrovanou kiselinou, neuvjeritelňe to pálilo. Anebo gdiš sme nat*
 63 *kahanem opíkali buřti k svačiňe, to bila taki paráda.*
 64 *(Chodila jsi na taneční zábavy?) Nechodila sem vůbec ňikam, vůbec ňigdi, nezajímalo mňe*
 65 *to, nebavilo mňe to, a aňi dnes mňe to vůbec neláká. Raďeji sem šla třeba posed'et*
 66 *s kamarátkami nat skleňičku vína, popovídat si f klidu, bez řvoucí muziki.*
 67 *(Jak ses seznámila se svým přítelem?) Apsolutňi náhodou a bila to natolik trapná situace,*
 68 *že o tom raďeji ňigde nemluvíme. A igdiš sme tet' zařizovali svadbu na úřad'e, tak sme*
 69 *žádali, abi f proslovu pana starosti o našem seznámení ňic nepadlo.*
 70 *(Bydlela jsi vždycy na vesnici?) Ne, é vždicki sem bidlela ve mňesťe, právje f tom*
 71 *Benešovje, pak sem tedi jezdila na Visočinu k babičce na vesňici, ale aš do tech*
 72 *devatenácti sem žila f tom Benešovje, no. Pak sem se přestěhovala sem do Sudáku.*
 73 *(Chtěla bys bydlet ve městě? Proč?) Tet' už bich ve mňesťe bidlet nechťela. Já sem se do*
 74 *toho vesňickího života zamilovala, začalo mňe bavit zemědělství, apsolutňe nejrači mám*
 75 *balíkování slámi, její skládání na valňík a potom ta jízda úplně nahoře na těch balících, to*
 76 *je, to je nepopsatelné. Poprvé sem tadi řídila traktor, to bilo taki prima. Od jara do*
 77 *podzimu nosím na sobje jenom monterki, protože sou velice pohodlné. É taki mňe bavi*
 78 *jezd'it na dříví, tam jezdíme taki celkem často, protože, jag říká partner, dřívího neňi ňigdi*
 79 *dost. A hlavňe, já sem hrozná zmrzlina, tagže pro mňe se musí topit od září do června a*
 80 *jelikoš topíme jenom dřevem, tak musíme, že jo, taki jezd'it řezat. No, co ještě? Do Prahi je*
 81 *to kousek, na Čerňák to mám deset minut autem, do Brandísa do Teska nebo do knihovni*
 82 *jedu pjet minut, mňe tadi prostě vůbec ňic nechibí, je tadi klit. A taki se mi hodňe líbí, že*
 83 *mňe tadi každy zná, tím jak je ta naše obec malá a ještě jak pracuju v hospod'e, tak asi po*
 84 *púl roce, co sem se sem nasťehovala, sem šla doučovat jednu slečnu matematiku a její*
 85 *babička, kterou já sem ňigdi v živoře nevid'ela, přes plot na mňe volala: „Jó, Ti seš vot*

86 Sedláčkůf. “ Že sem Fantová tadi prostě ňikoho nezajímá, prostě sem vot Sedláčkůf a
87 nazdar.

88 (Kde nyní pracuješ/studuješ?) No, mám toho docela dost, suduji třetím rokem bohemistiku
89 na filozofické fakultě, pak druhým rokem opchodní podnikání na ekonomické fakultě
90 kombinovanou formou, obojí tedi f Českých Budějovicích, zároveň pracuji v Brandíse
91 v regionálních novinách, a gdiš je potřeba, tak pomáhám f práci partnerovi, právě f té
92 hospodě.

93 (Co máš na své práci ráda a co ne?) Mm, tak dejme tomu na práci redaktorki mám ráda, že
94 sem pánem svého času. Limituje mne sice uzávjerka, ale do té dobi je čistě moje vjec, gdi
95 co napíšu. Můžu psát brzo ráno, můžu psát pozdě v noci, je to jedno, nemám žádnou
96 pracovní dobu, která bi mne svazoala. A co nemám ráda, nemám ráda, gdiš se mnou
97 povjeřené osobi odmítají komunikovat, poskitovat mi informace. To mne vječinou roscílí, a
98 pak se ti osobi nemohou d'ívit, že článek, který mñel bít původně pro ňe relativně pozitivní,
99 uchopím z jiného pohledu tak, abi z ňej vycházeli spíše negativně, prostě mne roscílili, to
100 mají za to.

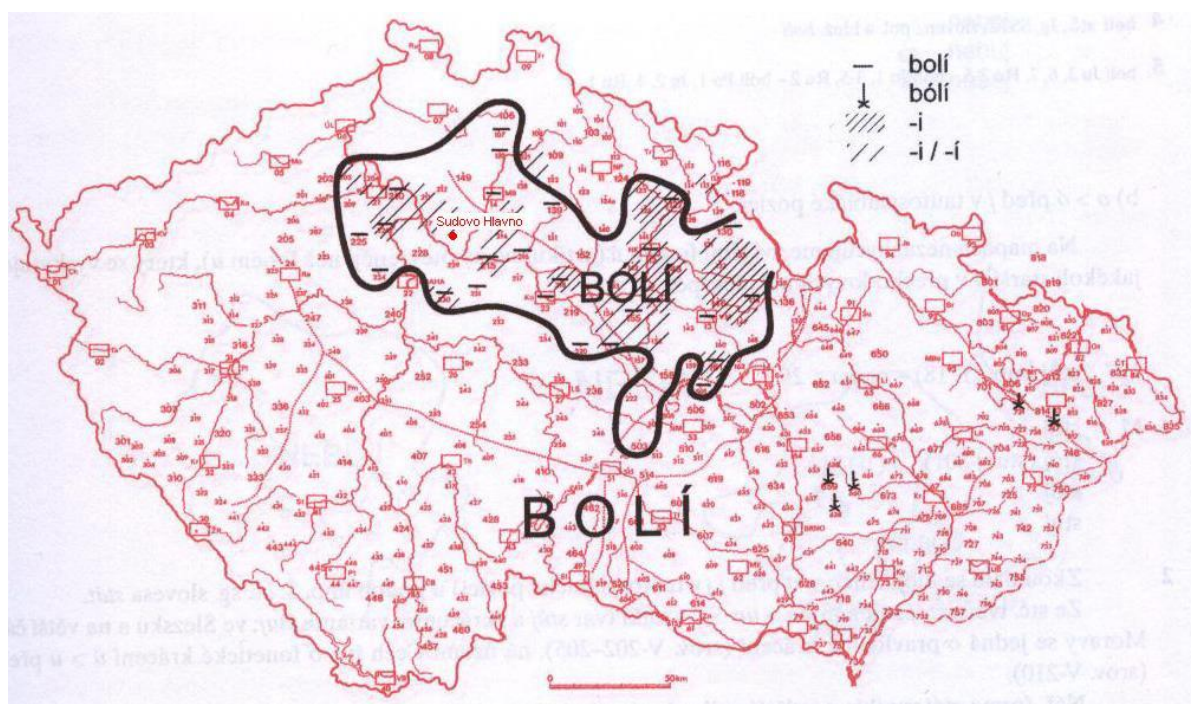
101 (Co děláš ve svém volném čase?) Já moc volného času nemám, pořát d'elám ňeco do
102 obou škol. Tet' píšu bakalářskou práci, gdiš si chci od ňí chvilku otopčinout, píšu
103 seminárku na ekonomku, gdiš si chci otopčinout i od toho, píšu článki, reportáže, cokoli
104 do práce. Pokut se mi čirou náhodou podaří přece jenom vimezit volnou chvilku, vjenuju
105 ji našemu malému králíčkoví Bohouškovi, to je naše malé miminko, dále se samozřejmne
106 vjenuji partnerovi, uklízím, dnes sem i vařila, á nebo se vjenuji přípravám na svadbu.
107 Zároveň ráda sportuji, předefším chodím boksovat, ale to musí bohužel počkat aš po
108 státňicích, protože, jak sem už řekla, škola je pro mne přednější.

109 (Máš nějaký tajný sen /tajné přání?) Mám a neñi jich málo. Ale to, na které tet' nejčastěji
110 mislím, předefším také proto, že fšichni moje kamarátky sou but' ťehotné nebo už mají
111 miminka, tak na mñe útočí také mateřský put, proto bich si přála hnet po škole mít zdravé
112 miminko. Ale prostě to musí pár let počkat, protože, stejñe jako v přetchozí otásce, škola
113 je přednější.

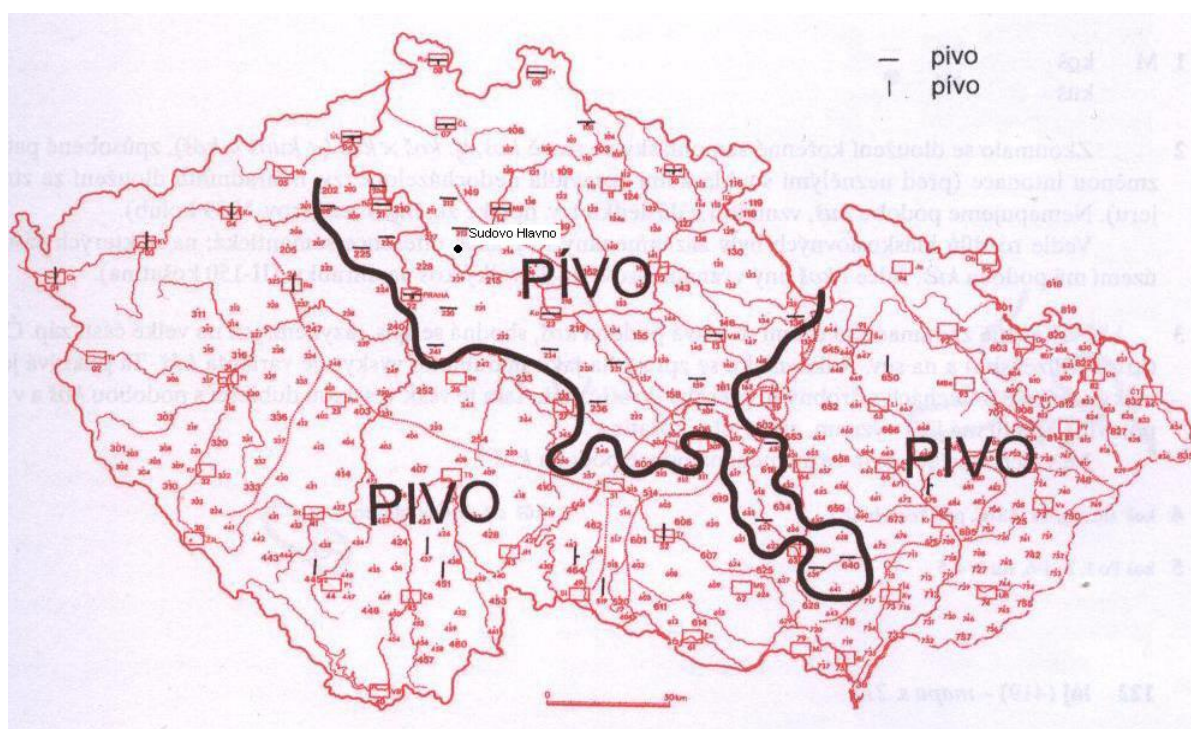
114 (Zdá se Ti svět teď lepší, nebo horší?) Zdá se mi asi horší, předefším, gdiš se podívám na
115 dnešní d'eti, které skoro nechodí ven a pořát jenom sedí u počítače, tak se mi to prostě
116 nelíbí a d'ekuju za d'ectví bes počítačů, bes fejsbuku, bes internetu. A doufám, že se mi
117 ňejakím spůsobem podaří moje d'eti přet tím alespoň částečne uchráñit. To si mislím, že
118 bi mohla bít víhoda té vesñice, protože tadi si d'eti hrají venku častěji neš ti mñestské
119 d'eti.

120 (Chtěla by ses podívat někam po České republice nebo po světě?) *Po syjeťe jediňe snad*
121 *do Paříže a ještě jednou bich chtěla procestovat severské země. V době kolem Silvestra*
122 *sme bili ve Fincku a máme tam kamarádi, tak doufám, že nebude takový problém se tam*
123 *znova podívat. A po České republice sme si určili cíl, že chceme procestovat na motorce*
124 *fšechni hradi. Zámki nás zas aš tolik nebaví, tak kolem nich můžeme třeba jenom projet,*
125 *vífoťit je, podívat se na ně, ale hradi určite chceme nafšívít, nejlépe i s průvocem. Tak*
126 *doufáme, že něco stihneme o svatební cestě a zbitek máme na celý život, respektive do*
127 *dobi, než budeme tak staří, abisme se bili ešte schopní vidrápat na motorku.*
128 (Je něco, co bys ve svém životě změnila?) *Možná sem mohla něgdi něco udelat jinak, ale*
129 *pak bi se mohla vivinout celá situace úplně jinak a já bich třeba nebila tam, gde te' sem.*
130 *A třeba bich se nevdávala, že jo. Tagže rad'ěji fšecho necháme tak, jak to je.*

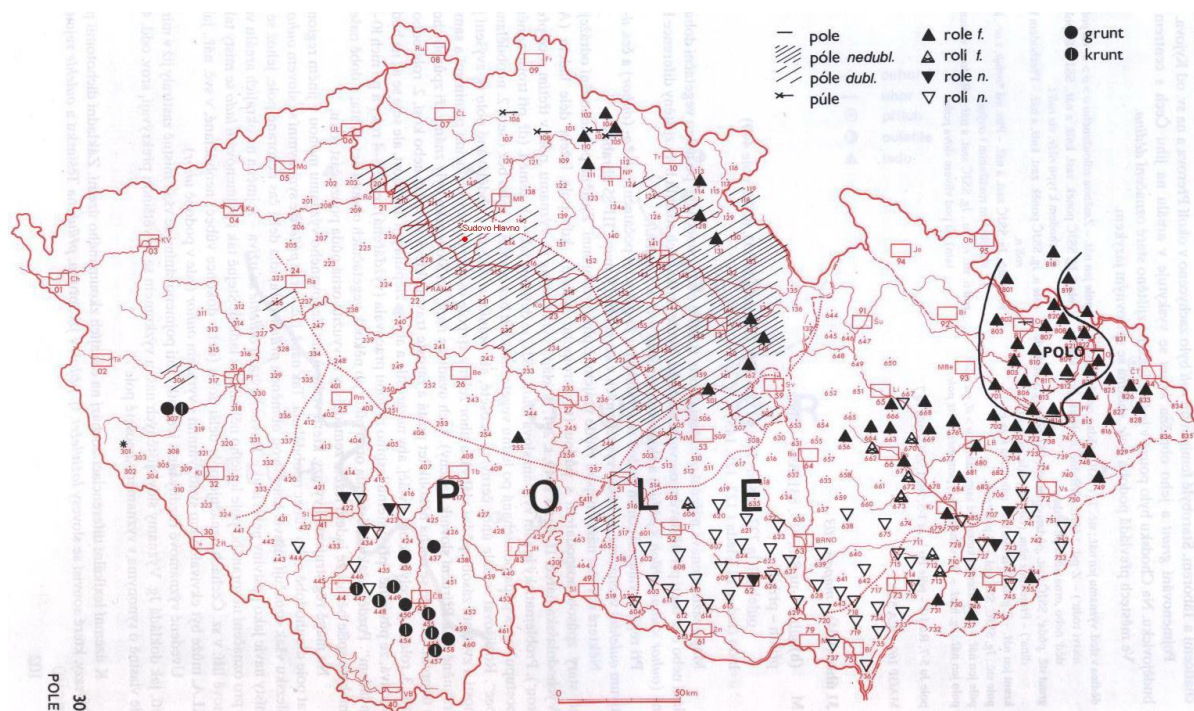
Mapy

Obrázek 6 Bóli

Obrázek 7 Pívo

Obrázek 8 Póle